

441

ԱՐԲԱՋԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ-ՈՒՒՏԻ

„Եկա՛ք սրգեակք իմ եւ
լուարուք ինձ եւ զերկիւղ
„Տեառն ուսուցից ձեզ“:

Ամէն:

ՀԱՏՈՐ Բ.

Աշխատասիրեց

ՍԵՆԵԿ ՓԵՆՆԵՅ ՍԵՆԵԿԵՆԵՅ

Այս հատարի նիւթի մշակութիւնը պատրաստ է եւ շատով ի լոյս
կրնալուի:

Տ Փ Խ Ի Ս

Տպարան Հովաննէս Վարաբրատեանցի

1889

21075)

Ս-15 2

2010

290

37-04

Հ. «ԴՆԿ» ՊԵՏ. Բ. ՊԵՏ. Ի. ՊԵՏ.

ՍՐԲԱԶԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

2(075)

Ս. Բ. ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ս - 15

ՆՈՐ-ՈՒԽՏԻ

220
639-0

„Եկա՛ք որդեակք իմ եւ
„լուարուք ինձ եւ զերկիւղ
„Տեառն ուսուցից ձեզ“:

Ստորագրում:

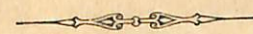

ՀԱՏՈՐ Բ.

Աշխատասիրեց

ՍԱՀԱԿ ՔԱՀԱՆԱՅ ՍԱՀԱԿԱՆՆՅ

Այս հատորի նիւթի մշակութիւնը պատրաստ է եւ շուտով ի լոյս
կընծայուի:

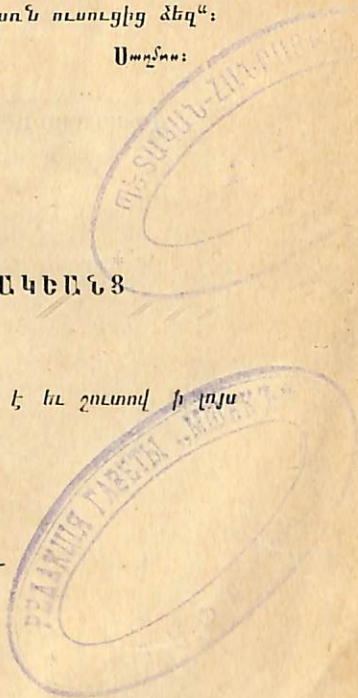
Տ Փ Խ Ի Ս

Տպարան Յովհաննէս Մարտիրոսեանցի

1889

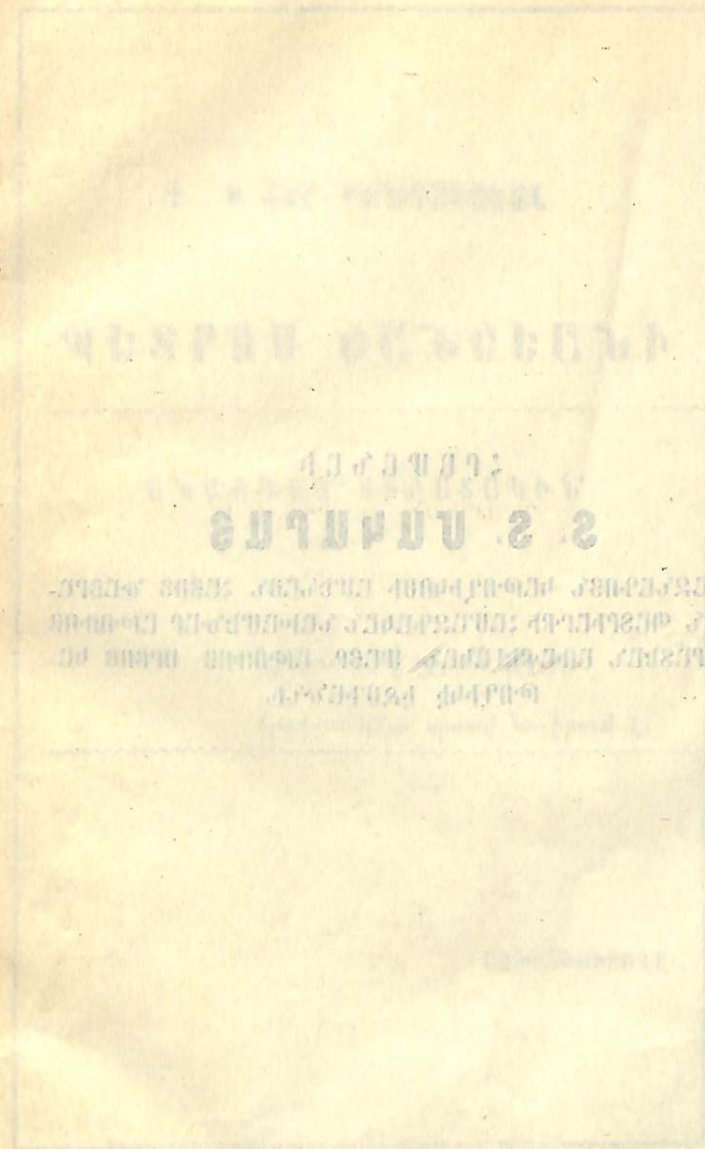
15 465

104853-02

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 8 Февраля 1889 г.

Типог. И. Мартиросіанца, Орбел. ул., д. 1/2

ՀՐԱՄԱՆԱԻ

Տ. Տ. ՄԱԿԱՐԱՅ

ՍՐԱԶՆԱԳՈՅՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՅ ԴԱՅԻՆ-
ԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐԷԻ ՀԱՄԱԶԳԱԿԱՆ ՆԱԽԱՄԵԾԱՐ ԱԹՈՌՈՅ
ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ ԱԹԱՔԵԼԱԿԱՆ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌՈՅ ՍՐԲՈՅ ԿԱ-
ԹՈՂԻԿԻ ԻՋՄԱՆԵՆԻ:

+ Ի ՏԵՐ ՀԱՆԳՈՒՅԵԱԼ

ՊԵՏՐՈՍ ՇԱՆՇԵԱՆԻ

ԱՆՄՈՌԱՅ ՅԻՂԱՏԱԿԻՆ՝

Նրա հոգևով սիրած գիրքը

Երախտագէտ սրտով նուիրում է

ԱԶԽԱՏԱՍԻՐՈՂԸ:

1111111111 111 1 +

1111111111 11111111

1111111111 11111111
S. S. 11111111

1111111111 11111111

1111111111 11111111

1111-1111

ՅԻՍՈՒՍԻ ՄԱՐԴԵՂՈՒԹԻՒՆԸ

I.

§ 1.

ՅԻՍՈՒՍԻ ԾՆՈՒՆԴԸ:

ա.

Աւետարան: Աստուած Գաբրիէլ Հրեշտակին ուղարկեց Նազարէթ, որ Գալիլիայի փոքր քաղաքներէց մինն էր, մի կոյսի մօտ, որ նշանուած էր Յովսէփի հետ՝ Գաւթի տանից և այն կոյսի անունն էր Մարիամ:

Հրեշտակն եկաւ նրա մօտ և ասաց. «Ուրախացիր, Աստուած քեզ հետ է»: Երբ Մարիամը Հրեշտակին տեսաւ, շփոթուեցաւ և մտածում էր՝ թէ ինչ կնշանակէ այս ողջոյնը: Հրեշտակն ասաց նրան. «Մի վախեցիր, Մարիամ, որովհետեւ Աստուածանից շնորհ գտար. դու մի որդի կճնես ու կանուանես նրան Յիսուս: Նա մեծ կլինի և Բարձրեւոյ որդի կկոչուի. տէր Աստուած նրա հայր Գաւթի աթոռը նրան կտայ և նրա թագաւորութիւնը վերջ չի ունենալ»:

Մարիամը պատասխանեց. «Ահա ես Աստուծոյ աղախինն եմ. թող քո խօսքի համաձայն կատարուի»: Հրեշտակը հեռացաւ նրանից:

Բ.

Պ ն ու ն դ: Այդ օրերում Օգոստոս կայսրից Հրաման դուրս եկաւ՝ որ աշխարհիս բոլոր մարդկանցը Համարեն: Սրա Համար ամենքը գնում էին իրանց Հայրենի քաղաքը՝ աշխարհագրի մէջ գրուելու Համար:

Յովսէփն էլ վերկացաւ և գնաց Նազարէթից Յուդայի երկիրը՝ Դաւթի քաղաքը՝ Բեթղեհէմ, որովհետեւ նա Դաւթի տանիցն էր, որպէս զի նա էլ Մարիամի Հետ իւր անունը գրել տալ ցուցակի մէջ:

Երբ Բեթղեհէմ քաղաքը Հասան՝ Մարիամը մի որդի ունեցաւ, պատեց խանձարուրով և զրաւ մսուրի մէջ, որովհետեւ այն ալի մէջ, ուր իջել էին, ուրիշ տեղ չկար:

Այն երկրում Հովիւները գիշեր ժամանակ զրսում արածացնում էին իրանց ոչխարները: Հրեշտակը երեւաց նրանց և Աստուծոյ փառքը ծագեց նրանց մէջ: Այս բանից շատ վախեցան նրանք: Այն ժամանակ Հրեշտակն ասաց նրանց. «Մի վախենաք, ես ձեզ և բոլոր ժողովրդեան մեծ ուրախութիւն եմ աւետում, որովհետեւ այսօր ծնաւ ձեզ Համար Փրկիչ՝ օծեալ Տէր՝ Դաւթի քաղաքում: Այս բանը թող ձեզ նշան լինի—դուք կգտնէք մանկան խանձարուրի մէջ պատած և մսուրի մէջ դրած»: Յանկարծ այն Հրեշտակի Հետ երկնաւոր զօրաց մի բաղմութիւն երևաց, որոնք Աստուծուն օրհնում էին և ասում. «Փառք ի բարձունս Աստուծոյ և յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ Հաճութիւն»—փառք Աստուծուն երկնքումը, երկրիս վերայ՝ խաղաղութիւն և մարդկանց մէջ ուրախութիւն:

Երբ Հրեշտակը նրանցից հեռացաւ և դէպի երկինք վերացաւ, Հովիւներն ասացին միմեանց. «Եկէք գնանք մինչև Բեթղեհէմ և տեսնենք այս բանը, որն Աստուած մեզ ցոյց տուաւ»: Նրանք շտապով եկան և գտան Մարիամին, Յովսէփին և մսուրի մէջ դրած մանկանը: Տեսնելուց յետոյ վերադարձան և օրհնում ու փառաբանում էին Աստուծուն իւրեանց լսած և տեսած բոլոր բաների Համար ու տարածում էին ամեն տեղ մանկան մասին ասուածը:

Մարիամն այս բոլոր բաները պահում էր իւր սրտում: Ութ օրից յետոյ մանկան թլպատեցին և անունը դրին Յիսուս, ինչպէս ասել էր Հրեշտակը:

«Զի այնպէս սիրեաց Աստուած զաշխարհ, մինչև «զորդին իւր միածին ետ. զի ամենայն որ Հաւատաց ի նա՝ մի կորիցէ, այլ ընկալցի զկեանս յաւիտենականս»: Յովհ. դ. 16.

Աստուած այնպէս սիրեց աշխարհը, որ իւր միածին Որդին տուաւ, որպէս զի ամեն նրան Հաւատացողը չկորչի, այլ յաւիտենական կեանք ունենայ:

Եթէ Քրիստոս Հազար անգամ էլ Բեթղեհէմում ծնի և ոչ մի անգամ քո մէջ, դու դարձեալ կորած ես:

§ 2.

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄՈԳԵՐԸ ԵՒ ՅԻՍՈՒՍԻ ԵԳԻՊՏՈՍ ՓԱՆԶԻԼԸ:

ա.

Երբ Յիսուսը ծնաւ Հրէաստանի Բեթղեհէմ քաղաքում՝ Հերովդէս Թագաւորի ժամանակ, արեւելքից մոզեր՝ իմաստուններ եկան Երուսաղէմ և Հարցնում-

էին»։ Ո՞ր է հրէից նորածին թագաւորը, որովհետեւ մենք տեսանք նրա աստղն արեւելքում ու եկանք երկրպագութիւն տալու»։

Հերովդէսն այս բանը լսելուն պէս՝ շփոթուեցաւ, նրա հետ էլ բոլոր Երուսաղէմը։ Ուստի ժողովել տուաւ բոլոր քահանայապետներին և ժողովրդի դպիրներին ու հարցնում էր նրանց, թէ՛ հրտեղ պէտք է ծնի Քրիստոսը. նրանք պատասխանեցին. «Հրէաստանի Բեթղեհէմ քաղաքումը, որովհետեւ մարգարէներն այսպէս են զրել—և դու Բեթղեհէմ՝ Յուդայի երկիր, ոչնչով փոքր չես Յուդայի իշխաններից, քեզանից կծնի ինձ համար մի իշխան և կհովուէ իմ խորայէլ ժողովուրդը»։

Այն ժամանակ Հերովդէսը մոգերին թագուն կանչեց և աստղի երևալու ժամանակն ստոյգ իմանալով նրանցից՝ ասաց. «Գնացէ՛ք Բեթղեհէմ և մանկան մասին ճիշտն իմացէ՛ք և երբ նրան գտնէ՛ք, ինձ էլ իմաց տուէ՛ք, որ գամ և երկրպագութիւն տամ նրան»։

Մոգերը գնացին։ Եւ ահա այն աստղը, որին նրանք արեւելքում տեսել էին, առաջնորդեց նրանց և եկաւ կանգնեց այն տան վերայ, ուր մանուկն էր։ Նրանք չափից դուրս ուրախացան. ներս մտան տուն և գտան մանկանը՝ իւր մայր Մարիամի հետ. երկըրպագութիւն տուին և իրանց զանձերը բաց անելով՝ ընծայեցին նրան ոսկի, կնտրուկ և զմուռս։

Աստուած երազում հրամայեց նրանց, որ միևնոյն ճանապարհով չվերադառնան, ուստի ուրիշ տեղով գնացին իրանց երկիրը։

բ.

Երբ մոգերն այնտեղից գնացին, ահա Աստուծոյ հրեշտակը Յովսէփին երազում երևեցաւ և ասաց. «Վեր կ'աց, առ մանկան և նրա մօրը. փախիր Եգիպտոս և կ'աց այնտեղ մինչև ես քեզ կ'ասեմ, որովհետեւ Հերովդէսը որոնում է մանկանը և կ'ամենում է սպանել նրան։ Յովսէփը վերկացաւ, առաւ մանկան և նրա մօրը ու զիշերով փախաւ Եգիպտոս։

Հերովդէսն երբ տեսաւ, թէ մոգերն իրան խաբեցին, խիստ բարկացաւ. դահիճներ ուղարկեց և կոտորել տուաւ Բեթղեհէմի ու նորա շրջակայքի բոլոր մանուկներին՝ երկու տարեկանից ներքև՝ ճիշտ այն ժամանակից, որ ստուգել էր մոգերից։

Հերովդէսի մահուանից յետոյ Աստուծոյ հրեշտակը երևեցաւ Յովսէփին Եգիպտոսում և ասաց. «Վեր կ'աց, առ մանկան և նորա մօրն ու գնա՛ Իսրայէլի երկիրը, որովհետեւ մեռան նրանք, որոնք մանկան կեանքի ետեւիցն էին ընկած»։ Նա էլ վերկացաւ, առաւ մանկան և նրա մօրը. եկաւ Իսրայէլի երկիրն և բնակւում էր Նազարէթ քաղաքում։

«Աստուած զամենայն մարդիկ կամի զի կեցցեն՝ եւ ի գիտութիւն ճշմարտութեան եկեսցեն»։ I. Տիմոթ. բ. 4.

Աստուած կ'ամենում է, որ բոլոր մարդիկը փրկուին և ճշմարտութեան գիտութեանը գան։

Յիսուսի տաճար տանուկիլը, Սիմէօն աստուածընկալ եւ Աննա Մարգարէուհի:

Քառասուն օրից յետոյ՝ Մովսիսի օրէնքին համաձայն, եթէ երեխան արու էր և անդրանիկ, ծրնողները տանում էին Երուսաղէմ. նուիրում տաճարին և յետոյ զոհով յետ էին գնում: Հարուստները բերում էին գառը, իսկ աղքատները մի զոյգ տատրակ կամ աղաւնի:

Յիսուսի ծնողները, որպէս աղքատ, մի զոյգ աղաւնի տարան:

Այդ միւսնոյն ժամանակ Երուսաղէմում բնակւում էր մի մարդ, որի անունն էր Սիմէօն: Այս մարդն արդար էր և աստուածավախ ու սպասում էր Իսրայէլի մխիթարութեանը: Սուրբ Հոգուց նրան խոստացուած էր, որ նա չի մեռնի մինչև խոստացեալ Մեսսիային կտեսնէ: Երբ Յիսուս մանկան տաճար բերին, սուրբ Հոգւոյ ազգմամբ նա ևս եկաւ այնտեղ, մանկան զիրկն առաւ, օրհնեց և ասաց. «Տէր, քո ծառային խաղաղութեամբ արձակիր, որովհետև ես տեսայ այն Փրկիչը, որին դու պատրաստել ես բոլոր ազգերի համար. ես տեսայ այն լուսը, որ պիտի լուսաւորէ Հեթանոսներին և այն փառքը, որ քո Իսրայէլ ժողովրդի համար է: Ծնողները զարմանում էին ծերունու խօսքերի վերայ: Սիմէօնն օրհնեց նրանց և նրա մայր Մարիամին ու ասաց. «Սա Իսրայէլի մէջ շատերի համար ընկնելու և կանգնելու պատճառ կլինի. նա շատ հակառակութեան առարկայ կլինի. քո սիրտը կխոցուի և շատ սրտերի խորհուրդներ նրանով կյայտնուին»:

Այնտեղ էր և Աննա մարգարէուհին, որ 84 տարեկան մի ալրի կին էր, տաճարիցը կրէք չէր հեռացել, իւր օրերը ծոմով և աղօթքով էր անցկացրել ու զիշեր ցերեկ ծառայում էր Աստուծուն: Երբ սա Յիսուս մանկանը տեսաւ, վեր կացաւ, զոհացաւ Աստուածանից և պատմում էր այս բանն այն ամենին, որոնք սպասում էին Մեսսիայի գալուտեան:

§ 3.

ՅԻՍՈՒՍ ՏԱՍՆ ԵՒ ԵՐԿՈՒ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՆԱՌՈՒՄ ՏԱՃԱՐՈՒՄԸ:

Մանուկն աճում և զօրանում էր իմաստութիւնով լցուած ու Աստուծոյ շնորհքը նրա վերայ էր: Նրա ծնողները Զատիկի տօնին ամենայն տարի Երուսաղէմ ուխտ էին գնում: Երբ Յիսուս 12 տարեկան դարձաւ, նրան էլ հետները Երուսաղէմ տարան: Տօնի օրերն անցնելուց յետոյ՝ ծնողները վերադարձան, իսկ Յիսուսը մնաց Երուսաղէմում: Այս բանը չիմացան ծնողները:

Կարծելով թէ նա ճանապարհորդների հետ գրնացած կլինի՝ մի օրուայ ճանապարհ յետ եկան և որոնում էին աղգականների և ծանօթների մէջ: Բայց երբ չգտան, դարձան Երուսաղէմ և որոնում էին:

Երեք օրից յետոյ գտան նրան տաճարի մէջ վարդապետների մէջ նստած, ուր լսում էր նրանց և հարցումներ էր առաջարկում: Բոլոր լսողները զարմանում էին նրա իմաստութեան և պատասխանների վերայ:

Երբ ծնողները տեսան նրան, սքանչացան: Մայրն ասաց. «Ո՛րդեակ, այդ ի՞նչ արիւր մեզ, Հայրդ և ես ցաւելով որոնում էինք քեզ»: Նա պատասխանեց և ասաց. «Չգիտեք որ ես իմ Հօր տանը պէտք է լինեմ»: Այս խօսքերը ոչ ոք չհասկացաւ:

Յիսուս դարձաւ նրանց հետ Նազարէթ ու Հրնազանդ էր ծնողացը: Մայրն այս բոլոր բաները պահում էր սրտում: Յիսուս զարգանում էր իմաստութիւնով, Հասակով և շնորհքով Աստուծոյ և մարդկանց առաջը:

«Զի եւ Քրիստոս վասն ձեր մեռաւ, եւ ձեզ եթող «օրինակ՝ զի զհետ երթացէք հետոց նորա»: Ի. [Թ. Պետ. բ. 21.

Քրիստոս ձեզ համար մեռաւ և օրինակ թողեց, որ նրան հետեւէք:

«Տէր սիրեցի զվայելութիւն տան քո, եւ զտեղի «չարկի փառաց քոց»: Սաղ. իե, 8.

Աստուած, ես սիրեցի քո տան գեղեցկութիւնը և քո փառքի բնակութիւնը տեղը:

§ 4.

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏՁԻ ԾՆՈՒՆԴԸ:

ա.

Աւետումն: Հրէից Հերովդէս թագաւորի օրերում մի քահանայ էր ապրում՝ անունը Զաքարիա: Նրա կնոջ անունը Եղիսաբէթ էր: Երկուսն էլ արդար էին և Աստուծոյ բոլոր պատուիրանները անարատու-

թեամբ էին կատարում: Նրանք զաւակ չունէին և երկուսն էլ ծերացած էին:

Մի անգամ երբ քահանայական պարտքը կատարելու հերթը Զաքարիային հասաւ, Աստուծոյ տաճարը մտաւ խնկարկելու համար: Ժողովուրդը դուրսն աղօթում էր: Խնկարկելու ժամանակ Աստուծոյ հրեշտակը ելեաց Զաքարիային և երբ նա տեսաւ, խիստ վախեցաւ:

Հրեշտակն ասաց. «Մի վախենար, Զաքարիա, քո աղօթքը լսելի եղաւ, Եղիսաբէթ կինդ մի որդի կունենայ և նրա անունը Յովհաննէս կդնես: Նա քեզ համար ուրախութիւն և ցնծութիւն կը լինի ու շատերը կուրախանան նրա ծննդեան վերայ: Նա Աստուծոյ առաջ մեծ կլինի և Իսրայէլի որդկերանցից շատերին դէպի ճշմարիտ Աստուածը կգարձնէ, նա առջևից կդնայ Եղիայի հոգւով և զօրութեամբ և Աստուծոյ համար ժողովուրդ կպատրաստէ»:

Զաքարիան պատասխանեց հրեշտակին. «Ի՞նչով պիտի իմանամ ես այդ բանը. ես և կինս ծերացած ենք»: Հրեշտակը պատասխանեց և ասաց. «Ես Գաբրիէլն եմ, որ կանգնում եմ Աստուծոյ առաջ. ես ուղարկուած եմ քեզ հետ խօսելու և աւետելու. դու համը կմնաս մինչև այն օրն, երբ այս բոլորը կկատարուի, որովհետեւ ինձ չհաւատացիր»:

Ժողովուրդն սպասում էր Զաքարիային և զարմանում, որ նա տաճարում այդքան ուշացաւ: Երբ տաճարից դուրս եկաւ, այլ ևս չէր կարողանում խօսել: Նրանք իսկոյն հասկացան, որ տեսիլ է տեսել տաճարի մէջ: Զաքարիան նշաններով էր խօսում

ժողովրդի հետ և մնաց պապանձուած: Պաշտօնի օրերն անցնելուց յետոյ, վերադարձաւ տուն:

բ.

Ծ ն ու ն դ: Ժամանակը լրացաւ ու Եղիտարէթը մի որդի ունեցաւ: Նրա գրացիները և ազգականները լսեցին, որ Աստուած մեծ ողորմութիւն է արել, ուրախացան նրա հետ: Եօթն օրից յետոյ պէտք է մանկան թլիփատէին. նրա անունը կամենում էին Զաքարիա դնել, բայց մայրն ասաց. «Ա՛յ, նրա անունը Յովհաննէս պէտք է լինի: Բարեկամները պատասխանեցին նրան. «Քո ազգականների մէջ ոչ ոք այդպիսի անուն չունի»: Ամենքը հօրն ակնարկեցին, թէ նա ինչ անուն կտայ:

Զաքարիան մի տախտակ պահանջեց և նրա վերայ գրեց. «Յովհաննէս է սրա անունը»: Իսկոյն լեզուն բացուեց, խօսում և օրհնում էր Աստուծուն: Ամենքն էլ զարմանում էին այս բանի վերայ և տսում. «Ի՞նչ պէտք է լինի այս մանուկը»:

Զաքարիան Հոգւով սրբով լցուեց, մարգարէացաւ և ասաց. «Օրհնեալ է Իսրայէլի Տէր Աստուածը, որ նա այցելեց մեզ և իւր ժողովրդեան համար փրկութիւն պատրաստեց: Իսկ դու մանուկ, Բարձրելոյ մարգարէ կլինիս, Տիրոջ առաջնից կգնաս և նրա ճանապարհը կպատրաստես»:

Մանուկն աճում էր և հոգւով զօրանում: Նա անապատումն էր ապրում մինչև այն օրը, երբ Իսրայէլին երևաց:

«Զինչ են հաւատք, եթէ ոչ յուսացելոց իրաց հաս-

«տատութիւն, եւ յանդիմանութիւն որոց ոչն երեւելին»: Թ. ա. Եբր. Ժա. 1.

Հաւատքն է յուսացած բաների հաստատութիւնը և չերևցածների ապացոյցը:

§ 5.

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍՆ ԱՊԱՋԽԱՐՈՒԹԻՒՆ Է ՔԱՐԱՅՈՒՄ ԵՒ ՄԿՐՏՈՒՄ:

Տիրբերիտ կայսեր իշխանութեան տասն և հինգերորդ տարում, երբ Պոնտացի Պիղատոսը կառավարիչ էր Յուդայի երկրում և Հերովդէսը Գալիլայում չորրորդապետ՝ Աստուած հրամայեց Զաքարիայի որդի Յովհաննէսին, որ անապատումն էր, Յորդանանի կողմերը գնալ և քարոզել: «Ապաշխարեցէ՛ք զի մերձեալ է արքայութիւն երկնից», ասում էր ամենին Յովհաննէսը: Նրա շորերը ուղտի բրդից էին, գօտիկը կաշիից, իսկ կերակուրն էր մարախ և վայրենի մեղր: Յովհաննէսի մօտ էին գնում Երուսաղէմացիք, Հրէաստանի բոլոր ժողովուրդը և Յորդանանի կողմերից ու մկրտւում էին նրանից՝ խոստովանելով իրանց մեղքերը:

Երբ Յովհաննէսը տեսաւ, որ սագուկեցիներից և փարիսեցիներից շատերը ևս գալիս են իւր մկրտութիւնը տեսնելու, ասաց նրանց. «Իժի ծնունդներ, ձեզ ո՞վ ցոյց տուեց փախչել այն բարկութիւնից, որ գալու է. այսուհետեւ ապաշխարութեան արժանի պտուղներ բերէ՛ք: Դուք մի ասէ՛ք թէ մենք հայր Աբրահամ ունինք, ես ասում եմ ձեզ, որ Աստուած կարող է այս քարերից Աբրահամի որդիք յարուցանել:

Արդէն կացինը ծառի արմատին է դրած. այն ծառը, որ բարի պտուղ չի բերել, կկտրուի և կրակը կձգուի»:

Մաքսաւորները ևս եկան Յովհաննէսի մօտ մըկըրտելու. նրանք ասում էին. «Ի՞նչ պէտք է անենք, վարդապետ»: Նա պատասխանեց. «Օրէնքով սահմանածից աւելի մի պահանջէք»: Զինուորները ևս հարցնում էին. «Հապա մենք ի՞նչ անենք»: Նա պատասխան տուաւ և ասաց. «Ոչ ոքի մի հարստահարէք և մի զրպարտէք, ձեր թոշակովը բաւականացէք»: Ժողովուրդը ևս հարցնում էր և ասում. «Մենք ի՞նչ անենք»: «Ով երկու հանդերձ ունի, թող մինը չունեցողին տայ. ով կերակուր ունի, թող նոյնպէս վարուի»:

Երբ ժողովուրդը մտածում էր Յովհաննէսի վերայ, թէ մի գուցէ սա լինի Քրիստոսը, այն ժամանակ Յովհաննէսը պատասխանեց և ասաց. «Ես ձեզ ջրով եմ մկրտում, ինձանից յետոյ կգայ Հօգոբադոյնը, որի կօշիկների կապերն արձակելու ես արժանի չեմ, նա ձեզ կմկրտէ Հոգւով սրբով և կրակով: Նա հեծանոցը ձեռին ունի բռնած, կալը կտրէ, ցորենը կհաւաքէ շտեմարանում, իսկ յարդը անշէջ կրակով կալրէ»:

Այս և ուրիշ շատ այս տեսակ մխիթարական բաներ էր աւետարանում ժողովրդին:

«Պատրաստ արարէք զձանապարհս տեսուն»: Եսայի խ. 3.

Տիրոջ ձանապարհը պատրաստեցէք:

II.

§ 6.

ՅԻՍՈՒՍԻ ՄԿՐՏՈՒԹԻՒՆԸ:

Այն ժամանակ Յիսուս Գալիլիայից Յովհաննէսի մօտ եկաւ մկրտուելու համար, բայց Յովհաննէսն արգելում է նրան և ասում. «Ես պէտք է քեզանից մկրտուիմ, դո՞ւ ես ինձ մօտ գալիս»: Յիսուս պատասխանեց նրան և ասաց. «Թող տնւր այժմ, որովհետեւ այսպէս է վայել մեզ, որ ամեն արգարութիւն կատարենք»: Այս խօսքից յետոյ Յովհաննէսն այլ ևս արգելք չդրեց և մկրտեց Յիսուսին:

Երբ Յիսուս մկրտուեց, շուտով ջրիցը դուրս եկաւ և ահա երկինքը բացուեցաւ և Յովհաննէս տեսաւ, որ Հոգին Սուրբն աղաւնու կերպարանքով վայր էր իջնում նրա վրայ, իսկ երկնքից ձայն էր դալիս, որ ասում էր. «Դա է իմ սիրելի Որդին, որին ես հաւանեցի»:

«Եւ մեք հաւատացաք եւ ծանեաք՝ եթէ դու ես Քրիստոսն որդի Աստուծոյ»: Յովհ. գ. 69.

Մենք հաւատացինք և ճանաչեցինք, որ դու ես Քրիստոսը՝ Աստուծոյ որդին:

§ 7.

ՅԻՍՈՒՍ ԸՆՏՐՈՒՄ Է ՍԻՄՓՆԻՆ ԵՒ ՆՐԱ ԸՆԿԵՐՆԵՐԻՆ ԱՌԱՔԵԱԼՆԵՐ:

Յիսուս եկաւ Գալիլիա և այնտեղ քարոզում էր երկնից արքայութեան աւետարանն ու ասում. «Ժա-

մանակը լրացել է, Աստուծոյ արքայութիւնը մօտեցել է, ապաշխարեցէք և հաւատացէք աւետարանին»։ Ժողովուրդը խռնուած էր նրա շուրջը՝ Աստուծոյ խօսքը լսելու համար։ Նա եկաւ Գեննեսարեթի լճակի ափն և տեսաւ երկու նաւակներ ծովի մօտ կանգնած։ Դրանք ձկնորսներ էին, որ դուրս էին եկել ծովափն և իրանց ուռկաններն էին լուանում։ Յիսուս մտաւ նաւերից մինի մէջ, որը Սիմօնին էր պատկանում և խնդրեց նրան ցամաքից փոքր ինչ հեռացնել։ Յիսուս նստեց նաւակի մէջ և ծովի վերայից քարոզում էր ժողովրդին։

Եւ երբ քարոզը վերջացրեց, ասաց Սիմօնին և նրա եղբայր Անդրէասին. «Նաւակը ծովի խորը տար և ուռկանը ձգիր»։ Սիմօնը պատասխանեց և ասաց. «Տէր, ամբողջ գիշերն աշխատել ենք և ոչինչ չենք բռնել, բայց քո խօսքի համար ուռկանը կձգենք»։ Եւ երբ նրանք այս արին, ուռկանը ձկնով լցուեց, այնպէս որ քիչ մնաց պատառուէր։ Նրանք նշան տուին միւս նաւի մէջ եղողներին, որ գան և իրանց օգնեն ուռկանը դուրս քաշելու։ Եկան և երկու նաւերն էլ ընկղմելու չափ ձկնով լցրին։

Երբ Սիմօնն այս բանը տեսաւ, Յիսուսի ոտներն ընկաւ ու ասում էր. «Ինձանից հեռու կաց. Տէր, վաճաղի ես մի մեղաւոր մարդ եմ»։ Ահր պատեց նրան. նոյնպէս նրա մօտ եղողներին, այն է Անդրէասին և Զեբեթիայի երկու որդւոցը՝ Յակովբոսին և Յովհաննէսին, որոնք Սիմօնի ընկերներն էին։ Յիսուս ասաց Սիմօնին. «Մի վախենար, դու այսուհետեւ մարդիկ որսող կլինիս»։

Նրանք նաւերն ափը հանեցին, թողին իրանց գործիքները և Յիսուսի հետ գնացին։

«Եկա՛ք առ իս ամենայն վաստակեալք եւ բեռնաւորք, եւ ես հանդուցից զձեզ»։ Մատ. Ժա. 29.

Ինձ մօտ եկէ՛ք, վաստակածներ և բեռնաւորներ, ես հանգիստ կտամ ձեզ։

§ 8.

ՅԻՍՈՒՍ ԿԱՆՉՈՒՄ Է ՄԱՏԹԷՈՍԻՆ։

Յիսուս մի մաքսաւոր տեսաւ՝ Մատթէոս անունով, որ նստած էր մաքսատանն և ասաց նրան. «Հետեւիր ինձ»։ Նա էլ վեր կացաւ և գնաց նրա յետեւից։

Մի անգամ երբ Յիսուս Մատթէոսի տանը հացի էր, եկան այնտեղ շատ մաքսաւորներ և մեղաւորներ ու նստած էին Յիսուսի և նրա աշակերտների հետ։ Երբ այս բանը տեսան փարիսեցիներն՝ ասացին աշակերտներին. «Ի՞նչու է ձեր վարդապետը մաքսաւորների և մեղաւորների հետ ուտում»։ Երբ Յիսուս այս բանը լսեց, ասաց նրանց. «Առողջները բրժշկի կարօտութիւն չունին, այլ՝ հիւանդները. ես չեմ եկել արդարներին կանչելու, այլ մեղաւորներին»։

«Եկա՛ք առ իս ամենայն վաստակեալք եւ բեռնաւորք եւ ես հանդուցից զձեզ»։ Մատ. Ժա. 29,

§ 9.

ՅԻՍՈՒՍ ԵՒ ՄԱՏԹԷՈՍԵՐԸ։

Յիսուսի մօտ մանուկներ բերին, որպէսզի ձեռքը նրանց վերայ դնէ և աղօթէ, իսկ աշակերտներն

արգելում էին բերողներին և յանդիմանում: Երբ այս բանը տեսաւ Յիսուս, բարկացաւ և ասաց. «Թողէ՛ք մանուկներին և մի՛ արգելէ՛ք դրանց ինձ մօտ գալու, որովհետեւ երկնքի արքայութիւնը այգալիսիներին է պատկանում: Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, ով որ Աստուծոյ արքայութիւնը ինչպէս երեխայ չի ընդունիլ, չի կարող այնտեղ մտնել»: Յիսուս գրկեց նրանց, ձեռք գլխներին դրաւ և օրհնեց:

«Թող տուք մանկուոյդ գալ առիս, եւ մի արգելուք զգոսա. զի այգալիսեացի է արքայութիւն Աստուծոյ»: Մարկ. Ժ. 14.

Թող տուէ՛ք երեխաներին, որ ինձ մօտ գան և մի արգելէ՛ք դրանց, որովհետեւ այգալիսիներին է Աստուծոյ արքայութիւնը:

§ 10.

ԱՂԱԿԵՐՏՆԵՐԸ ՎԻՃՈՒՄ ԵՆ, ԹԷ ՈՎ Է ՄԵԾ ԵՐԿՆԻՅ
ԱՐՔԱՅՈՒԹԵԱՆ ՄԷՃ:

Աշակերտները Յիսուսի մօտ եկան և ասացին. «Երկնքի արքայութեան մէջ ո՞վ է մեզանից մեծը»: Այս խնդրի մասին ճանապարհին շարունակ վիճում էին միմեանց հետ: Յիսուս իմանալով նրանց միտքը, մի մանուկ կանչեց, կանգնացրեց նրան աշակերտների առաջ և ասաց. «Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, եթէ սրանց նման մանուկներ չգառնաք, չէք կարող երկնքի արքայութիւնը մտնել: Արդ՝ ով իւր անձը կխոնարհեցնէ այս մանկան նման, նա մեծ կլինի երկնից արքայութեան մէջ: Ով մի այսպիսի մանուկ կընդունի իմ անունով, կնշանակէ ինձ է

ընդունում: Ով ինձ հաւատացող այս փոքրերից մի-նին կգալթակղեցնէ, այնպիսին լաւ կանէ, եթէ իշի երկան կախ անէ վզից և ծովի անդունդի մէջ խեղդուի: Ուրեմն զգուշ կացէ՛ք, որ այս փոքրերից ոչ միին չարհամարհէք և չանարգէք, որովհետեւ, ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, նրանց հրեշտակներն ամենայն օր իմ Հօր երեսը տեսնում են, որ երկնքումն է: Մարդոյ Որդին եկել է կորածներին փրկելու»:

«Որ խոնարհեցուցանէ զանձն իբրեւ զմանուկս զայս, նա մեծ է յարքայութեան երկնից»: Մատ. Ժբ. 4.

Ով որ իւր անձը այս երեխայի նման խոնարհեցնէ, նա մեծ է երկնքի արքայութեան մէջ:

§ 11.

ԿԱՆԱՅԻ ՀԱՐՍԱՆԻՔԸ:

Կանա քաղաքում հարսանիք էր: Յիսուսի մայր Մարիամն էլ այնտեղ էր: Յիսուս իւր աշակերտներով հարսանիք հրաւիրուեց: Այնտեղ զինին պակասեց: Մարիամն ասաց Յիսուսին. «Գինի չունին»: Յիսուս պատասխանեց «Իմ ժամանակը դեռ չէ հասել»: Մայրը պատուիրեց ծառաներին և ասաց. «Ինչ որ նա ձեզ ասէ, կատարեցէ՛ք»:

Հրէից լուացման սովորութեան համաձայն վեց քարէ սափորներ կային այնտեղ, որոնցից իւրաքանչիւրը տանում էր երկու կամ երեք մար: Յիսուս ասաց սպասաւորներին. «Սափորները ջրով լցրէ՛ք»: Նրանք էլ մինչև բերանը լցրին: Յիսուս կրկին անգամ ասաց նրանց. «Հիմա առէ՛ք և մառնապետին տարէ՛ք»: Նրանք էլ տարան:

Մառանապետը երբ գինի դարձած ջրի համը տեսաւ. չկարողացաւ իմանալ, թէ որտեղից է; ուստի դարձաւ փեսային և ասաց. «Ամենայն մարդ առաջ լաւ գինին է բերում, յետոյ վատը, իսկ դու լաւ գինին մինչև հիմա պահել ես»:

Այսպէս յայտնեց Յիսուս իւր փառքը և նրա աշակերտները հաւատացին նրան:

«Նոքրին իսկ գործքն զոր գործեմ՝ վկայեն վասն չիմ, եթէ հաջր առաքեաց զիս»: Յովհ. ե. 36.

Այն գործքերը, որ ես գործում եմ, վկայում են որ հայրն է ուղարկել ինձ:

«Աշակեցէք եւ տեսէք, զի քաղցր է Տէր»: Սաղ. 19. 9.

Աշակեցէք և տեսէք, որ Տէրը քաղցր է:

§ 12.

ԿԱՓԱՌՆԱՅՈՒՄԻ ՀԱՐԻՒՐԱՊԵՏԸ:

Երբ Յիսուս Կափառնայում քաղաքը մտաւ, մի հարիւրապետ եկաւ նրա մօտ, աղաչում և ասում էր. «Տէր, իմ ծառան անդամալոյժ ընկած է տանը և չարաչար տանջւում է»: Յիսուս պատասխանեց. «Ես կգամ և կբժշկեմ նրան»: Հարիւրապետն ասաց. «Տէր, ես արժանի չեմ, որ դու իմ յարկի տակ մտնես, այլ ասա մի խօսք և իմ ծառան կբժշկուի, որովհետև ես էլ իշխանութեան ներքոյ գտանուող մարդ եմ, իմ ձեռի տակ ունիմ զինուորներ, եթէ ես մինին ասում եմ, գնա, գնում է և միւսին՝ եկ, գալիս է կամ ծառայիս՝ այս բանն արա և անում է»:

Երբ Յիսուս այս խօսքերը լսեց, զարմացաւ և

իւր յետևից եկողներին ասաց. «Ճշմարիտն եմ ասում, Խորայէլի մէջն էլ այսպիսի հաւատ չգտայ. բայց ասում եմ ձեզ, շատերը կգան արևելքից, արևմուտքից և Աբրահամի, Իսահակի ու Յակովբի հետ արքայութեան մէջ կբազմեն»: Յիսուս ասաց հարիւրապետին. «Գնա, ինչպէս որ հաւատացիր, թող այնպէս էլ կատարուի»: Նրա ծառան այն ժամին առողջացաւ:

«Երանի որոց ոչ իցէ տեսեալ՝ եւ հաւատացեն», Յովհ. ի. 29.

Երանի նրանց՝ որոնք չեն տեսել, բայց հաւատում են:

«Մերձ է Տէր առ ամենեսեան որ կարդան առ Հնա, առ ամենեսեան որ կարդան առ Նա ճշմարտութեամբ»: Սաղ. ճխդ. 18.

§ 13.

ՏԱՍՆ ԲՈՐՈՏՆԵՐԻ ԲԺՂԿՈՒԻԼԸ:

Մի անգամ, երբ Յիսուս Սամարիայի և Գալիլիայի միջով Երուսաղէմ էր գնում, մի զիւղի մօտ պատահեց տասն բորոտների, որոնք հեռու կանգնած աղաղակում էին և ասում. «Յիսուս վարդապետ, ողորմիր մեզ»: Եւ երբ Յիսուս նրանց տեսաւ, ասաց. «Գրնացէք և ձեր անձը քահանային ցոյց տուէք»: Նրանք գնացին և իսկոյն սրբուեցան:

Բժշկուածներից մինը յետ դարձաւ և բարձր ձայնով փառաւորում էր Ոստոժուն: Նա Յիսուսի ոտներն ընկաւ և շնորհակալութիւն էր անում նրան: Նա սամարացի էր:

Այն ժամանակ Յիսուս պատասխան տուաւ և ասաց. «Զ՞ որ տասն հոգի սրբուեցան, հապա ուր են միւսները»: Ուրիշ չեա դարձողներ չեկան Աստուծուն շնորհակալութիւն անելու՝ բացի այս ալլաղ-գուց: Յիսուս պատասխանեց նրան. «Վեր կ'աց և զնա՛, քո հաւատը քեզ փրկեց»:

«Օրհնեա՛ անձն իմ զՏէր եւ մի՛ մոռանար զամե-
նայն տուրս նորա»: Սաղ. ճբ. 2.

Օրհնիր, ով իմ անձն Աստուծուն և մի՛ մոռանար
նրա բարիքները:

§ 14.

ՓԱՐԻՍԵՅԻՆ ԵՒ ՄԱՔՍԱՆՈՐԸ:

Այն մարդիքը, որոնք իրանք են իրանց չա-
փում, բարեպաշտ համարում, իսկ ուրիշներին արհա-
մարհում, դրանց համար Յիսուս մի անգամ այս ա-
ռակը պատմեց:

Երկու մարդիկ տաճար զնացին աղօթք անելու.
նոցանից մինը փարիսեցի էր, իսկ միւսը՝ մաքսաւոր:
Փարիսեցին առանձին կանգնած՝ այսպէս էր աղօ-
թում. «Ձնորհակալ եմ քեզանից Աստուած, որ ես
ուրիշ մարդկանց նման չափշտակող, անիրաւ կամ
շնացող չեմ, ինչպէս այս մաքսաւորն է. շաբաթը
երկու անգամ ծոմ եմ պահում և իմ բոլոր ստացուած-
ներից տասանորդ եմ տալիս»:

Իսկ մաքսաւորը հեռի կանգնած՝ աչքերը եր-
կինք բարձրացնել չէր կամենում, ալլ իւր կուրծքը
ծեծում էր և ասում. «Ո՛վ Աստուած, քաւիր մեղա-
ւորիս»:

Ասում եմ ձեզ, սա արդարացած վերադարձաւ
իւր տուն, որովհետեւ ով իրան կբարձրացնէ, նա
կխոնարհի, իսկ ով իրան կխոնարհեցնէ, կբարձ-
րանայ»:

«Որ բարձրացուցանէ զանձն իւր՝ խոնարհեցի, եւ
«որ խոնարհեցուցանէ զանձն, բարձրացի»: Ղուկ.
Ժբ. 14.

§ 15.

ԱՆԱՌԱԿ ՈՐԴՈՒ ԱՌԱԿԸ:

Մի մարդ ունէր երկու որդի: Փոքրն ասաց հօրը.
«Հայր, տուր ինձ իմ բաժինը քո ունեցածից»: Հայրը
բաժանեց նրան իւր ունեցածը: Զատ օր չանցած՝
փոքր որդին առաւ իւր բաժինը և գնաց հեռու աշ-
խարհ ու այնտեղ իւր ունեցածը վատնեց՝ անառակ
կեանք վարելով:

Երբ բոլորը կերաւ, վերջացրեց, այն երկրումն
էլ սաստիկ սով ընկաւ: Նա սկսեց մուրացկանութեամբ
ապրել: Աերջը գնաց այն երկրի քաղաքացիներից մինի
մօտ ծառայութեան մտաւ: Նա էլ ուղարկեց իւր
հանդը, որ խոզեր արածացնէ: Փոքր որդին ցանկա-
նում էր իւր փորը լցնել խոզերի կերած եղջիւրով,
բայց այդ էլ չկար:

Նա սկսաւ մտածել և ինքն իրան ասում էր.
«Քանի՜ վարձկաններ իմ հօր տանը հաց են ուտում,
իսկ ես այնտեղ սովամահ կորչում եմ, կզնամ հօրս
մօտ և կասեմ նրան — Հայր, ես մեղք գործեցի քո և
Աստուծոյ առաջ, ալլ ևս արժանի չեմ քեզ որդի կո-
չուելու, ընդունիր ինձ իբրեւ քո վարձկաններից մինը»:

Փոքր որդին վեր կացաւ և եկաւ հօր մօտ: Հայրը նկատեց նրան հեռուից, գլխաշարժուեց, առաջ վազեց, վզովն ընկաւ և համբուրեց: Որդին ասաց. «Ես մեղք գործեցի քո և Աստուծոյ առաջ, այլ ևս արժանի չեմ քեզ որդի կոչուելու»: Հայրն ասաց իւր ծառաներին. «Հանէ՛ք սրա հին շորերը և նորը հագցրէ՛ք. մատանին դրէ՛ք մատին, ոտներին կօշիկներ հագցրէ՛ք, մսացու եզը մորթեցէ՛ք, ուտենք և ուրախանանք, որովհետև իմ այս որդին մեռած էր, կենդանացաւ, կորած էր գտնուեց»: Ամենքն սկսան զուարճանալ:

Մեծ որդին հանդուժն էր: Երբ տուն դարձաւ՝ երգելու և պարելու ձայներ լսեց: Ծառաներից մինին կանչեց իւր մօտ և հարցրեց, թէ այդ ինչ է: Նա էլ պատասխանեց. «Եղբայրդ դարձել է, քո հայրը մսացու եզը մորթել տուաւ նրա զալստեան պատճառով և ամենքն ուրախանում են»:

Սա բարկացաւ և ներս չէր կամենում մտնել, բայց հայրը դուրս եկաւ և աղաչում էր նրան տուն գալ: Նա բարկացած պատասխան տուաւ հօրն ու ասաց. «Ահա այս քանի տարի է քեզ ծառայում եմ և քո պատուէրից երբեք դուրս չեմ եկել, բայց ինձ մի ուլ էլ չտուիր, որ իմ բարեկամների հետ ուրախանամ, իսկ քո այդ որդին, որ քո կաշքը պոռնիկների հետ կերաւ, նրա համար մսացու եզն ես մորթել»:

Հայրն ասաց նրան. «Որդեակ, դու ամեն ժամանակ ինձ մօտ ես և այն ամենն՝ ինչ որ իմս է, քոնն է. դու պէտք է ուրախանայիր և խնդայիր,

որովհետև քո եղբայրը մեռած էր, կենդանացաւ, կորած էր գտնուեց»:

«Եթէ ասիցեմք՝ եթէ մեղս ինչ մեք ոչ ունիմք, զանձինս խաբեմք. եւ ճշմարտութիւն ի մեզ ոչ գոյ: Ապա եթէ խոստովան լինիցիմք զմեղս մեր, հաւատարիմ է նա եւ արդար՝ առ ի թողուլ զմեղս մեր՝ «եւ սրբել զմեզ յամենայն անիրաւութենէ»: Լ. թ. Յովհ. ա. 8, 9.

«Եթէ ասենք թէ մեղք չունինք, մենք մեզ կխաբենք և մեզնում ճշմարտութիւն չի լինի, իսկ եթէ մեր մեղքերը խոստովանենք, Աստուած արդարադատ է, նա մեր մեղքերը կներէ և ամեն տեսակ անիրաւութիւնից կմաքրէ, կհեռացնէ:

«Ապաշխարեցէ՛ք եւ հաւատացէ՛ք չաւետարանն»: Մարկ. ա. 15.

Ապաշխարեցէ՛ք և աւետարանին հաւատացէ՛ք: Թէև մեր մեղքը շատ է, բայց Աստուծոյ ողորմածութիւնը և՛ս աւելի է:

§ 16.

ՅԻՍՈՒՍ ԲԺՃԿՈՒՄ Է ԿՈՅՐԻՆ ԵՐԻՔՈՎԻ ՄՕՏ:

Մի անգամ, երբ Յիսուս Երիքովի մօտովն անցնում էր, մի կոյր ճանապարհի վերայ նստած մուրում էր: Եւ երբ նա ժողովրդի անցները լսեց, հարցրեց թէ այդ ինչ է: Նրան պատասխանեցին, որ Յիսուս Նազովրեցին է անցնում: Երբ այդ լսեց, սկսաւ բարձր ձայնով աղաղակել և ասել. «Դաւթի որդի Յիսուս, ողորմիր ինձ»: Առաջևներից գնացողները լանդիմանում էին, որ լուէ, իսկ նա և՛ս աւելի բարձր ձայնով աղաղակում էր: «Դաւթի որդի Յիսուս, ողորմիր ինձ»:

Յիսուս կանգնեց և հրամայեց, որ նրան իւր մօտ բերեն: Երբ կոյրը մօտ եկաւ, Յիսուս հարցրեց. «Ի՞նչ ես ուզում, որ անեմ քեզ»: Նա էլ պատասխանեց. «Տէր, ուզում եմ որ տեսնեմ»: Յիսուս պատասխանեց նրան. «Տես, քո հաւատը քեզ փրկեց»: Նա սկսաւ այն ընկերներին տեսնել, զնում էր նրա յետեից՝ փառաւորելով Աստուծուն: Բոլոր ժողովուրդը այս որ տեսաւ, օրհնում էր Աստուծուն:

«Եկա՛ք առ իս ամենայն վաստակեալք»: Մատ. Ժա. 28.

§ 17.

ՅԻՍՈՒՍ ԵՒ ԶԱԿԷՐԻՍ:

Յիսուս մտաւ Երիքով և անցնում էր քաղաքի միջով: Այնտեղ մի մարդ կար՝ անունը Զակէոս, որ մաքսապետ էր և հարուստ: Նա սրտով ցանկանում էր Յիսուսին տեսնել, բայց բազմութեան պատճառով չէր կարողանում, որովհետեւ կարճահասակ էր: Նա առաջ վազեց և բարձրացաւ ժանտաթղենու վերայ, որպէսզի Յիսուս այնտեղովն անցնելիս, տեսնել կարողանայ:

Երբ Յիսուս այնտեղ հասաւ, վեր նայեց և ասաց նրան «Զակէ, շուտ արա՛, իջի՛ր, այսօր պէտք է քո տանն իջնանեմ»: Զակէոսն շտապով վազը իջաւ և ուրախութեամբ ընդունեց նրան:

Բոլոր տեսնողները տրտնջում և ասում էին, թէ մեղաւոր մարդու մօտ զնաց հանդստանալու: Զակէոսը յառաջ եկաւ և ասաց. «Տէր, իմ հարըս-

տութեան կէսը կտամ աղքատներին, եթէ մինին զրկել եմ, չորեքսյառիկ կվճարեմ»:

Յիսուս ասաց. «Այսօր փրկութիւն եղաւ այս տանը, որովհետեւ սա էլ Արքայամի որդի էր. մարդու Որդին եկաւ, որ կեանք պարգևէ կորածներին»:

«Բայց եթէ ինչ ի Քրիստոս, նոր արարած իցէ, զի «հինն անց եւ արդ նոր եղեւ ամենայն»: II. Թ. ա. Կրնթ. ե. 17.

Եթէ մինի մէջ Քրիստոսի սէր կա, այնպիսին նոր է ճնում. մի այդ տեսակ մարդու մօտ հինն անցնում է և ամեն բան նոր է դառնում:

§ 18.

ՅԻՍՈՒՍ ԲԺՂԱՌԻՄ Է ԽՈՒՂՈՒՆԱՄԻՆ:

Մի անգամ Յիսուսի մօտ մի խուլուհամբ բերին և աղաչում էին, որ ձեռք նրա վերայ դնէ: Յիսուս ամբողջ հեռացրեց հիւանդին. մատներն ականջի մէջ դրաւ, թքեց այնտեղ, լեզուն շօշափեց, վերև նայեց երկինք, հոգւոց հանեց և ասաց. «Եփիատայ» որ նշանակում է բացուիր: Իսկոյն նրա ականջները բացուեցան, լեզուի կապանքները քանդուեցան և ուղիղ խօսում էր:

Նրանց պատուիրեց որ ոչ ոքի չասեն, բայց որքան նա արգելում էր, նրանք և՛ս առաւել քարոզում, տարածում էին:

«Երանի այնոցիկ, որ լսեն զբանն Աստուծոյ եւ «առնեն»: Դուկ. Ժա. 28.

Երանի՛ նրանց, ովքեր Աստուծոյ խօսքը լսում և կատարում են:

§ 19.

ՈՂՈՐՄԱԾ ՍԱՄԱՐԱՅՈՒ ԱՌԱՎԵՐ:

Յիսուս մի օրինականի հետեւեալ առաւել պատմեց:

Մի մարդ Երուսաղէմից զնում էր Երիքով և աւազակների ձեռն ընկաւ: Նրանք էլ մերկացրին նրան, խոցոտեցին, կիսամահ թողին և գնացին:

Պատահմամբ մի քահանայ այդ ճանապարհովն անցաւ. տեսաւ նրան և անցկացաւ: Նոյն տեղովը անցաւ մի ղետացի: Նա ևս տեսաւ և անցկացաւ:

Եկաւ մի սամարացի ճանապարհորդ և նրան տեսնելով՝ խղճաց: Իջաւ գրաստից, մօտ եկաւ, վերքերը փաթաթեց, վերան ձէթ և ղինի ածեց, զըրաստի վերայ դրաւ, տարաւ իջլան և հոգ տարաւ նրա վերայ: Հետեւեալ օրը, երբ պէտք է հեռանար, երկու դահեկան հանեց, իջլանի տիրոջը տուաւ և ասաց. «Խնամք տար սրան և ինչ ծախս դրա համար անես, վերադարձին կվճարեմ»: Հիմա այն երեքից ո՞րն է երևում քեզ՝ թէ ընկեր է եղել աւազակների ձեռք ընկած մարդուն»: Օրինականն ասաց, «Նա՛ որ ողորմութիւն արաւ»: Այն ժամանակ Յիսուսն ասաց. «Գնա՛, դու էլ այնպէս արա՛»:

«Սիրեսցես զընկեր քո իբրեւ զանձն քո»: Մատ. իբ. 39.

Քո ընկերին պէտք է քեզ պէս սիրես:

Որ ոք գիտիցէ զբարին եւ ոչ առնիցէ, մեղք են «նմա»: Թ. Յակ. դ. 17.

Ով ճանաչում է բարին, բայց չի գործում, մեղանշում է:

§ 20.

ԱՅՐԻ ԿՆՈՋ ԼՈՒՄԱՆ:

Յիսուս մի անգամ տաճարում ուսուցանում էր: Նայեց և տեսաւ, որ հարուստներն իրանց տուրքը զանձանակն են ձգում: Տեսաւ նաև մի ալրի աղքատ կին, որ երկու լումա ձգեց այնտեղ: Այն ժամանակ Յիսուս ասաց. «Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, այս որբ և ալրին ամենիցն աւելի տուաւ, որովհետեւ նրանք ամենքն էլ իրանց աւելորդ ունեցածից Աստուծոյ համար զոհ մատուցին, իսկ սա իւր աղքատ տեղովը իւր բոլոր ունեցածը ձգեց»:

«Որչափ եւ իցէ քո՝ ըստ սմին բազմութեան աւրասցես զողորմութիւնսն, եթէ սակաւ իցէ քո՝ ըստ սակաւին»: Տովբիթ դ. 9.

Քո կարողութեան համեմատ ողորմութիւն արա, քիչ ունիս՝ քիչ տուր:

§ 21.

ԶԱՐ ԾԱՌԱՅԻ ԱՌԱՎԵՐ:

Յիսուս ասաց հետեւեալ առաւել: Մի թագաւոր կամենում էր իւր ծառաների հետ հաշիւ տեսնել և երբ հաշիւն սկսեց՝ նրա մօտ բերին բիւր քանքարի մի պարտապան: Բայց որովհետեւ նա չկարողացաւ վճարել, ուստի տէրը հրամայեց նրա կինն ու որդիքը և ամենն՝ ինչ որ ունէր ծախել պարտքի փոխարէն: Ծառան տիրոջ ոտներն ընկաւ, երկրպագութիւն էր տալիս և ասում. «Համբերիր, տէր, բոլորը կվճարեմ քեզ»: Տէրը խղճաց ծառային, արձակեց նրան և պարտքն իրան ընծայեց:

Երբ ալն ծառան դուրս եկաւ, դտաւ իւր ծառայակիցներին մինին, որ իրան հարիւր դահեկան էր պարտ: Նրան բռնեց, խեղդում էր և ասում. «Աճաբիր ինչ որ ինձ պարտական ես»: Ծառայակիցը նրա ոտներն ընկաւ, աղաչում էր և ասում. «Համբերիր, բոլորը կհատուցանեմ քեզ»: Բայց նա չկամեցաւ, այլ դնաց և նրան բանտը ձգեց՝ մինչև որ պարտքը վճարէ:

Ծառայակիցները երբ այս բանը տեսան, շատ տրտմեցան, եկան և իրանց տիրոջը յայտնեցին եղելութիւնը: Այն ժամանակ տէրը նրան իւր մօտ կանչեց և ասաց. «Չար ծառայ, ես քո բոլոր պարտքը ներեցի, որովհետեւ դու ինձ աղաչեցիր. միթէ պէտք էր որ դու էլ քո ծառայակցին ողորմէիր, ինչպէս որ ես քեզ ողորմեցի»: Տէրը բարկացաւ և մատնեց նրան դահլիճներին՝ մինչև որ պարտքն ամբողջապէս վճարէ:

Իմ երկնաւոր Հայրն էլ ձեզ հետ այդպէս կվարուի, եթէ ձեզանից իւրաքանչիւրը սրտանց կներէ իւր եղբոր յանցանքները:

Այն ժամանակ մօտ եկաւ Սիմօն Պետրոսն և ասաց. «Տէր, մինչև քանի անգամ ներեմ իմ եղբորը, եթէ նա իմ դէմ մեղանչէ: Եօթն անգամ բաւական չէ»: Յիսուս պատասխանեց և ասաց. «Ոչ թէ եօթն անգամ, այլ և եօթանասուն եօթն անգամ»:

«Զի եթէ թողուցուք մարդկանց զանցանա նոցա, թողցէ եւ ձեզ Հայրն ձեր երկնաւոր, ապա թէ ոչ թողուցուք մարդկան զանցանա նոցա, եւ ոչ Հայրն

«ձեր երկնաւոր թողցէ զանցանա ձեր»: Մատ. գ. 14, 15.

Եթէ դուք մարդկանց սխալները ներէք, ձեր երկնաւոր Հայրն էլ ձեզ կներէ, իսկ եթէ մարդկանց սխալները չէք ների, ձեր երկնաւոր Հայրն էլ ձեր յանցանքները չի ների:

«Երանի ողորմաճաց, զի նոքա ողորմութիւն գրեցեն»: Մատ. ե. 7.

Երանի ողորմաճներին, որովհետեւ նրանք ողորմութեան կարժանանան:

§ 22.

ՀԻՆԻ ՀԱՅՍՏԻ ԿԵՐԱԿՐԵԼԸ:

Յիսուս իւր աշակերտների հետ գնաց մի անապատ տեղ, որ գտանուում էր Բեթսայիլի քաղաքի մօտ: Ժողովուրդն իմացաւ այս բանը և մեծ բաղմութեամբ գնում էր նրա լետեից: Երբ Յիսուս ժողովրդին տեսաւ, խիստ ցաւեց, որովհետեւ նրանք նման էին անհովիւ հօտի: Նա քարոզում էր նրանց Աստուծոյ արքայութեան մասին և բժշկում հիւանդներին: Օրն սկսել էր տարաժամել:

Այն ժամանակ Յիսուսի աշակերտները մօտ եկան և ասացին. «Արձակիր ժողովրդին, որ դնան մերձակայ գիւղերը հանգստանալու և կերակուր գտնելու, որովհետեւ ոչինչ չունին ուտելու. մենք էլ անապատումն ենք»: Յիսուս պատասխանեց նրանց. «Դուք կերակրեցէք նրանց»: Աշակերտներն ասացին. «Մենք հինգ հացից և երկու ձկնից աւելի ոչինչ չունինք, դա ինչպէս կբաւականացնէ այդ բաղմութեանը»:

Յիսուս ասաց աշակերտներին. «Նստացրէ՛ք ժողովրդին կարգ կարգ՝ լիսուն լիսուն»:

Այդպէս էլ արին: Այնտեղ Հինգ Հազարը կարգ կարգ նստեցան: Քրիստոս վեր առաւ Հինգ Հազար և երկու ձուկը, գոհացաւ, կտրեց և աշակերտներին տուաւ, իսկ նրանք էլ՝ բազմականներին: Ամենքը կերան կշտացան, իսկ երբ վեր կացան, Յիսուս ասաց աշակերտներին. «Հաւաքեցէ՛ք փշրանքները»: Եւ նրանք տասն երկու զամբիւղ փշրանք վեր առան:

Ժողովուրդը երբ տեսաւ Յիսուսի այս նշանը, ասաց. «Սա է ճշմարիտ մարգարէն, որն աշխարհ պէտք է գայ»: Յիսուս նկատեց որ իրան թաղաւորի տեղ են ընդունում, հեռացաւ լեռու:

Հետեւեալ օրը որոնում էր նրան ժողովուրդը և գտան ծովի միւս ափում: Այն ժամանակ Յիսուսն ասաց. «Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, դուք ինձ ոչ թէ նրա համար էք որոնում, որ նշաններ տեսաք, այլ՝ որ հացիցը կերաք և կշտացաք. ճշմարիտն եմ ասում ձեզ՝ իմ Հայրը երկնային ճշմարիտ Հաց կտայ ձեզ»: Նրանք պատասխանեցին. «Տո՛ւր մեզ այդ յաւիտենական հացը»:

Յիսուս պատասխանեց նրանց. «Ես եմ կենաց հացը, ով ինձ մօտ կգայ, նա չի սովածանայ. ով ինձ կհաւատայ, երբէք չի ծարաւի: Ձեր նախնիները անապատում մանանան կերան և մեռան, իսկ ով այս հացիցը կուտէ, յաւիտեան կապրի»:

«Մի այտուհետեւ հոգացէ՛ք եւ ասիցէ՛ք զինչ կերիցուք կամ զինչ արբցուք կամ զինչ զգեցցուք. զի

«այդ ամենայն հեթանոսք խնդրեն. քանզի գիտէ «Հայրն ձեր երկնաւոր՝ թէ պիտոյ է ձեզ այդ ամենայն: «Խնդրեցէ՛ք նախ զարքայութիւնն Աստուծոյ եւ զարգարութիւնն նորա, եւ այդ ամենայն յաւելցի ձեզ»:

Մատ. գ. 31, 33:

Այտուհետեւ հոգս մի անէք ասելով, թէ ինչ պիտի ուտենք, կամ ինչ պիտի խմենք, կամ ինչ պիտի հագնենք, որովհետեւ այդ տեսակ խնդրուածներ հեթանոսներն են անում. ձեր երկնաւոր Հայրը գիտէ որ այդ բաները ձեզ հարկաւոր են: Բայց դուք առաջ նրա արքայութիւնը խնդրեցէ՛ք, իսկ միւսներն առանց խնդրելու կտրուի ձեզ:

«Գրեալ է՝ թէ ոչ միայն հացիւ կեցցէ մարդ, այլ «ամենայն բանիւ որ ելանէ ի բերանոյ Աստուծոյ»:

Մատ. գ. 4.

Գրուած է, որ մարդս ոչ թէ միայն հացով է ապրում, այլ այն ամեն խօսքով, որ Աստուծոյ բերանիցն է դուրս գալիս:

§ 23.

ՔԱՆԱՆԱՅԻ ԿԻՆԸ:

Յիսուս գնաց Տիւրոսի և Սիդոնի կողմերը: Եւ ահա մի քանանացի կին աղաղակում էր նրա ետեւից և ասում. «Ողորմիր ինձ, Տէր, որդի Գաւթի, իմ աղջիկը չարաչար գիւժահարւում է». Յիսուսը ոչինչ պատասխան չտուեց նրան:

Այն ժամանակ մօտ եկան նրա աշակերտները, աղաչում էին և ասում. «Արձակիր սրան, որովհետեւ մեր ետեւիցն աղաղակում է»: Նա պատասխան տուեց և ասաց. «Ես ուղարկեւի եմ խրաչելի տան ոչխար-

ների մօտ»։ Կինը մօտ եկաւ, Յիսուսի ոտներն ընկաւ
և ասում է. «Տէր, օգնիր ինձ»։

Յիսուս պատասխանեց և ասաց. «Լաւ չէ երե-
խաների ձեռքիցը հացն առնել և շներին ձգել»։ Կի-
նը պատասխանեց. «Այո՛, Տէր, բայց շներն էլ իրանց
տէրերի սեղանիցն ընկած փշրանքովն են կերակրուում»։

Յիսուս պատասխան տուաւ և ասաց. «Ո՛վ կին,
քո հաւատը մեծ է, թող այնպէս լինի, ինչպէս որ
դու ես կամենում»։ Նրա դուստրը նոյն ժամում բը-
ժշկուեց։

«Զի գոր սիրէ Տէր» խրատէ»։ Թ. ա. Եբր. ժբ. 6

Աստուած ումը որ սիրում է, խրատում է։

«Եթէ որոց սիրենն զԱստուած, յամենայնի գոր-
ծակից լինի ի բարիս»։ Թ. ա. Հռմ. ր. 28.

Նոքա, որոնք Աստուծուն սիրում են, ամեն բարի
գործերում օգնում է Աստուծոյ։

§ 24.

ՅԻՍՈՒՍ ՔԱՐՈՂՈՒՄ Է ՆԱԶԱՐԷԹՈՒՄ։

Յիսուս հոգւով զօրացած՝ դարձաւ Գալիլիա։ Նրա
համբաւը տարածւեցաւ շրջակայ բոլոր երկրները։ Նա
քարոզում, ուսուցանում էր նրանց ժողովրդանոցնե-
րում։ Ամենքը յարգում էին նրան։

Յիսուս դարձաւ Նազարէթ, ուր մեծացել էր և
իւր սովորութեան համեմատ շաբաթ օրը ժողովրդա-
նոց մտաւ ու կամեցաւ կարդալ։ Նրան տուին Նաւեա
մարգարէի գիրքը և երբ բաց արաւ, գտաւ այն տե-
ղը, որ գրուած էր. «Տիրոջ հոգին ինձ վերայ է, որի
համար էլ օծեց ինձ. նա ինձ ուղարկել է աղքատ-

ներին աւետիք տալու, սրտով կոտրւածներին բժըշ-
կելու, գերիններին թողութիւն քարոզելու, կոյրերին
տեսութիւն տալու և Տիրոջ ընդունելի տաւրին քա-
րոզելու»։

Եւ երբ գիրքը խփեց՝ սպասաւորին տուեց և
նստեց ժողովրդանոցի մէջ։ Բոլորի աչքերը նրան էին
մտիկ տալիս։ Յիսուս ասաց. «Այսօր այս գիրքը կա-
տարւեցաւ ձեր ներկայութեամբ»։ Ամենքը վկայում-
էին այս բանին և զարմանում այն շնորհալի խօս-
քերի վերայ, որ դուրս էին գալիս նրա բերանիցը և
ասում էին. «Չէ՛ որ սա Յովսէփի որդին է»։ Յիսուս
ասաց նրանց. «Ի հարկ է դուք ինձ այս առակը կա-
սեք—բժիշկ, քո անձը բժշկիր. որքան բաներ ենք
լսել, որոնք Կաիառնայումի մէջ են կատարուել,
այստեղ քո հայրենիքումն էլ արա՛, որ տեսնենք։ Թըշ-
մարիտն եմ ասում ձեզ, Եղիայի ժամանակ Իսրայէլի
մէջ շատ որբ և այլի կանայք կային, երբ երկինքը
երեք տարի և վեց ամիս փակւեցաւ, այնպէս որ բո-
լոր երկրի վերայ մեծ սով ընկաւ, սակայն Եղիան
նրանցից ոչ ոքի մօտ չուղարկւեց, բացի սիդոնաց-
ւոց Սարեպտա՝ մի որբ և այլի կնոջ մօտ։ Գարձեալ՝
շատ բորոտներ կային Իսրայէլի մէջ Եղիսէ մարդարէի
ժամանակ, բայց նրանցից ոչ ոք չարեւեցաւ՝ բացի
Նէեման ասորուց»։

Ամենքը բարկութիւնով լցեցան ժողովրդանոցի
մէջ։ Նրան քաղաքից դուրս հանեցին և տարան մին-
չև այն լեռան զլուխը, որի վերայ քաղաքն էր շին-
ած, որպէսզի այն բարձր տեղից վալը ձգեն, իսկ
Յիսուս նրանց միջովն անցաւ և զնաց։

«Յիւրսն եկն, եւ իւրքն զնա ոչ ընկալան. իսկ որք
«ընկալանն զնա՝ ետ նոցա իշխանութիւն որդիս Աս-
տուծոյ լինել»։ Յովհ. ա. 11—12.

Իւր ազգի մէջն եկաւ, բայց իւր ազգի որդիքն ի-
րան չընդունեցին, իսկ որոնք ընդունեցին, նրանց
իրաւունք տուեց Աստուծոյ որդիք լինել։

§ 25.

ՀԱՐՈՒՍՏ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԷ։

Մի երիտասարդ մօտեցաւ Յիսուսին և ասաց.
«Քարի վարդապետ, ինչ բարի բան գործեմ, որ յա-
ւիտենական կեանքը ժառանգեմ»։ Յիսուս ասաց նը-
րան. «Եթէ կամենում ես յաւիտենական կեանք ու-
նենալ, պահիր պատուիրանները»։ Երիտասարդը Հար-
ցրեց. «Ո՞ր պատուիրանները»։ Յիսուս պատասխանեց.
«Մի սպանաներ, մի գողանար, մի սուտ վկայեր, պա-
տուիր քո հօրն ու մօրը և քո ընկերին քո անձնի
չափ սիրիր»։

Երիտասարդը պատասխանեց. «Այդ ամենն իմ
երեխայութիւնիցն սկսած պահել եմ, էլ ինչ բան է
պակաս ինձ»։ Այն ժամանակ Յիսուս նայեց նրան և
ասաց. «Մի բան պակաս է քեզ, եթէ կամենում ես
կատարեալ լինել, զնա և ծախիր ունեցածդ, տո՛ւր
աղքատներին և կուեննաս երկնքումը գանձ ու հե-
տևիր ինձ»։

Երբ պատանին այս խօսքերը լսեց, տխուր և
տրտում հեռացաւ, որովհետեւ շատ ստացուածք ու-
նէր։ Յիսուս ասաց իւր աշակերտներին. «Ճշմարիտն
եմ ասում ձեզ, մալուխը հեշտութեամբ ասեղի ծա-

կովը կանցնի՝ քան թէ մի Հարուստ Աստուծոյ ար-
քայութիւնը կմտնէ»։ Երբ այս բանն աշակերտները
լսեցին, շատ զարմացան և ասացին. «Հապա էլ ո՞վ
կարող է փրկուել»։ Յիսուս մտիկ տալով նրանց՝ ասաց.
«Մարդկանց կողմանէ անկարելի է դա, իսկ Աստու-
ծոյ կողմանէ ամէն բան հնարաւոր է»։

«Եւ մեծութիւն թէ առ ով գացցէ, մի յօժարես-
ցին սիրտք ձեր»։ Սաղ. կա. 11.

Եթէ Հարստութիւնը շատանայ, նրա վերայ յոյս
մի գնէք։

«Եթէ ոք կամի գինի գալ իմ, ուրասցի գանձն իւր
«եւ բարձցէ զխաչ իւր եւ եկեսցէ գինի իմ»։ Մարկ.
ը. 34.

Ով ուզում է իմ ետևից գալ, պէտք է իւր անձն
ուրանայ, վեր առնէ իւր խաչը և ետևիցս գայ։

§ 26.

ԱՆՄԻՏ ՀԱՐՍՏԻ ԱՌԱՎԷ։

Յիսուս հետևեալ առաւին ասաց—մի Հարուստ
մարդու արտերը առատ պտուղ տուին։ Նա իւր մըտ-
քումը մտածում և ասում էր. ինչ անեմ, տեղ չու-
նեմ իմ արտերի պտուղները հաւաքելու. շտեմա-
րաններս կքանդեմ, աւելի մեծերը կշինեմ և բոլոր
բերքերն ու բարիքներն այնտեղ կհաւաքեմ, յետոյ
կասեմ ինձ—ո՞վ անձն, շատ բարիքներ ունիս՝ շատ
տարիների համար ամբարուած, կեր, խմիր և զուար-
ճացիր»։

Բայց Աստուած ասաց նրան. «Անմիտ, այս գի-

շեր քո հոգին քեզնից կպահանջեն, այսքան պատ-
րաստածներդ ի՞նչ պիտի անես»:

Այսպէս էլ ամենայն մարդու վիճակն է, ով որ
միայն իր անձի համար գանձ է հաւաքում, Աստու-
ծոյ մօտ հարուստ չէ:

«Մի գանձէք ձեզ գանձս յերկրի, ուր ցեց եւ ու-
տիճ ապականեն, եւ ուր գողք ական հատանեն եւ
«գողանան: Այլ գանձեցէք ձեզ գանձս յերկինս, ուր
«ոչ ցեց եւ ուտիճ ապականեն, եւ ոչ գողք ական
«հատանեն եւ գողանան. զի ուր գանձք ձեր են,
«անդ եւ սիրտք ձեր եղիցին»: Մատ. Գ. 19—21.

Ձեզ համար հարստութիւն մի գիցէք երկրիս վե-
րայ, ուր ցեցն ու ուտիճն ապականում են, ուր գո-
ղերը պատը ծակում են եւ գողանում: Այլ ձեր հա-
րստութիւնը երկնքում գիցեցէք, ուր ոչ ցեց կայ եւ
ոչ ուտիճ կապականէ եւ ուր գողերը պատը չեն ծա-
կում եւ չեն գողանում, որովհետեւ ինչտեղ ձեր գան-
ձերն են, այնտեղ էլ ձեր սիրտն է:

§ 27.

ԿՈՐՈՒՍԵԱՆ ԱԶԽԱՐԻ ԵՒ ԴՐԱՄԻ ԱՌԱԿԸ:

Յիսուսի մօտ լսելու նպատակով շատ մաքսա-
ւորներ եւ մեղաւորներ եկան: Փարիսեցիները եւ դը-
պիւրները տրտնջում էին ու ասում. «Սա ընդունում է
մեղաւորներին եւ նրանց հետեւում է»:

Սրա համար Յիսուս այս առակն ասաց նրանց.
«Այն ո՞ր մարդն է ձեզանից, որը հարիւր ոչխար ու-
նենայ եւ նրանցից մինը կորցնէ, արդե՞ծք չի թողնի
իննսուն իննը եւ այն կորածի ետեւիցը գնալ, մինչեւ

որ գտնէ նրան: Եւ երբ գտնէ, ուրախանալով իւր
ուսերի վերայ կընէ եւ տուն գալով բարեկամներին եւ
դրացիներին կկանչէ ու կասէ. «Աւրախացէք ինձ հետ,
վասնզի իմ կորած ոչխարը գտայ»: Ասում եմ ձեզ,
այսպէս էլ ուրախութիւն կլինի երկնքումը մէկ
մեղաւորի համար, որ կապաշխարէ, քան թէ իննը-
սուն ինն արդարների համար, որոնք ապաշխարու-
թեան պէտք չունին»:

«Վամ ո՞վ է այն կինը, որ տասն դրամ ունե-
նայ եւ դրամներից մինը կորցնէ, արդե՞ծք ճրագ չի
վաւիլ, տունը չի աւելիլ ու խիստ որոնի՞ մինչեւ որ
գտնէ: Եւ երբ որ կգտնէ բարեկամներին եւ դրացի-
ներին կկանչէ ու կասէ, ուրախացէք ինձ հետ, վասն-
զի կորուսած դրամը գտայ: Ասում եմ ձեզ, այսպէս
էլ Աստուծոյ հրեշտակների մօտ ուրախութիւն կլինի
մէկ մեղաւորի համար, որ կապաշխարէ»:

«Զի այնպէս սիրեաց Աստուած գաշխարհ, մինչեւ
... Յովհ. Գ. 16.

§ 28.

ՅԱՅՐՈՍԻ ԴՈՒՍՏՐԸ ԵՒ ՆԱՅԻՆԻ ՊԱՏԱՆԻՆ:

ա.

Յայրոս անունով մի մարդ, որը ժողովրդի իշխան-
ներից մինն էր, եկաւ Յիսուսի մօտ. ընկաւ նրա ոտ-
ները. աղաչում եւ ասում էր. «Իմ աղջիկը մահամերձ
է, եթէ դաս եւ ձեռքդ նրա վերայ դնես՝ կառող-
ջանայ»:

Յիսուս զնաց նրա հետ, մեծ բազմութիւն հետեւում էր նրան. իշխանի ծառաներից մինն եկաւ և ասաց. «Քո աղջիկը մեռաւ, վարդապետին անհանգիստ մի արա»: Երբ այս բանը Յիսուս լսեց, ասաց իշխանին. «Մի վախենար, հաւատան միայն»:

Երբ Յիսուս տուն եկաւ և տեսաւ փողհարներին ու ժողովրդին, ոչ ոքի թոյլ չտուեց որ իւր հետ գրնայ՝ բացի Սիմօնից (Պետրոս) Յակովբոսից և Յովհաննէսից: Ամենքը լալիս և ողբում էին, Յիսուս ասաց. «Մի լալք, նա չէ մեռել, այլ քնած է»: Նրա վերայ ծիծաղեցին, որովհետեւ ամենքը գիտէին, որ մեռած է:

Յիսուս բոլորին էլ տանից դուրս հանել տուեց, առաւ իւր հետ երեխայի հօրը և մօրը և նրանց, որոնք իւր հետն էին և մտաւ այնտեղ, ուր երեխան պառկած էր: Բռնեց նրա ձեռքից և ասաց. «Տալիթա կումի», այսինքն աղջիկ, վեր կաց:

Իսկույն վեր կացաւ աղջիկը և ման էր գալիս: Յիսուս հրամայեց, որ նրան բան տան ուտելու: Ամենքը զարմացան այս բանի վերայ:

Բ.

Սրանից յետոյ Յիսուս եկաւ Նալին քաղաքը: Նրա հետ գնում էին նրա աշակերտները և բազմաթիւ ժողովուրդ: Երբ քաղաքի դրան մօտեցաւ, տեսաւ մի մեռեալ, որ այրի միամօր որդի էր՝ տանում էին: Դադաղին հետեւում էր ժողովրդի բազմութիւնը: Յիսուս մօտ զնաց և ասաց. «Մի լար»: Յետոյ մօտ եկաւ, դադաղը շօշափեց. տանողները կանգնե-

ցին: Յիսուս ասաց. «Պատանի, քեզ եմ ասում, վեր կաց»:

Մեռեալը վեր կացաւ նստեց և սկսեց խօսել: Պատանուն մօրը յանձնեց:

Ամենքին երկիւղը պատեց: Աստուծուն փառք էին տալիս և ասում. «Մեծ մարգարէ է վեր կացել մեր մէջ: Աստուած իւր ժողովրդին այցելել է»:

«Բաց յայտնեցաւ այժմիկ՝ յերեւիլ Փրկչին մերոյ «Յիսուսի Քրիստոսի, որ խափանեաց զմահ՝ եւ լուսաւոր արար զկեանս»: II. Տիմոթ. ա. 10.

Այժմ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի երեւալովը յայտնուեց, որ նա մահը խափանեց և կեանքը լուսաւորեց:

§ 29.

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏՁԻ ԴԵՍՊԱՆՆԵՐԸ ԵՒ ՊԵՏՐՈՍԻ
ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆԸ:

ա.

Երբ Յովհաննէսը բանտի մէջ Յիսուսի գործքերը լսեց, իւր աշակերտներից երկուսին ուղարկեց նրա մօտ հարցնելու. «Դու ես այն, որ գալու էր, թէ ուրիշին սպասենք»:

Յիսուս պատասխանեց նրանց և ասաց. «Գնացէք Յովհաննէսին պատմեցէք, ինչ որ լսեցիք և տեսաք—կոյրերը տեսնում են, կաղերը դնում են, բորոտները սրբւում են, խուլերը լսում են, մեռելները յարութիւն են առնում և աղքատներին աւետարանն է քարոզւում, երանելի է նա, որ ինձ վերայ չի գայթակղուի:

բ.

Քիչ ժամանակից լետոյ Յիսուս եկաւ Փիլիպպեայ
Աեսարիայի կողմերը, իւր աշակերտներին հարցնում-
էր և ասում. «Մարդիկ ինձ համար ինչ են ասում,
ո՞վ է մարդու Որդին»: Նրանք էլ ասացին. «Ոմանք
ասում են՝ թէ Յովհաննէս Մկրտիչն է, միւսները՝ Ե-
ղիան և ուրիշներն էլ՝ Երեմիան կամ մարգարէնե-
րից մինը»:

Յիսուս հարցրեց. «Իսկ դուք ինչ էք ասում ինձ
համար, ո՞վ եմ ես: Միմօնը պատասխանեց և ասաց.
«Գու ես Քրիստոսը կենդանի Աստուծոյ Որդին»:

Յիսուս ասաց նրան. «Երանի՛ քեզ Միմօն՝ որ-
դի Յովնանի, որովհետեւ մարմին և արիւն չլաւո-
նեց քեզ, այլ իմ երկնաւոր հայրը. ես ասում-
եմ քեզ, որ դու ես վէմը և այլ վէմի վերայ կշինեմ
իմ եկեղեցին և գծիւքի դռներն էլ չեն կարող շար-
ժել նրան: Քեզ կտամ երկնքի արքայութեան բա-
նալիները և ինչ որ երկրիս վերայ կկապես, կապուած
կլինի երկնքումը և ինչ որ կարձակես երկրիս վերայ,
երկնքումն էլ արձակուած կլինի»: Արդեւեց իւր աշա-
կերտներին, որ ոչ ոքի չասեն թէ նա Յիսուս Քրիս-
տոսն է:

«Եւ մեք հաւատացաք եւ ճանեաք՝ եթէ դու ես
«Քրիստոսն որդի Աստուծոյ»: Յովհ. գ. 69.

Մենք հաւատացինք և ճանաչեցինք, որ դու ես
Քրիստոսն՝ Աստուծոյ որդին:

«Յիսուս Քրիստոս երեկ եւ այսօր, նոյն եւ չաւի-
տեան»: Թ. ա. Եբր. ժգ. 7.

Յիսուս Քրիստոս նոյն է՝ երեկ, այսօր աւի-
տեան:

§ 30.

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏԻ ՄԱՆԸ:

Հերովդէսը բռնեց Յովհաննէսին. կապեց նրան
և բանտը դրեց՝ իւր եղբայր Փիլիպպոսի կնոջ՝ Հերով-
դիայի համար, որովհետեւ Յովհաննէսը նրան ասում-
էր. «Այլել չէ՛ քեզ, որ դրան կին ունենաս»: Հե-
րովդէսն ուզում էր նրան սպանել, բայց ժողովրդից
վախենում էր, որովհետեւ նրան ընդունում էր որ-
պէս մարգարէ, որպէս բարեպաշտ մարդ, դրա հա-
մար էլ պաշտպանում էր:

Մի չարմար առիթ պատահեց—թագաւորի ծը-
նընդեան օրն էր. սա մեծ խնջուք տուեց, ուր ներ-
կալ էին նախարարները, զօրապետները և Գալիլիայի
բոլոր մեծամեծները: Այստեղ էր և Հերովդիայի աղ-
ջիկը, որ կաքաւեց և շատ դուր եկաւ թէ թագա-
ւորին և թէ բոլոր սեղանակիցներին:

Թագաւորն ասաց աղջկան. «Խնդրիր ինձնից
ինչ որ ուզում ես և ես կտամ քեզ»: Թագաւորը եր-
դուեց և ասաց. «Ինչ բան որ դու խնդրես ինձանից,
կտամ քեզ, մինչև անգամ իմ թագաւորութեան կէ-
սը»: Նա դուրս գնաց և ասաց իւր մօրը. «Ի՞նչ խընդ-
րեմ»: Նա էլ ասաց. «Յովհաննէս Մկրտչի գլուխը»:

Աղջիկը շտապով թագաւորի մօտ եկաւ և ասաց.
«Ես կամենում եմ, որ մի սկուտղի վերայ Յովհաննէս
Մկրտչի գլուխն ինձ տաս»:

Թագաւորը շատ տրտմեցաւ, բայց որովհետեւ երդուել էր հիւրերի առաջ՝ չուզեց խօսքը չետ առնել: Իսկոյն դահլիճ ուղարկեց և հրամայեց նրա գլուխը բերել: Գահլիճը գնաց ու բանտի մէջ գլխատեց Յովհաննէսին. մի սկուտղի մէջ դրեց գլուխը և աղջկան տուեց. նա էլ իւր մօրը տարաւ:

Երբ այս բանը նրա աշակերտներն իմացան, եկան և վեր առան նրա դիակը, տարան Թաղեցին ու եկան Յիսուսին յայտնեցին:

«Լէր հաւատարիմ մինչեւ ՚ի մահ եւ տաց քեզ «զպսակն կենաց»: Յայտ. Յովհ. Բ 10.

Հաւատարիմ եղիր մինչեւ ՚ի մահ, կեանքի պսակը քեզ կտամ:

§ 31.

ՍԵՐՄԱՆԱՅԱՆԻ ԱՌԱՎԷ:

Յիսուս նստած էր ծովի ափում. նրա մօտ հաւաքւեցաւ մեծ բազմութիւն ժողովրդեան: Նա իջաւ և նաւ նստեց, իսկ ժողովուրդը կանգնած էր ափի վերայ:

Յիսուս սկսեց նրանց հետ շատ բաների վերայ առակներով խօսել և ասել. «Ահա դուրս եկաւ սերմացանը ցանելու և երբ նա ցանում էր, սերմերից մի քանիսն ընկան ճանապարհի վերայ, եկան երկնից թռչունները և կերան: Մի քանիսն էլ ընկան քարքարոտ տեղերում և շուտով բուսաւ հող չլինելու պատճառով, բայց երբ արեւը ծագեց, տաքացաւ, և որովհետեւ արմատ չունէին՝ չորացան: Մի քանիսն

էլ ընկան փշերի մէջ, փշերը դուրս եկան խեղդեցին նրանց: Մի քանիսն էլ ընկան լաւ հողի մէջ և պլտուղ տուին, որը հարիւր, որը վաթսու և որը երեսու: Ով որ լսելու ականջ ունէ, թող լսէ:

«Երանի այնոցիկ է, որ լսեն զբանն Աստուծոյ եւ «առնեն»: Դուկ. Ժա. 28.

Երանի է նրանց, որոնք Աստուծոյ խօսքը լսում են և կատարում:

«Երանի այնոցիկ՝ որ սուրբ են սրտիւք, զի նոքա «զԱստուած տեսցեն»: Մատ. ե. 8.

Երանի սուրբ սիրտ ունեցողներին, որովհետեւ նրանք Աստուծուն պիտի տեսնեն:

§ 32.

ՈՐՈՄԻ ԱՌԱՎԷ:

Յիսուս նրանց մի ուրիշ առակ էլ ասաց—երկրնքի արքայութիւնը նման է մի մարդու, որը իւր արտումը բարի սերմը ցանեց. բայց երբ մարդիկ քուն եղան, թշնամին եկաւ ցորենի մէջ որոմներ ցանեց և գնաց: Երբ խոտը բուսաւ, պտուղ տուեց, այն ժամանակ որոմներն էլ երևեցան:

Տան տիրոջ ծառաները մօտ եկան և ասացին. Տէր, միթէ դու քո արտումը բարի սերմը չցանեցիր, որոմները որտեղից են»: Նա պատասխանեց և ասաց. «Այդ թշնամի մարդու արած է»: Ծառաներն ասացին. «Կամենում ես, որ գնանք և դուրս հանենք»:

Նա պատասխանեց, «Ո՛չ, մի գուցէ որոմները քաղելիս, ցորենն էլ նրանց հետ արմատախիլ անէք,

Թողէք որ երկուսն էլ միասին մեծանան մինչև հուն-
ձը, իսկ հնձի ժամանակ կասեմ հնձողներին—առաջ
որոմենը քաղեցէք և խուրձ կապեցէք՝ այրելու, իսկ
ցորենը ժողովեցէք իմ ամբարի մէջ:

«Եւ զոր օրինակ կայ մնայ մարդկան մի անգամ
«մեռանել, եւ յետ այնորիկ դատաստան»: Թ. ա. Եբր.
թ. 27.

Մարդկանց համար սահմանուած է, որ մի անգամ
պիտի մեռնեն, իսկ նորանից յետոյ դատաստան կլինի:
«Մի գատիք. զի մի գատիցիք»: Մատ. է. 1.

Մի գատէք ուրիշներին, որ ձեզ էլ ուրիշները
չգատեն:

§ 33.

ԱԳԱՐԱԿԻ ԴԱՆՁԻ ԵՒ ՄԱՐԴԱՐՏԻ ԱՌԱԿԸ:

Երկնքի արքայութիւնը նման է ազարակում
Թագցրած գանձին, որը մի մարդ գտաւ, Թաքկաց-
րեց, գնաց ուրախութիւնից ծախեց իւր բոլոր ստա-
ցուածքը և գնեց այն ազարակը: Գարձեալ նման է
երկնքի արքայութիւնը մի վաճառականի, որը գե-
ղեցիկ մարդարիտ էր որոնում և երբ մի Թանկազին
մարդարիտ գտաւ, գնաց վաճառեց ունեցած չունե-
ցածը և գնեց այն մարդարիտը:

«Զի ամենայն տուրք բարիք եւ ամենայն պար-
«գեւք կատարեալք ի վերուստ են իջեալ առ ՚ի հօ-
«րէն լուսոյ»: Թ. Յակ. ա. 17.

Բոլոր բարի տուրքերը և կատարեալ պարգևները
վերեւիցն են իջնում՝ լուսոյ հօրիցը:

«Զինչ կայ իմ բնաւ յերկինս կամ ՚ի քէն զինչ
«եւս յանդերեցից յերկրի»: Սաղ. հբ. 25.

Ո՛վ ունիմ ես երկնքումը կամ քեզանից էլ ի՞նչ
յանդերեմ երկրիս վերայ:

§ 34.

ՄԵԾ ԸՆԹՐԻՔԻ ԱՌԱԿԸ:

Մի մարդ մեծ ընթրիք պատրաստեց և շատե-
րին հացի հրաւիրեց: Ընթրիքի ժամանակ ուղարկեց
իւր ծառան, որ հրաւիրուածներին ասէ. «Եկէք, որով-
հետեւ ամեն բան պատրաստ է»:

Հրաւիրեալներն ամէնքն էլ հրաժարուեցան զա-
լու—առաջինն ասաց. «Ազարակ գնեցի, պէտք է զը-
նամ տեսնեմ, աղաչում եմ քեզ, ինձ հրաժարուած
համարիր»: Միւսն ասաց. «Հինգ լուծ եզն եմ գնել,
գնում եմ փորձելու, աղաչում եմ քեզ, ինձ հրաժա-
րուած համարիր»: Երրորդն էլ ասաց. «Յին եմ ա-
ռել, ուստի և չեմ կարող գալ»:

Ծառան եկաւ և այս բոլորը պատմեց տիրոջը:
տան տէրը բարկացած ասաց ծառային. «Գնա՛րս գնա՛
շուտով քաղաքի հրապարակները և փողոցները, աղ-
քատներին, խեղերին, կաղերին և կոյրերին այստեղ
բեր»: Ծառան ասաց. «Տէր, կատարեցի այնպէս, ինչ-
պէս հրամայեցիր, բայց տանը էլի տեղ կայ»: Տէրն
ասաց ծառային. «Գնա՛րս գնա՛ ճանապարհները և ցան-
կերը ու ստիպիր որ այստեղ գան, որպէսզի իմ տունը
լցուի: Ճշմարիտն եմ ասում, այն կանչուած մարդ-
կանցից ո՛չ մէկն իմ ընթրիքը չի ճաշակիր»:

«Մի սիրէք զաշխարհս, եւ մի որ ինչ յաշխարհի
է. եթէ ոք սիրէ զաշխարհ, ոչ է ի նմա սէր Հօր:
«Աշխարհս անցանէ եւ ցանկութիւն, իսկ որ առնէ
«զկամս Աստուծոյ, մնայ ՚ի յաւիտեան»: I. Թ. Յովհ.
բ. 15. 17.

Մի սիրէք աշխարհը եւ այն ամենը՝ ինչ որ աշ-
խարհի մէջն է. եթէ մինն աշխարհը սիրէ, կնշա-
նակէ նրա մէջ Հօր սէր չկայ: Որովհետեւ աշխարհս
անցուորական է, նորա ցանկութիւնները նոյնպէս.
Իսկ ով Աստուծոյ կամքը կկատարէ, յաւիտեան կմնայ:

§ 35.

ԱՆԴԱՄԱՆՈՒԹԻ ԲԺՂԿՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱՓԱՌԱՅՈՒՄ ՔԱՂԱ-
ՔՈՒՄ ԵՒ ԿԱՂԻ ԲԺՂԿՈՒԹԻՒՆԸ ՊՐՕԲԱՏԻԿԷ ԿԱՄ ԲԵՒ-
ՀԵՋԻԱ ԱՒԵՋԱՆԻ ՄՕՏ:

ա.

Մի օր Յիսուսը քարոզում էր իւր քաղաքում՝
Կափառնայում: Այնտեղ ներկայ էին բազմաթիւ
փարիսեցիներ եւ օրինաց վարդապետներ, որոնք եկած
էին Գալիլիայից եւ Հրէաստանից: Յիսուս նրանց ամե-
նին էլ օգնում էր:

Այդ ընդհանուր մահճի վերայ դրած մի անդամա-
լոյծ բերին եւ աշխատում էին, որ մի կերպով ներս տա-
նեն եւ Յիսուսի առաջը դնեն: Բայց ամբոխի պատ-
ճառով չկարողացան ներս մտնել, կտուրը բարձրացան,
տան առաստաղը բացին եւ մահճով կախ տուին Հի-
ւանդին Յիսուսի ոտները մօտ: Յիսուս նրանց հա-
ւատը տեսնելով՝ ասաց Հիւանդին. «Որդեակ, քո յան-
ցանքը ներում է քեզ»:

Գալիլեները եւ փարիսեցիներն սկսեցին մտածել եւ
ասել. «Ո՞վ է սա՝ որ հայհոյանք է խօսում. ո՞վ կա-
րող է յանցանքը ներել՝ բացի Աստուծուց»:

Յիսուս երբ նրանց խորհուրդն իմացաւ, պա-
տասխանեց եւ ասաց. «Ի՞նչ էք մտածում ձեր սրբ-
տերում. ո՞րն է աւելի հեշտ, ասել՝ քո յանցանքը
ներում է քեզ, թէ՛ վեր կաց եւ ման եկ: Իմացէք
որ մարդու Որդին իշխանութիւն ունի երկրի վերայ
մեղքեր ներելու: Յետոյ դարձաւ անդամալոյծին եւ
ասաց. «Քեզ եմ ասում, վեր կաց, մահիճդ առ եւ
դնա՛ քո տուն»: Հիւանդն իսկոյն վեր կացաւ, առաւ
իւր մահիճը, զնաց տուն եւ փառաւորում էր Աստու-
ծոյ անունը:

Զարմանքն ամենին բռնեց: Փառք էին տալիս
Աստուծուն եւ ահով լքցուած ասում էին, թէ նորա-
նշան բաներ տեսանք այսօր:

բ.

Սրանից յետոյ տօն էր: Յիսուս Երուսաղէմ եկաւ:
Քաղաքի մէջ Պրօպատիկէ աւագանի մօտ, որ երբա-
յեցերէն Բեզէզդա է կոչւում, Հինգ սրահ կար, ուր
պառկած էին շատ Հիւանդներ—կոյրեր, կաղեր, դո-
սացածներ եւ սպասում էին ջրի յուղւելուն, որովհե-
տեւ Տիրոջ Հրեշտակը ժամանակ-ժամանակ իջնում էր
եւ աւագանի ջուրը յուղում: Տրի յուղւելուց յետոյ՝ ով
առաջինն էր ընկնում նրա մէջ՝ բժշկւում էր՝ ինչ
Հիւանդութիւն էլ որ ունենար:

Այնտեղ մի մարդ կար, որը երեսուն եւ ութը
տարի Հիւանդ էր: Երբ Յիսուս նրան տեսաւ եւ իմա-

ցաւ թէ քանի տարի այնտեղ պառկած է, ասաց. «Ամենում ես բժշկուել»: Հիւանդը պատասխանեց. «Տէր, ես ոչ ոք չունիմ, որ ջրի յուզման ժամանակն ինձ աւազանը ձգէ, իսկ ես մինչև որ տեղիցս կշար-
ժուեմ, ուրիշն ինձանից առաջ է իջնում»: Յիսուսն ասաց. «Վեր կաց, մաշիճդ սու և զնա»: Այն մարդն իսկոյն առողջացաւ, վեր կացաւ, առաւ իր մաշիճը և զնաց:

Այդ օրը շաբաթ էր: Հրէաներն ասացին բը-
ժշկուածին. «Այսօր շաբաթ է, ի՞նչպէս կարելի է որ մաշիճդ տանում ես»: «Ինձ բժշկողն ասաց—վեր առ-
քո մաշիճը և զնա»: Այն ժամանակ հարցրին նրան. «Ո՞վ է այն մարդը, որ քեզ ասաց—մաշիճդ սու և զնա»: Բայց բժշկուածը չէր ճանաչում Յիսուսին, որովհետեւ նա ամբօխի պատճառով խոյս տուեց այն-
տեղից:

Սրանից յետոյ Յիսուս հանդիպեց նրան տաճա-
րում և ասաց. «Ահա դու առողջացար, այլ ևս չը մեղանչես, որպէսզի աւելի վատ բան չլինի քեզ»: Այն մարդը զնաց և հրէաներին պատմեց, որ իրան բժշկողը Քրիստոսն է եղել: Սորա համար հրէաները հալածում էին նրան, որ նա շաբաթ օրն էր այդ բանն արել: Յիսուս պատասխանեց նրանց և ասաց. «Իմ հայրը մինչև այժմ գործել է, ես էլ գործում եմ»: Սրա համար հրէաներն աւելի հալածում էին նրան, որովհետեւ նա ոչ թէ միայն շաբաթն էր քան-
դում, այլև Աստուծուն իւր հայրն էր անուանում և իւր անձը նրան հաւասար դարձնում:

«Հաւատարիմ է բանս, եւ ամենայն ընդունելու-
«թեան արժանի է, զի Յիսուս Քրիստոս եկն յաշ-
«խարհ փրկել զմեղաւորս»: I. Թ. ա. Տիմոթ. 15.

Աշմարիտ է այս խօսքը և ամեն ընդունելութեան արժանի, որ Յիսուս Քրիստոս աշխարհ եկաւ մեղա-
ւորներին փրկելու համար:

«Եկա՛ք առ իս ամենայն վաստակեալք եւ բեռ-
«նաւորք եւ ես հանդուցից զձեզ»: Մատ. Ժա. 29.

Ինձ մօտ եկէ՛ք, ո՞վ դադրածներ և բեռնաւորուած-
ներ, ես ձեզ հանգստութիւն կտամ:

§ 36.

ՅԻՍՈՒՍ ՍԼՍՏՈՒՄ Ի ՄՐՐԿԻՆ:

Յիսուս վերստին Գալիլիա դարձաւ. կամեցաւ զնալ ծովի միւս կողմը և քարոզել: Նաւ մտաւ և նրա աշակերտներն էլ հետևեցին նրան: Եւ ահա ծովի մէջ մեծ փոթորիկ բարձրացաւ, այնպէս որ ա-
լիքները նաւը ծածկում էին, իսկ Յիսուս քնած էր նաւի լետեում:

Աշակերտները մօտ եկան, զարթեցրին նրան և ասացին. «Տէր, փրկիր մեզ, կորչում ենք»: Յիսուս ասաց. «Ի՞նչ վախկոտներ էք, թերահաւատներ»: Նա սաստեց քամիներին և մեծ խաղաղութիւն տիրեց:

Մարդիկ զարմացան այս բանի վերայ և ասում էին «Սա ի՞նչպիսի անձն է, որ քամիներն էլ, ծովն էլ հնազանդում են սրան»:

«Եթէ Աստուած ՚ի մեր կոյս է, ո՞վ իցէ մեր հա-
«կառակ»: Թ. ա. Հռոմ. ր. 31.

Եթէ Աստուած մեր կողմն է, ո՞վ կարող է մեզ հակառակ լինել:

«Եւ այս է յաղթութիւնն՝ որ յաղթէ աշխարհի, հաւատքն մեր»: Թ. Յովհ. է. 4.

«Մեր հաւատքն է, որ աշխարհին յաղթում է:

§ 37.

ԿՈՅՐ ԾՆԱԾԻ ԲԺՃԿՈՒԹԻՒՆԸ:

Յիսուս մի անգամ տաղաւարահարաց տօնին եկաւ Երուսաղէմ: Այնտեղ նա մի մարդ տեսաւ, որն իճնէ կոյր էր: Աշակերտները հարցրին Յիսուսին և ասացին. «Ռաբբի, ո՞վ է մեզանչել, սա՞ թէ՞ սրա ծրնողները, որ կոյր է ծնել: «Յիսուս պատասխանեց. «Ո՛չ դա է մեզանչել և ոչ զրա ծնողները. այլ՝ որ Աստուծոյ գործքերը յայտնի լինին դրանով. ես պէտք է իմ Առաքողի գործքերը գործեմ՝ քանի որ օր է, երբ զիշերը կղայ այն ժամանակ ոչ ոք չէ կարող գործել»: Այս ասելով՝ թքեց գետինը, ցելս շինեց և քսեց կոյրի աչքերի վերայ ու ասաց նրան, «Գնա՛ և Սելովամայ աւազանում լուացուի՛ր»: Նա զընաց, լուացուեց, յետ դարձաւ և տեսնում էր:

Դրացիները և նրան առաջուց տեսնողներն ասում էին. «Սա նա չէ՞, որ նստած մուրում էր»: Մի քանիսներն ասում էին. «Նա է», իսկ մի քանիսները՝ «Նրան նման է», իսկ ինքն ասում էր. «Ես եմ»: Այն ժամանակ ասացին նրան. «Հապա աչքերդ ի՛նչպէս բացուեցաւ»: Նա պատմեց, ինչ որ Յիսուսն արեւ էր: Նրան տարան փարիսեցիների մօտ: Օրը շա-

բաթ էր, երբ Յիսուս նրա աչքերը բժշկեց: Փարիսեցիները հարցրեցին, թէ ինչպէս է նրա աչքերը բացուել և նա էլ պատմեց, թէ ինչպէս էր Յիսուս բժշկել իրան: Այն ժամանակ փարիսեցիներից մի քանիսն ասացին. «Այն մարդը Աստուածանից չէ, որովհետեւ շաբաթը չէ պահում»: Իսկ միւսներն ասում էին. «Մի մեղաւոր մարդ ինչպէս կարող է այդպիսի նշաններ անել»: Ներկայ եղողները կուսակցութեան բաժանուեցան: Նրանք դարձեալ ասացին կոյրին. «Դու ի՛նչ կասես նրա մասին, որ աչքերդ բաց արաւ»: Նա պատասխանեց և ասաց. «Մարդարէ է նա»:

Հրէաները չէին հաւատում, թէ նա կոյր է եղել և աչքերը յետոյ բացուել է, ուստի և նրա ծրնողներին կանչեցին և հարցրին. «Սա է՞ ձեր որդին, որի համար ասում էիք, թէ կոյր ծնուեցաւ, հապա ինչպէս է որ հիմայ տեսնում է»: Ծնողները պատասխանեցին. «Այո, սա մեր որդին է, նա կոյր ծնաւ, բայց թէ հիմայ ինչպէս է որ տեսնում է՝ չգիտենք, ինքը չափահաս է, իրան հարցրէք, թո՛ղ ինքը խօսի իւր համար»: Ծնողներն այսպէս խօսեցին, որովհետեւ վախենում էին հրէաներից, վասնզի վերջինները որոշել էին, եթէ մինը Յիսուսին Քրիստոս դաւանէ, ժողովրդանոցից դուրս անեն:

Երկրորդ անգամ կանչեցին կոյր ծնած և բժշկուածին ու ասացին. «Աստուծուն փառք տօ՛ւր, մենք գիտենք, որ այն մարդը մեղաւոր է»: Նա պատասխանեց. «Թէ նա յանցաւոր է, այդ չգիտեմ ես, բայց այսքանը հաստատ գիտեմ, որ ես կոյր էի, իսկ այժմ տեսնում եմ»: Դարձեալ հարցրին նրան. «Ի՞նչ արաւ

նա քեզ, ինչպէս բացեց քո աչքերը»: Նա պատասխանեց. «Արդէն ձեզ ասացի, չլսեցիք, միթէ դուք էլ էք կամենում նրան աշակերտ լինել»: Այն ժամանակ նրանք հայհոյեցին և ասացին. «Գու ես նրա աշակերտը, իսկ մենք Մովսէսի աշակերտներն ենք, մենք գիտենք, որ Աստուած Մովսէսի հետ խօսեց, իսկ սրան չգիտենք թէ որտեղից է»: Բերժըշկուածը պատասխանեց նրանց և ասաց. «Հէնց դա է զարմանալուն, որ դուք չէք իմանում, թէ որտեղից է նա, որ իմ աչքերը բաց արաւ»: Մենք գիտենք որ Աստուած մեղաւորներին չէ լսում, այլ եթէ մէկը աստուածապաշտ է և նրա կամքը կատարում է, նրան լսում է: Մինչև այսօր դեռ չէ լսուած, որ մինը կոչը ծնածի աչքերը բաց արած լինի. եթէ սա Աստուածանից չլինէր, ոչինչ չէր կարող անել»: Այն ժամանակ պատասխանեցին նրան. «Գու ինքդ մեղքի մէջ ես ծնել և կամենում ես մեզ բան սովորեցնել»: Նրան դուրս արին:

Յիսուս իմացաւ այս բանը. երբ բժշկուածին տեսաւ, ասաց. «Գու հաւատում ես Աստուծոյ Որդուն»: Նա պատասխանեց և ասաց. «Տէր. ո՞վ է նա, որ ես հաւատամ նրան»: Քրիստոս պատասխանեց. «Գու ինքդ նրան տեսար, քեզ հետ խօսողն էլ նա ինքն է»: Կոչը պատասխանեց. «Հաւատում եմ, Տէր» և երկրպագեց նրան:

«Երանելի է այր, որ համբերիցէ փորձանաց, զի եթէ ընտիր եւս գտանիցի, առցէ զպսակն կենաց»: Թ. Յակ. ա. 12.

Երանելի է այն մարդը, որը փորձութեանը համբերում է, որովհետեւ եթէ փորձուելով ընտիր դուրս գայ, կենաց պսակին կարժանանայ:

«Զի զոր սիրէ Տէր, խրատէ»: Թ. ա. Եբր. Ժա. 6.

Աստուած ումը որ սիրում է, խրատում է:

«Ես եմ լոյս աշխարհի, որ դաց զկնի իմ՝ ընդ խաւար մի գնացէ, ալ ընկալցի զլոյսն կենաց»: Յովհ. ր. 12.

Աշխարհի լոյսը ես եմ, ով ինձ կհետեւէ, խաւարի մէջ չի գնաց, ալ կենաց լոյսը կընդունէ:

§ 38.

ԱՅԳՈՒ ՄԱՆԱԿՆԵՐԻ ԱՌԱՎԷ:

Երկնքի արքայութիւնը նման է մի տանուտէր մարդու, որը առաւօտանց կանուխ դուրս եկաւ իւր այգու համար մշակներ վարձելու: Մշակների հետ որը մի դահեկանի խօսելով, ուղարկեց իւր այգին: Փամը երեքի մօտ դուրս եկաւ, տեսաւ ուրիշ մշակներ, որոնք հրապարակում անդործ կանգնել էին և ասաց նրանց. «Գուք էլ գնացէք իմ այգին և ինչ որ արժան է, կտամ»: Նրանք էլ գնացին: Պարձեալ հրապարակ դուրս եկաւ ժամը վեցին և իննին ու նոյնպէս արաւ: Փամը տասն և մէկին մօտ՝ դուրս գալով՝ ուրիշ մշակներ գտաւ պարապ կանգնած և ասաց. «Ինչո՞ւ էք այստեղ ամբողջ օրը պարապ կանգնել»: Առացին նրան. «Որովհետեւ մեզ ոչ ոք չվարձեց»: Այն ժամանակ ասաց. «Գուք էլ գնացէք իմ այգին և ինչ որ արժանէ, կառնէք»:

Երբ երեկոյ դարձաւ, այգու տէրը տան վերա-
կացուին ասաց. «Մշակներին կանչիր և վարձ տուր
նրանց՝ յետիններէն սկսած մինչև առաջինները»:
Փամը տասն և մէկին եկողները մօտեցան և մի մի
դահեկան ստացան: Առաջին մշակներն էլ եկան և
կարծում էին, թէ աւելի կստանան, բայց նրանք էլ
մի մի դահեկան ընդունեցին: Բայց երբ ստացան,
տանտիրոջից տրտնջում էին և ասում. «Այդ յետին-
ները մի ժամ դորձեցին և դրանց էլ մեզ հետ հա-
ւասար վարձատրեցիր, մենք ենք օրուայ տաքու-
թիւնը և ծանրութիւնը քաշել»: Նա էլ նրանցից
մինին պատասխանեց և ասաց. «Ընկեր. չեմ զրկում
քեզ. չէ որ դու ինձ հետ մի դահեկանով համաձայ-
նեցար, քո վարձն ան և գնա, ես կամենում եմ որ
այն յետինին էլ քեզ չափ տամ, կամ միթէ ես իշ-
խանութիւն չունիմ իմ ստացուածքի հետ այնպէս
վարուելու, ինչպէս իմ ցանկութիւնն է և կամ ին-
չու քո աչքը չար է, որ ես առատաձեռն եմ»:

Այսպէս յետիններն առաջին կլինին, իսկ առա-
ջինները՝ յետին:

«Այսպէս եղիցին յետինք առաջինք եւ առաջինք
«յետինք»: Մատ. ի. 16.

§ 39.

ՔԱՆՔԱՐՆԵՐԻ ԱՌԱՎԷ:

Մի մարդ օտար երկիր էր գնում: Վանչեց ծա-
ռաներին և իւր ունեցածը նրանց յանձնեց—մէկին
հինգ քանքար տուեց, միւսին՝ երկու, իսկ երրորդին՝

մի—իւրաքանչիւրին իւր կարողութեան համեմատ և
շտապով հեռացաւ:

Հինգ քանքար ստացողը դորձ դրեց փողը և
նրանով ուրիշ հինգ քանքար ևս շահեց. նոյնպէս
և երկու քանքար ստացողը դորձ դրեց և երկու քան-
քար ևս շահեցրեց: Իսկ մի քանքար ստացողը գնաց
գետինը փորեց ու տիրոջ քանքարը թաքկացրեց:

Մի քանի ժամանակից յետոյ վերադարձաւ ծա-
ռաների տէրը և նրանցից հաշիւ պահանջեց: Հինգ
քանքար ստացողը յառաջ եկաւ և հինգ նոր քան-
քար ևս տիրոջը տալով ասաց. «Տէր, դու ինձ
հինգ քանքար տուիր, ահա հինգ ուրիշ քանքար
ևս աշխատել եմ դրանով»: Տէրն ասաց նրան. «Չատ
աւ, բարի և հաւատարիմ ծառայ, որովհետեւ քիչ
բանի մէջ հաւատարիմ գտնուեցար, շատ բաների
վերայ կառավարիչ կնշանակեմ քեզ, եկ, մասնակից
եղիր քո տիրոջ ուրախութեանը»: Մօտ եկաւ երկու
քանքար ստացողը և ասաց. «Ինձ երկու քանքար
տուիր, տէր, ահա ուրիշ երկուսը ևս շահել եմ. դը-
րանով»: Տէրն ասաց նրան. «Չատ լաւ, բարի և հա-
ւատարիմ ծառայ, որովհետեւ դու քիչ բանի մէջ հա-
ւատարիմ գտնուեցար, շատ բաների վերայ կառավա-
րիչ կնշանակեմ, եկ, մասնակից եղիր քո տիրոջ ու-
րախութեանը»:

Մօտ եկաւ մի քանքար ստացողն և ասաց. «Տէր,
ես գիտէի, որ դու խիստ մարդ ես, հնձում ես այն-
տեղից, ուր չես ցանել և հաւաքում ես, ուր չես փը-
ռել, ուստի վախեցայ քեզնից, գնացի և քո քան-
քարը գետնի մէջ թաքկացրի, ահա քեզ քո տուածը»:

«Չոր և վատ ծառայ, երբ դու գիտէիր, որ ես հրն-
ձում եմ այնտեղից, ուր չեմ ցանել և հաւաքում»
ուր չեմ փռել, ինչու չցանձնեցիր իմ արծաթը սե-
ղանաւորին, որ ես այժմ տոկոսով ստանայի նրան-
ցից: Աւրեմն առէք դրանից այդ քանքարը և տուէք
տա՛ն քանքար ունեցողին, իսկ այս անպիտան ծա-
ռային հանէք դրսի խաւարը, այնտեղ կլինի լացը և
ատամների կրճտելը»:

«Արդ խնդիր է ի մէջ հաղարապետաց, եթէ ոք
«հաւատարիմ գտցի»: I. Թ. ա. Կրնթ. դ. 2.

Տնտեսների մէջ այն է պահանջւում, որ մինը
«հաւատարիմ գտնուի»:

«Մեծատուն և աղքատ միմեանց պատահեցին, եր-
կոցունց աչքելութիւն առնէ Տէր»: Առակք. Սող.
Իբ. 2.

Հարուստը և աղքատը՝ երկուսը ևս միասին պիտի
ապրեն, այդ Աստուծոյ կամքովն է:

§ 40.

ՄԵԾԱՏԱՆ ԵՒ ԱՂՔԱՏ ՂԱԶԱՐՈՍԻ ԱՌԱՎԷ:

Մի հարուստ մարդ կար, որը հազնում էր ծի-
րանի և բեհեզ ու ամենայն օր փառաւոր կեանք էր
վարում: Մի աղքատ մարդ էլ Ղազարոս անունով
հարստի դրանն էր ընկած, վերքերով լիքը և կե-
րակրւում էր հարստի սեղանից թափուած փշրանք-
ներով: Զները գալիս էին և նրա վերքերը լիզում:

Աղքատը մեռաւ և հրեշտակները տարան նրան
Աբրահամի դոզը: Հարուստն էլ մեռաւ ու թաղուե-

ցաւ: Երբ ուս դժոխքում տանջանքների մէջ աչքերը
բաց արաւ և հեռուից տեսաւ Ղազարոսին Աբրահամի
գոգում նստած, աղաղակեց ու ասաց. «Հայր Աբրա-
համ, ողորմիր ինձ, ուղարկիր Ղազարոսին, որ մատի
ծայրը ջրով թաց անէ ու լեզուս հովացնէ, որովհետեւ
այս կրակի բոցի մէջ տանջւում եմ»: Աբրահամը պա-
տասխանեց և ասաց. «Յիշիր, որդեակ, որ դու քո
կենդանութեան ժամանակ վայելում էիր բոլոր երկ-
րային բարութիւնները, իսկ Ղազարոսը չարչարում-
էր. այժմ նա այստեղ մխիթարւում է, իսկ դու տանջ-
ւում ես: Բացի այդ մեր և ձեր մէջ մեծ անդունդ
կայ, այնպէս որ՝ ոչ մեր մօտից ձեր մօտ կարելի է
անցնել և ոչ ձեր մօտից մեզ մօտ գալ»:

Հարուստն ասաց. «Աղաչում եմ, Հայր, ուղար-
կիր Ղազարոսին մեր տուն, ես ուրիշ հինգ եղբայր
ևս ունիմ, թող գնալ նրանց զգուշացնէ, որպէսզի
նրանք էլ չգան այս տանջանքի տեղը»: Աբրահամը
պատասխանեց. «Նոքա Մովսէս ունին և մարդարէ-
ներ, թող նրանց լսեն»: Հարուստը պատասխանեց.
«Ոչ, Հայր Աբրահամ, եթէ մեռելներից մինը երթալ
նրանց մօտ, նրանք անպատճառ կապաշխարեն»: Աբրահամը
կրկնեց. «Երբ Մովսէսին և մարդարէներին
չեն լսում, եթէ մեռելներից մինը յարութիւն առնէ
և նրանց մօտ գնալ, դարձեալ չեն հաւատայ»:

«Երանի սգաւորաց, զի նոքա մխիթարեցին»:
Մատ. Ե. 4.

Երանի սգաւորներին, որովհետեւ նրանք պէտք է
մխիթարուեն:

«Մի խաբէք, Աստուած ոչ արհամարհի, զի զոր
«ինչ սերմանէ մարդ, զնոյն եւ հնձեցեցէ. որ սերմա-
նէ ի մարմին իւր, ի մարմնոյ անտի հնձեցեցէ ապա-
«կանութիւն, եւ որ սերմանէ ի հողին, ի հողուոյ
«անտի հնձեցեցէ զկեանս յաւիտենից»։ Թ. ա. Գաղ.
գ. 7, 8.

Մի խաբէք ինքներդ ձեզ, մի կարծէք թէ Աս-
տուած թող կտայ իւր պատուիրանները արհամար-
հել, որովհետեւ մարդս ինչ որ սերմանէ, նոյնն էլ
կհնձէ։ Ով իւր մարմնի մէջն է ցանում, մարմնիցն
էլ ապականութիւն կհնձէ, իսկ ով որ հողու մէջ
կսերմանէ, հողուցն էլ յաւիտենական կեանք կհնձէ։

§ 41.

ՏԱՍՆ ԿՈՅՍԵՐԻ ԱՌԱՎԸ.

Տասն կոյսեր իրանց լապտերները վեր առան և
գնացին փեսային գիմաւորելու։ Նրանցից հինգը լի-
մար էին, իսկ հինգն իմաստուն։ Յիմարներն իրանց
լապտերները հետները տարան, բայց ձէթ մոռացան
վերցնել. իսկ իմաստունները լապտերների հետ ձէթ
ևս վեր առան։ Փեսան ուշացաւ. ամենքի քունը
տարաւ։

Կէս գիշերին աղաղակ բարձրացաւ. ահա փեսան
գալիս է, դուրս եկէք նրան գիմաւորելու։ Բոլոր կոյ-
սերը վերկացան և լապտերները պատրաստեցին։ Յի-
մարներն ասացին իմաստուններին. «Ձեր ձէթիցը մեզ
էլ տուէք, վասնզի մեր լապտերները հանգչում են»։
Իմաստունները պատասխանեցին և ասացին. «Մի
դուցէ մեզ և ձեզ բաւական չլինի, աւելի լաւ է
ծախողների մօտ գնացէք և գնեցէք ձեզ համար»։

Եւ երբ նրանք ձէթ գնելու գնացին, փեսան
եկաւ և պատրաստները նրա հետ հարստնիք մտան
ու դուռը փակուեցաւ։ Յետոյ միւս կոյսերն էլ եկան
և ասացին. «Տէր, տէր, բաց մեզ»։ Փեսան պատաս-
խանեց և ասաց. «Ճշմարիտն եմ ասում, որ ես ձեզ
չեմ ճանաչում»։

Ուրեմն արթուն կացէք, որովհետեւ չգիտէք,
թէ մարդու Որդին որ օրը և որ ժամին կգայ»։

«Արթուն կացէք եւ աղօթս արէք, զի մի անկա-
նիցիք ի փորձութիւն»։ Մատ. իղ. 41.

Արթուն մնացէք և աղօթք արէք, որ փորձու-
թեան մէջ չընկնէք։

§ 42.

ՎԵՐՋԻՆ ԴԱՏԱՍԱՏԱՆ.

Երբ մարդու Որդին իրան փառքովը կգայ ու
բոլոր հրեշտակները նրա հետ, այն ժամանակ կնստի
փառաց աթոռի վերայ։ Յետոյ բոլոր ազգերը կժո-
ղովին նրա առաջ ու կշուկէ. նրանց միմեանցից, ինչ-
պէս հովիւր ջուղում է ոչխարներին այծերից։ Ոչխար-
ները կկանգնացնէ իւր աջ կողմը, իսկ այծերը՝ ձախ։

Այն ժամանակ թագաւորը կառէ իւր աջ կողմը
կանգնողներին. «Եկէք իմ հօր օրհնուածներ, ժա-
ռանդեցէք այն արքայութիւնը, որն աշխարհի սկզբ-
իցը պատրաստուած է ձեզ համար։ Որովհետեւ սո-
ված էի՝ կերակրեցիք ինձ, ծարաւ էի՝ խմացրիք. օ-
տար էի՝ ձեր տուն ընդունեցիք. մերկ էի՝ հագցրիք.

Հիւանդ էի՝ խնամեցիք. բանտումն էի՝ տեսութեան եկաք»։ Այն ժամանակ արդարները կպատասխանեն և կասեն. «Մենք քեզ երբ սոված տեսանք և կերակրեցինք, կամ ծարաւ և խմացրինք. երբ տեսանք քեզ օտար և մեր տուն ընդունեցինք, կամ մերկ և հագցրինք. երբ տեսանք քեզ Հիւանդ կամ բանտի մէջ ու տեսութեան եկանք»։ Աշմարիտն եմ ասում ձեզ, ինչ որ իմ փոքր եղբայրներից մինին արիք, ինձ արիք»։

Յետոյ կասէ ձախ կողմում կանգնածներին. «Հեռացէք ինձանից, անիծածներ, դէպի յաւիտենական կրակը, որը պատրաստուած է սատանայի և նրա հրեշտակների համար, որովհետեւ սոված էի չկերակրեցիք. ծարաւ էի չխմացրիք. օտար էի՝ ձեր տուն չընդունեցիք. մերկ էի՝ չհագցրիք. Հիւանդ և բանտումն էի ու ինձ չայցելեցիք»։ Նրանք էլ կպատասխանեն ու կասեն. «Տէր, քեզ երբ տեսանք սոված կամ ծարաւ, կամ օտար, կամ մերկ, կամ Հիւանդ, կամ բանտի մէջ և չծառայեցինք»։ Այն ժամանակ պատասխան կտայ և կասէ նրանց. «Աշմարիտն եմ ասում ձեզ, ինչ որ իմ փոքրիկ եղբայրներից մինին չարիք, ինձ չարիք»։

• Նրանք կզնան դէպի յաւիտենական տանջանքը, իսկ արդարները՝ դէպի յաւիտենական կեանքը։

«Այ ամենայն որ ասէ ցիս Տէր Տէր, մտցէ յարքա-
«յութիւն երկնից, այլ որ առնէ զկամս Հօր իմոյ, որ
«յերկինս է»։ Մատ. է. 21.

Երկնքի արքայութիւն նրանք կզնան, որոնք իմ

երկնաւոր Հօր կամքը կկատարեն և ոչ նրանք, որոնք
ինձ տէր, տէր կկանչեն։

§ 43.

ԼԵՐԱՆ ՔԱՐՈՋԸ ԵՒ ԻՆՆԸ ԵՐԱՆՈՒԹԻՒՆՔ.

Յիսուս Քրիստոսի յետեւից մեծ բազմութիւն էր
ղնում։ Փրկիչը ժողովրդի բազմութիւնը տեսնելուն
պէս՝ լեառը բարձրացաւ և երբ նստեց այնտեղ, ա-
շակերտները մօտ եկան։ Այն ժամանակ Յիսուս բաց
արաւ բերանը ուսուցանում էր և ասում.

ա.

«Երանի Հոգւով աղքատներին, որովհետեւ եր-
կնքի թագաւորութիւնը նրանցն է. երանի սգաւոր-
ներին, որովհետեւ նրանք պէտք է մխիթարուեն.
երանի հեղահոգիներին, որովհետեւ երկիրս նրանք
պէտք է ժառանգեն. երանի նրանց՝ ովքեր արդա-
րութեան համար սոված և ծարաւ են, որովհետեւ
նրանք պէտք է կշտանան. երանի ողորմածներին,
որովհետեւ նրանք պէտք է ողորմութիւն գտնեն.
երանի նրանց՝ ովքեր սրտով սուրբ են, որովհետեւ
նրանք պէտք է Աստուծուն տեսնեն. երանի խաղա-
ղութիւն անողներին, որովհետեւ Աստուծոյ որդիք
պիտի կոչուեն»։

բ.

«Չկարծէք թէ ես եկել եմ օրէնքը կամ մար-
գարէութիւնը քանդելու. ես չեմ եկել քանդելու, այլ
լրացնելու։ Բայց ասում եմ ձեզ, եթէ ձեր արդարու-

թիւնը դպիրների և փարիսեցիների արդարութիւնից չաւելանայ, չէք կարող երկնքի արքայութիւնը մտնել»:

«Լսեցէք, առաջին մարդկանցն ասեցաւ, թէ սուտ մի երդուիր, այլ Աստուծուն տուած երդումդ կատարիր: Բայց ես ասում եմ ձեզ՝ բնաւ մի երդուէք՝ ոչ երկնքի անունով, որ Աստուծոյ աթոռն է. ոչ երկրիս անունով, որ նրա պատուանդանն է. ոչ Երուսաղէմի անունով, որ մեծ թագաւորի քաղաքն է: Ձեր խօսքը թող լինի—այոն՝ այո և ոչը՝ ոչ. սրբանից աւելին չարեցն է»:

«Դուք լսել էք, որ ասեցաւ թէ աչքի տեղ աչք և ատամի տեղ ատամ: Բայց ես ասում եմ ձեզ՝ չարին հակառակ մի կենաք, այլ եթէ մինը քո աջ ծնօտը ապտակէ, շուռ տնւր միւսն էլ, և եթէ մինը կամենայ կռիւ անել և քո շապիկն առնել, այդպիսի մարդուն վերարկուդ էլ տուր»:

«Դուք լսել էք, որ ասեցաւ, թէ քո ընկերին պէտք է սիրես, իսկ թշնամուն՝ ատես: Բայց ես ասում եմ ձեզ՝ սիրեցէք ձեր թշնամիներին, օրհնեցէք ձեզ անիծողներին, բարի արէ՛ք ձեզ ատողներին և աղօթք արէ՛ք նրանց համար, որոնք ձեզ չարչարում և հալածում են, որպէսզի կարող լինիք ձեր երկնաւոր Հօր որդիքը լինել, որի արեգակը ծագում է և՛ չար և՛ բարի մարդկանց վերայ և անձրև է թափում թէ՛ արդարների և թէ՛ մեղաւորների վերայ: Եթէ դուք սիրէք միայն նրանց, որոնք ձեզ են սիրում, ինչ վարձ պիտի ստանաք, չէ՞ որ մաքսաւորներն էլ նոյնն են անում. եթէ որ միայն ձեր բարեկամներին ողջունէք, ինչ աւելի բան արած կլի-

նիք, չէ՞ որ մաքսաւորները և մեղաւորներն էլ նոյնն են անում: Ուրեմն եղէք կատարեալ, ինչպէս ձեր երկնաւոր Հայրը կատարեալ է»:

Գ.

«Զգուշ կացէ՛ք ձեր տալիք ողորմութեան մասին, որ մարդկանց առաջ չանէք ցոյց տալու համար, մի գուցէ վարձք չստանաք ձեր երկնաւոր Հօրիցը: Երբ որ դու ուղենաս ողորմութիւն տալ, փող փչել մի տար քո առաջը, ինչպէս կեղծաւորներն են անում ժողովրդանոցներումը և հրապարակներումը՝ մարդկանցից փառաւորելու համար: Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, որ նրանց վարձքը հէնց այդ է: Բայց երբ դու ողորմութիւն կտաս, թող քո աջ ձեռքը չիմանայ, թէ ձախն ինչ գործեց, թող քո ողորմութիւնը ծածուկ լինի և քո Հայրը որ ծածուկն էլ տեսնում է, յայտնի կհատուցանէ քեզ»:

«Երբ դու կաղօթես, կեղծաւորների նման մի վարւիր, որոնք սիրում են ժողովրդանոցներումը և հրապարակներումը կանգնել և աղօթել, որպէսզի մարդիկ նրանց գործքը տեսնեն: Ճշմարիտն եմ ասում, որ նրանց վարձքը հէնց այդ է: Բայց դու երբ աղօթք անես, մտի՛ր քո սենեակը, դռները փակի՛ր և ծածուկ աղօթի՛ր քո Հօրը և քո Հայրը, որ ծածուկն էլ տեսնում է, քեզ յայտնի կհատուցանէ: Ինչ ժամանակ դու աղօթք անես, շատ մի խօսիր հեթանոսների նման, որոնք կարծում են, եթէ շատ խօսեն, Աստուած կլսէ: Ուրեմն դուք այսպէս աղօթք կանէք —մեր հայր, որ երկնքումն ես, քո անունը սուրբ

լինի. քո թագաւորութիւնը գալ, քո կամքը լինի՝ ինչպէս երկնքումը, այնպէս էլ երկրիս վերայ. մեր ամենօրեայ հացը այսօր տուր մեզ. մեր պարտքը թող մեզ, ինչպէս որ մենք էլ մեր պարտապաններին ենք թողնում, մի ձգիր մեզ փորձանքի մէջ, այլ չարեցն ազատիր, որովհետեւ թագաւորութիւնը, զօրութիւնը և փառքը քոնն է՝ յաւիտեանս, ամէն»:

«Երբ դուք պաս պահէք կեղծաւորների նման մի տրտմէք, որոնք իրանց տխուր դէմքովը կամենում են ցոյց տալ մարդկանց, թէ պահում են: Արշմարիտն եմ ասում ձեզ, հէնց այդ է նրանց վարձը: Բայց երբ որ դու կպահես, օծիր գլուխդ իւղով և լուս երեսդ և քո հայրը որ ծածուկը տեսնում է, յայտնի կհատուցանէ քեզ»:

Դ.

«Երկրիս վերայ ձեզ համար գանձ մի հաւաքէք, ուր ցեցն ու ուտիճը ապականում են և ուր գողերը գետնի տակը փորում են և գողանում: Ձեր գանձերը երկնքումը հաւաքեցէք, ուր ոչ ցեց կայ և ոչ ուտիճ և ոչ գողերը գետնի տակը կփորեն և կգողանան: Որովհետեւ ուր ձեր գանձերն են հաւաքած, այնտեղ էլ ձեր սիրտը կլինի»:

«Ոչ ոք չի կարող երկու տիրոջ ծառայել—կամ մինին կատէ, միւսին կսիրէ և կամ մինին կպատուէ, իսկ միւսին կարհամարհէ: Դուք չէք կարող և Աստուծուն և մամոնային ծառայել»:

«Գորա համար էլ ասում եմ, ձեր հոգւոյ համար հոգ մի անէք, թէ ինչ պէտք է ուտէք կամ ինչ

պիտի հագնէք: Չէ որ ոգին կերակրիցը և մարմինը շորիցը բարձր է: Մտիկ արէք երկնքի թռչուններին, ոչ վարում են, ոչ հնձում և ոչ ամբարներումը ժողովում, բայց ձեր երկնաւոր հայրը կերակրում է նրանց. չէ որ դուք նրանցից աւելի էք: Ձեզնից ո՞րը հիմա հոգս անելով իւր հասակի վերայ մի կանգուն կարող է աւելացնել: Եւ ինչու էք դուք հոգս անում շորերի համար—մտիկ արէք վայրի շուշանին, թէ ինչպէս է աճում, ոչ աշխատում է և ոչ մանում է: Սողոմոնն անգամ իւր բոլոր փառքերի մէջ նրանց մինի նման չհագաւ: Եթէ վայրի խոտը, որ այսօր կայ և վաղը կրակ պիտի ձգուի՝ Աստուած այնպէս է հագցնում, հապա ո՞րքան աւելի ձեզ համար կհոգայ, թերահաւատներ: Սորա համար էլ հոգ մի անէք, թէ ինչ ուտենք, ինչ խմենք կամ ինչ հագնենք: Այդ տեսակ բաները հեթանոսներն են խնդրում, որովհետեւ ձեր երկնաւոր հայրը զիտէ այն ամենը, ինչ որ ձեզ հարկաւոր է: Դուք խնդրեցէք նախ՝ Աստուծոյ արքայութիւնը և նրա արգարութիւնը, իսկ բոլոր մնացածը առանց խնդրելու կստանաք»:

Ե.

«Մի գատէք, որ չգատուէք, որովհետեւ ինչ գատաստանով ուրիշին գատէք, նրանով էլ պիտի գատուիք. ինչ չափով որ չափէք, նրանով էլ կչափուիք: Խոնջու քո եղբոր աչքի շիւղը տեսնում ես, իսկ քո աչքի գերանը՝ ոչ: Կամ ինչպէս ես ասում եղբորդ, թող քո աչքի շիւղը հանեմ, այն ինչ քո աչքումը գերան կայ: Կեղծաւոր, առաջ քո աչքիցը հան գե-

րանը և լետոյ նայիր եղբօրդ աչքի շիւղը հանելու»:

«Խնդրեցէ՛ք՝ կստանաք. աղաչեցէ՛ք կգտնէ՛ք. ծեծեցէ՛ք դուռը՝ բաց կանեն: Ո՞վ է այն մարդը, որից իւր որդին հաց խնդրէ, միթէ քար կտայ, կամ ձուկն ուղէ, միթէ օձ կտայ նրան: Ուրեմն դուք որ չար էք, զիտէք ձեր որդիներին բարի պարգևներ տալ, հապա հրքան աւելի ձեր հայրը, որ երկնքումն է, բարի բաներ կտայ նրանց, որոնք խնդրում են նրանց»:

«Այն ամենը՝ ինչ որ կամենում էք, որ մարդիկը ձեզ անեն, այնպէս էլ դուք արէ՛ք նրանց. իսկ սա է օրէնքը և մարգարէքը»:

«Նեղ դռնովը ներս մտէ՛ք, որովհետեւ լայն դուռը և ընդարձակ ճանապարհն է, որ գէպի կորուստ է տանում, դրա համար էլ այդ ճանապարհով զնացողների թիւը շատ է: Գորա հակառակ նեղ է այն դուռը և ճանապարհը, որ գէպի կեանք է տանում և քչերն են նրան գտնում»:

«Ջգոյշ եղէ՛ք սուտ մարգարէներիցը, որոնք ոչ-խարի շորերով ձեզ մօտ են գալիս, իսկ ներսից յափշտակող գալլեր են: Իրանց պտղիցը պիտի ճանաչէ՛ք նրանց—միթէ կարելի է որ փշիցը խաղող քաղեն, կամ տատասկիցը թուղ: Այսպէս ամենայն բարի ծառ բարի պտուղ է բերում, իսկ չար ծառը՝ չար պտուղ է բերում: Ուրեմն նրանց պտղիցը ճանաչեցէ՛ք նրանց: Ամեն մարդ, որ ինձ կանչում է, տէ՛ր, տէ՛ր, երկնքի արքայութիւն չի մտնիլ, այլ նա միայն, որը կատարում է երկնաւոր Հօրս կամքը»:

դ.

«Գերա համար էլ նա՛ ով իմ խօսքերը լսում և

կատարում է, նման է այն իմաստուն մարդուն, որ իրա տունը քարի վերայ շինեց: Եկան անձրևները. վարարեցին գետերը. փչեցին քամիները. խփեցին տանը, և տունը չկործանուեց, որովհետեւ քարի վերայ էր հաստատուած: Իսկ նա՛ ով իմ խօսքերը լսում է, բայց չէ կատարում, նման է անխելք մարդուն, որը իւր տունը աւաղի վերայ շինեց: Եկան անձրևները. վարարեցին գետերը. փչեցին քամիները. խփեցին տանը, և տունն ընկաւ—նրա կործանումն մեծ էր»:

Երբ Յիսուս այս բոլորը վերջացրեց, Ժողովուրդը զարմացաւ նրա վարդապետութեան վերայ, որովհետեւ նա իշխանութիւն ունեցողի նման էր ուսուցանում և ոչ թէ ինչպէս դպիրները:

«Զայն խորհեցի իւրաքանչիւր ոք ի ձէնջ, որ եւ չի Քրիստոս Յիսուս»: Թ. ա. Փիլ. բ. 5.

Ձեզանից ամեն մինը թող այն մտածէ, ինչ որ Յիսուս Քրիստոս էր խորհում:

«Ես եմ ճանապարհն, ճշմարտութիւն եւ կեանք, ոչ ոք զայ առ հաջր, եթէ ոչ ինեւ»: Յովհ. Ժ. 6.

Ես եմ ճանապարհը, ճշմարտութիւնը և կեանքը, ոչ ոք չի գալիս Հօր մօտ, եթէ ոչ ինձանով:

ՅԻՍՈՒՍԻ ԽՅՍՆԿՅՈՒԹԻՒՆԸ ԼՈՒՅՅԻՄԱՆ, ԿԵՐԱՎՐԻ, ՊԱՆՔԻ
ԵՒ ԶԱՅԱԹՔ ՍՐԲԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ:

ա.

Երուսաղէմից եկած դպիրները և փարիսեցիները Յիսուսի մօտ եկան և ասացին. «Ի՞նչու քո աշակերտները ձերերի աւանդութիւնիցն անցնում են—

ինչու հաց ուտելիս ձեռքերը չեն լուանում»: Նա էլ պատասխան տուեց նրանց և ասաց. «Աեղծաւորներ, Նսալի մարգարէն շատ լաւ է մարգարէացել ձեզ վերայ և ասել. այս ժողովուրդը շրթունքով է պատուում ինձ, բայց իրանց սիրտն ինձանից հեռացել է: Զուր տեղ են պաշտում ինձ, վարդապետութիւններ են սովորցնում, որոնք մարդկանց պատուէրներ են»: Նա կանչեց ժողովրդին իւր մօտ և ասաց. «Լսեցէք և իմացէք, ոչ թէ այն է պղծում մարդուս, ինչ որ բերանն է մտնում, այլ այն՝ ինչ որ բերանիցն է դուրս գալիս, որովհետեւ ինչ որ բերանիցն է դուրս գալիս, սրտիցն է, ահա այն է պղծում մարդուս: Սրտիցն են դուրս գալիս չար խորհուրդներ, սպանութիւններ, շնութիւններ, գողութիւններ, սուտ վկայութիւններ, հայհոյութիւններ: Ահա սրանք են մարդուն պղծողը, իսկ անլուայ ձեռքով ուտելը մարդուս չէ պղծում»:

Մի փարիսեցի աղաչում էր Յիսուսին, որ նրա մօտ ճաշ ուտէ: Նա գնաց և սեղան նստեց: Փարիսեցին տեսնելով, որ ճաշիցն առաջ չլուացեց, զարմացաւ: Յիսուս ասաց նրան. «Դուք փարիսեցիներդ բաժակի և պնակի դրսի կողմը սրբում էք, այն ինչ ձեր ներքինը լիքն է յափշտակութիւնով և չարութիւնով: Անմիտներ, կարծում էք ինչ որ դրսիցը մաքուր է, ներսիցն էլ մաքուր կլինի: Երբ որ Յիսուս այս բաներն ասում էր նրանց, դպիրները և փարիսեցիներն սկսեցին բարկանալ, յարձակւում էին նրա վերայ զանազան հարցերով, որպէսզի բերանիցը մի խօսք լսեն և ամբաստանեն:

Բ.

Յովհաննէսի աշակերտները Յիսուսի մօտ եկան և ասացին. «Ի՞նչու մենք և փարիսեցիները յաճախ ենք ծոմ պահում, իսկ քո աշակերտները՝ ոչ»: Յիսուս պատասխանեց նրանց. «Մի՞թէ կարող են հարսընթաւորները սուգ առնել, քանի որ փեսան նրանց մօտն է: Բայց կղան օրեր, երբ փեսան նրանցից կը հեռանայ, այն ժամանակ կպահեն: Նոր զինին հին տկերի մէջ չեն ածիլ, ապաթէոչ տկերը կպատառուին և զինին կթափուի, այլ նոր զինին նոր տրկերի մէջ կածեն, այն ժամանակ երկուսն էլ միմեանց կպահեն»:

Գ.

Մի անգամ Յիսուս անցնում էր արտերի միջով, աշակերտները սովեցան, սկսեցին հասկ պոկել և ուտել: Երբ որ փարիսեցիներն այս բաները տեսան, ասացին. «Ահա քո աշակերտներն այն են անում, ինչ որ արժան չէ շաբաթ օրն անել»: Նա պատասխանեց նրանց և ասաց. «Դուք չէք կարգացել, թէ ինչ արաւ Դաւիթը, երբ ինքը սովեց. ինչպէս մտաւ նա Աստուծոյ տունը և առաջաւորութեան հացը կերաւ, որ ոչ ոք իրաւունք չունէր ուտելու՝ բացի քահանաներից: Ամ չէք կարգացել օրէնքումը, որ քահանաները շաբաթ օրերում տաճարի մէջ շաբաթը պղծում են և անմեղ են համարւում: Բայց ասում եմ ձեզ, տաճարիցն էլ մեծ է այստեղ: Մարդու Որդին նաև շաբաթի տէրն է:

Յիսուս Հեռացաւ այնտեղից և գնաց նրանց ժողովրդանոցը: Այնտեղ մի մարդ կար, որի ձեռքը չորացած էր: Յիսուսին հարցրին. «Արդեօք շաբաթ օրը կարելի է բժշկել»: Այս նրա համար ասացին, որ նրանից մի պատասխան ուտանան և սկսեն չարախօսել: Նա պատասխանեց և ասաց. «Ո՞վ է ձեզանից այն մարդը, որը եթէ մի ոչխար ունենայ, շաբաթ օրը փոսի մէջ ընկնի, միթէ նրան չի բռնիլ և փոսիցը չի հանիլ»: Բայց մարդը ոչխարից ո՞րքան բարձր է, ապա ուրեմն շաբաթ օրն արժան է բարի գործել»: Այն ժամանակ ասաց այն մարդուն. «Ձեռք մեկնի՛ր»: Նա մեկնեց և ձեռքը ողջացաւ միւսի նման: Փարիսեցիները դուրս գնացին և խորհուրդ էին առնում, թէ ինչպէս նրան կորցնեն:

«Մարդ հաչի չերեսս եւ Աստուած հաչի ի սիրտս»: I. Թագ. Ժգ. 7.

«Գիրն սպանանէ, ալ հոգին կեցուցանէ»: II. Թ. ա. Կրնթ. գ. 6.

Գիրն սպանում է, իսկ հոգին կենդանացնում է:

«Պարտ է ի շաբաթու բարիս գործել»: Մատ. Ժբ. 12.

§ 45.

ՅԻՍՈՒՍ ԵՒ ՍԱՄԱՐԻՏԱՅԻ ԿԻՆԸ:

Երբ Յիսուս Հրէաստանից Գալիլիա էր դառնում, պէտք է որ Սամարիայի միջովն անցնէր: Նա եկաւ Սամարիայի մի քաղաք, որի անունն էր Սիւքար: Այստեղ էր Յակովբի ջրհորը: Յիսուս դադրել էր, ուս-

տի նստեց այս ջրհորի վերայ: Ժամը վեցին մօտիկ էր: Ահա այդ միջոցին Սամարիա քաղաքից մի կին եկաւ ջուր հանելու: Յիսուս ասաց նրան. «Տուր տո՛ւր ինձ խմեմ»: Նրա աշակերտները քաղաք էին գնացել, որ կերակուր գնեն: Սամարացի կինն ասաց Յիսուսին. «Դու որ հրէայ ես, ի՞նչպէս ես ինձանից՝ սամարացի կնոջիցս ջուր ուզում խմելու, որովհետեւ, հրէաները չեն խառնուում սամարացիների հետ»: Յիսուս պատասխանեց նրան. «Եթէ դու զիտենայիր, Աստուծոյ պարգևը և թէ ով է նա, որ քեզ ասում է տո՛ւր ինձ խմել, դու նրանից կխնդրէիր և նա կենդանի ջուր կտար քեզ»: Կինն ասաց. «Տէ՛ր, դու դոյլ չունես և այս ջրհորը խորն է, ո՞րտեղից կտաս կենդանի ջուրը. միթէ դու մեծ ես մեր հայր Յակովբից, որ այս հորը տուաւ մեզ, ինքն այստեղից խմեց, նոյնպէս նրա որդիքը և անասունները»: Յիսուս պատասխանեց. «Ով այս ջրիցը կխմի, դարձեալ կծարաւի, իսկ ով որ կխմէ այն ջրիցը, որը ես կտամ, յաւիտեան չի ծարաւի: Այն ջուրը, որը ես կտամ, ջրի աղբիւր կլինի նրանում, որ յաւիտենական կեանքի մէջ կըղիւէ»: Կինն ասաց նրան. «Տէ՛ր, տո՛ւր ինձ այն ջուրը, որպէսզի չծարաւեմ և չզամ այստեղ ջուր հանելու»:

Յիսուս ասաց նրան. «Գնա՛, կանչի՛ր քո մարդուն և եկ այստեղ»: Կինը պատասխանեց և ասաց. «Ես մարդ չունիմ»: Յիսուս ասաց նրան. «Լաւ ասացիր թէ մարդ չունիմ, որովհետեւ դու հինգ մարդ ես ունեցել և նա՛ որ հիմա ունես, քո մարդը չէ»: Կինն ասաց նրան. «Տէ՛ր, ես տեսնում եմ որ դու մարդարէ

ես. մեր հայրերն այս սարերում երկրպագութիւն աւրին, իսկ դուք՝ ասում էք, թէ Երուսաղէմում միայն կարելի է երկրպագութիւն անել»: Յիսուս ասաց նրան. «Գուք երկրպագութիւն էք անում նրան, որին չէք ճանաչում, իսկ մենք երկրպագութիւն ենք տալիս նրան, որին ճանաչում ենք, որովհետեւ փրկութիւնը հրէաներիցն է: Աին, հաւատա՛ ինձ, որ ժամանակ կգայ, երբ ոչ այս լեռներումը կերկրպագանէք Հօրը և ոչ էլ Երուսաղէմումը. կգայ ժամանակ և այդ ժամանակը հիմա է, որ ճշմարիտ երկրպագողները հոգւով և ճշմարտութիւնով կերկրպագանեն Հօրը, որովհետեւ Հայրն էլ այդպիսի երկրպագողներ է ուզում: Աստուած Հօգի է և նրան երկրպագողները պէտք է հոգւով և ճշմարտութիւնով երկրպագանեն»: Աինն ասաց. «Գիտեմ որ Մեսիան պիտի գայ, որ Քրիստոս է կոչւում և երբ նա կգայ, ամեն բան կպատմէ մեզ»: Յիսուս նրան ասաց. «Ես եմ այն, որ քեզ հետ խօսում եմ»:

Այս խօսքի վերայ եկան աշակերտները և զարմանում էին, որ կնոջ հետ խօսում էր: Աինը թողեց իւր կուժը, գնաց քաղաք և մարդկանցն ասաց. Եկէ՛ք, տեսէ՛ք մի մարդ, որ ինձ ասաց այն բոլորը, ինչ որ գործել եմ, արդե՞ք նա չէ Քրիստոսը»: Այն ժամանակ շատ սամարացիներ դուրս գնացին քաղաքից տեսնելու նրան, որովհետեւ նրանք հաւատացին կնոջ խօսքին: Այն ժամանակ աշակերտները խնդրեցին նրան և ասացին. «Ռաբբի, հաց կեր»: Նա պատասխանեց նրանց. «Ես այնպիսի կերակուր ունեմ ուտելու, որ դուք չզիտէք»: Աշակերտներն ասում-

էին միմեանց, «Արդե՞ք ով սրա համար ուտելու բան բերեց»: Յիսուս ասաց նրանց. «Իմ կերակուրն այն է, որ իմ ուղարկողի կամքը կատարեմ»: Երբ սամարացիներն եկան, աղաչեցին, որպէսզի իրանց մօտ մնայ և երկու օր մնաց այնտեղ: Այստեղ շատերը հաւատացին նրան՝ նրա խօսքի համար և այն կնոջն ասում էին. «Այլևս քո խօսքերով չենք հաւատում, վասնզի մենք ինքներս լսեցինք մեր ականջներով այդ բոլորը և գիտենք ճշմարտապէս, որ սա է աշխարհիս փրկիչը՝ Քրիստոսը»:

«Հօգի է Աստուած եւ երկրպագուացն նորա հոգւով եւ ճշմարտութեամբ պարտ է երկրպագանել»: Յովհ. դ. 24.

Աստուած Հօգի է և նրան երկրպագողները պէտք է հոգւով և ճշմարտութիւնով երկրպագեն:

«Աստուած սէր է եւ որ դայ ի սէրն՝ բնակեալ է չԱստուած եւ Աստուած ի նմա բնակէ»: I. թ. Յովհ. դ. 16.

Աստուած սէր է և ով որ մնում է սիրոյ մէջ, Աստուծոյ մէջ է բնակում եւ Աստուած նորա մէջ:

§ 46.

ՄԱՐԻԱՄ ԵՒ ՄԱՐԹԱ

Յիսուս շրջելով՝ եկաւ մի գիւղ, որի անունն էր Քեթանիա: Այնտեղ կենում էր մի կին՝ Մարթա աւուսով: Սա Յիսուսին իւր տուն ընդունեց: Մարթան մի քովը ունէր՝ անունը Մարիամ: Սա տիրոջ մօտ նստեց և լսում էր նրա խօսքերը: Մարթան, Յիսու-

սին պատուելու համար, մեծ զբաղմունքի մէջ էր:

Մարթան ասաց Յիսուսին. «Տէր, հոգի չէ՞, որ քոյրս ինձ մենակ թողեց ծառայելու, աստ նրան, որ ինձ օգնէ»: Յիսուս պատասխանեց նրան և ասաց. «Մարթա, Մարթա, դու հոգս ես քաշում և շատ բաներով ես զբաղուած, բայց մէկ բան է պէտք»: Մարիամը բարի մասն ընտրեց, որ ոչ ոք չի խլի նրանից»:

Աղօթիր և աշխատիր:

«Բայց աստ սակաւ ինչ պիտոյ է»: Ղուկ. Ժ. 24.

Բայց մէկ բան է պէտք:

§ 47.

ՂԱԶԱՐՈՍԻ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ:

Մի հիւանդ կար՝ անունը Ղազարոս, որը Բեթանիա գիւղիցն էր: Նորա քոյրերը՝ Մարիամը և Մարթան մարդ ուղարկեցին Յիսուսի մօտ ասելու. «Տէր, ահա նա՝ որին սիրում էիր, հիւանդ է»: Յիսուսն էլ երբ լսեց այս, ասաց. «Այն հիւանդութիւնը մեռնելու համար չէ, այլ Աստուծոյ փառքի համար, որ նրա որդին փառաւորւի»: Յիսուս սիրում էր Մարթային, նրա քրոջը և Ղազարոսին: Երբ լսեց թէ նա հիւանդ է, երկու օր մնաց այնտեղ, ուր որ էր: Նրանից յետոյ ասաց աշակերտներին. «Յիւսէք դարձեալ գնանք Հրէաստան, մեր բարեկամ Ղազարոսը քնեց, պէտք է գնամ, որ զարթեցնեմ նրան»: Աշակերտներն ասացին. «Տէր, թէ որ քնել է, կառողջանայ»: Այն ժամանակ Յիսուս պարզ կերպով ասաց.

«Ղազարոսը մեռաւ. ես այնտեղ չէի, բայց ուրախ եմ ձեզ համար, որովհետեւ դուք պիտի հաւատաք ինձ»: Բայց գնանք նրա մօտ:

Յիսուս եկաւ նրա մօտ. արդէն չորս օր էր ինչ գերեզմանի մէջ էին դրել: Հրէաներից շատերը եկել էին Մարիամի և Մարթայի մօտ նրանց մխիթարելու համար: Երբ Մարթան լսեց, թէ Յիսուս գալիս է, գնաց դիմաւորելու, իսկ Մարիամը տանը նստած էր: Մարթան ասաց Յիսուսին. «Տէր, եթէ այստեղ լինէիր, իմ եղբայրը չէր մեռնիլ: Բայց հաւատացած եմ, Հիմա էլ ինչ որ Աստուծանից խնդրես, կտայ քեզ»: Յիսուս ասաց նրան, «Քո եղբայրը յարուցիւն կառնէ»: Մարթան ասաց. «Քիտեմ որ յարուցիւն կառնէ վերջին յարուցեան ժամանակ»: Յիսուս կրկնեց. «Ես եմ յարուցիւնն և կեանքը, ինձ հաւատացողը եթէ մեռնի էլ, դարձեալ կապրի: Ով կենդանի է և ինձ հաւատում է, յաւիտեան չի մեռնիլ, հաւատում ես այս բանին»: Մարթան պատասխանեց. «Այո, տէր, ես հաւատացել եմ, որ դու ես Քրիստոսն՝ Աստուծոյ որդին, որ պէտք է աշխարհ գալիր»:

Եւ երբ այս ասաց, գնաց և թաղուն կանչեց Մարիամին ասելով. «Մարգապետն եկել է և կանչում է քեզ»: Նա երբ այս խօսքերը լսեց, շուտով վեր կացաւ և եկաւ նրա մօտ: Յիսուս դեռ գիւղը չէր մտել: Երբ այն Հրէաները, որոնք տանն էին և նրանց մխիթարում էին, տեսան որ Մարիամը վեր կացաւ և գնաց, իրանք էլ նրա յետևից գնացին, կարծելով թէ գերեզմանն է գնում, որ լաց լինի: Մարիամ, երբ Յիսուսին տեսաւ, ոտներն ընկաւ և

ասաց. «Տէր եթէ այստեղ լինէիր, իմ եղբայրը չէր մեռնիր»: Երբ Յիսուս Մարիամին և նրա հետ եկած հրէաներին տեսաւ, որոնք ամենքն էլ լաց էին լինում, սաստիկ յուզուեցաւ և ասաց. «Ո՞ւր դըիք նրան»: Նրանք պատասխանեցին. «Տէր, եկ, և տես»: Յիսուս արտասուեց: Հրէաներն ասում էին. «Տեսէք, ինչպէս էր սիրում նրան»: Ոմանք էլ ասում էին. «Մի՞թէ սա, որ կոյրի աչքերը բաց արաւ, չէր կարող այնպէս անել, որ Ղազարոսը չմեռնէր»:

Յիսուս գերեզմանի մօտ գնաց և ասաց. «Վեր առէք այդ քարը»: Մեռածի քոյր Մարթան ասաց. «Տէր, արդէն հոտած կլինի, որովհետեւ չորս օրուան է»: Յիսուս ասաց նրան. «Չասացի քեզ, եթէ հաւատաս, Աստուծոյ փառքը կտեսնես»: Քարը վեր առան. Յիսուս աչքերը բարձրացրեց և ասաց. «Հայր, գոհանում եմ քեզնից, որ ինձ լսեցիր: Ես գիտէի, որ ինձ միշտ լսում ես, բայց այս շրջապատող ժողովրդի համար եմ անում, որ ինձ հաւատան, թէ դու ուղարկեցիր ինձ»: Այս ասաց և բարձր ձայնով աղաղակեց. «Ղազարէ, արի՛, եկ արտաքս»: Մեռելը դուրս եկաւ ոտներն ու ձեռները պատանով կապած, իսկ երեսը վարչամակով պատած: Յիսուս ասաց նրանց. «Արձակեցէք զրան և թողէք զնայ»: Հրէաներից շատերը, որ Մարիամի մօտն էին եկել, տեսան ինչ որ Յիսուսն արաւ և հաւատացին նրան:

«Ես իսկ եմ յարուցիւն եւ կեանք, որ հաւատաց չլիս, թէպէտ եւ մեռանի՝ կեցցէ: Եւ ամենայն որ «կենդանի է եւ հաւատաց չլիս, մի՛ մեռցի ի յաւիտեան»: Յովհ. Ժա. 25.

«Զի ինձ կեանք Քրիստոս է եւ մեռանել շահ»:

«Թ. ա. Փիլպ. ա. 21.

Ինձ համար կեանքը Քրիստոս է, իսկ մեռնելը՝ շահ:

III.

§ 48.

ՅԻՍՈՒՍԻ ԹՃՆԱՄԻՆԵՐԸ:

ա.

Դպիրներից և փարիսեցիներից ոմանք Յիսուսի մօտ եկան և ասացին. «Վարդապետ, ուզում ենք մի նշան տեսնել քեզանից»: Նա էլ պատասխան տուաւ և ասաց. «Չար և շնացող ազգը նշան է խնդրում. նրան նշան չի տրուել՝ բայց միայն Յովնան մարգարէի նշանը: Նինուէացիները դատաստանի օրը վեր կկենան այս ազգի հետ և կդատապարտեն նրան, վասնզի նրանք Յովնանու քարոզութիւնովն ապաշխարեցին, բայց այստեղ Յովնանից մեծը կայ: Հարաւի թագուհին վեր կկենայ այս ազգի հետ դատաստանի օրը և կդատէ սրան, վասնզի նա երկրի ծալրերից եկաւ Սողոմոնի իմաստութիւնը լսելու և ահա Սողոմոնիցն էլ մեծն է այստեղ»:

բ.

Յիսուսի մօտ մի կոյր և համր գիււհար բերին և նրան բժշկեց, այնպէս որ նա և՛ խօսում և՛ տեսնում էր: Բոլոր ժողովուրդը զարմացաւ և ասում էր. «Մի՞թէ սա է Դաւթի որդին»: Բայց փարիսեցիները, որոնք Երուսաղէմիցն էին եկել, ասացին. «Դա դե-

ւերին հալածում է Յեղղէբուղի՝ դւերի իշխանի ձեռքով: Յիսուս իմանալով նրանց միտքը՝ ասաց. «Ամենայն մի թագաւորութիւն, որ իր մէջ բաժանուած է՝ չի մնալ և ուրեմն եթէ սատանան սատանային հանում է, ասել է թէ իւր մէջ բաժանւեցաւ, էլ ինչպէս կարող է նրա թագաւորութիւնը գոյութիւն ունենալ: Եւ եթէ ես Յեղղէբուղով եմ հանում դւերին, հապա ձեր որդիքն ինչով են հանում, դրա համար նրանք կլինեն ձեր դատաւորները: Բայց եթէ ես Աստուծոյ հոգւովն եմ հանում դւերին, ուրեմն Աստուծոյ արքայութիւնը ձեզ վերայ հասել է»:

Գ.

Երբ Յիսուս Գալիլիայումն էր՝ մի քանի փարիսեցիներ եկան նրա մօտ և ասացին. «Գուրս եկ և գնա այստեղից, որովհետեւ Հերովդէսը կամենում է քեզ սպանել»: Նա պատասխանեց և ասաց. «Գնացէք, ասացէք այն աղուէսին, ահա՛ դւեր եմ հանում և բժշկութիւններ անում այսօր և վաղն, իսկ երբորդ օրն իմ մահը մօտեցած կլինի: Սակայն այսօր կամ վաղն և միւս օրը պէտք է գնամ, որովհետեւ անկարելի է, որ մի մարգարէ Երուսաղէմիցը դուրս կորչի»:

Դ.

Հրէաներից մի քանիսը փարիսեցիների մօտ գրնացին և պատմեցին, թէ ինչպէս Յիսուս Ղազարոսին յարութիւն տուաւ: Իսկոյն քահանայապետները և փարիսեցիները ժողով արին և ասացին. «Ի՞նչ ա-

նենք, այն մարդը շատ նշաններ է անում, եթէ այդպէս թոյլ տանք, ամենքը կհաւատան դրան և հռովմայեցիները կգան և կնուաճեն մեզ էլ, մեր երկիրն էլ»: Մինը նրանցից՝ Կայիափա անունով, որ այն տարուայ քահանայապետն էր, ասաց. «Գուք ոչինչ չգիտէք և հեռուն չէք էլ մտածում, աւելի լաւ է մի մարդ մեռնի ժողովրդի համար՝ քան թէ բոլոր ազգը կորչի»: Բայց նա այս խօսքերն իրանից չասաց, այլ որովհետեւ այն տարուայ քահանայապետն էր, մարգարէացաւ, որ Յիսուս պիտի մեռնէր ազգի համար: Այն օրից ոկոսած քահանայապետը և փարիսեցիները խորհուրդ արին, որ սպանեն նրան: Սրա համար հրաման արձակեցին ամենուրեք, եթէ մինը նրա տեղն իմանայ, իմաց տայ իրանց, որ բռնեն:

Յիսուս իւր աշակերտներով հեռացաւ այնտեղից: Հրէից զատիկը մօտ էր, դրա համար էլ շատերը դալիս էին Երուսաղէմ: Նրանք հարցնում էին միմեանց Յիսուսի մասին և տաճարում իրար հետ խօսում էին այն մասին, թէ տօնի օրն արդե՞ք Յիսուս չի գալ Երուսաղէմ:

«Զի լոյս եկն յաշխարհ եւ սիրեցին մարդիկ զիսա-
«Լար առաւել քան զլոյս, զի էին գործք իւրեանց
«չարութեան: Զի ամենայն որ զչար գործէ՝ ատեաց
«զլոյս»: Յովհ. Գ. 19. 20.

Լոյսն աշխարհ եկաւ, բայց մարդիկ խաւարն աւելի սիրեցին, որովհետեւ նրանց գործքերը չար էին: Չարութիւն գործողը լոյսն ատում է:

«Որ ոչ ընդիս է, հակառակ իմ է, եւ որ ոչ ժողո-
«վէ ընդ իս՝ ցրուէ»: Մատ. Ժ. բ. 30.

Ով ինձ հետ չէ, ինձ հակառակ է և ով ինձ հետ
չէ ժողովում, ցրւում է:

§ 49.

ՅԻՍՈՒՍԻ ՕԾՈՒՄԸ ԲԵԹՆԵՒՆՅՈՒՄ:

Յիսուս վեց օր առաջ եկաւ Բեթանիա, ուր կե-
նում էր յարութիւն առած Ղազարոսը: Այնտեղ նրա
համար ընթրիք պատրաստեցին—Մարթան ծառա-
յում էր, Ղազարոսը սեղանակից էր, իսկ Մարիամը
մի լիտր նարգոսի ագնիւ իւղ առաւ, նրանով Յի-
սուսի ոտներն օծեց և մազերովը սրբում էր: Տունը
լքցուեցաւ իւղի հոտովը: Յիսուսի աշակերտներից
մինը՝ Յուդա իսկարովտացին, որ նրանց դանձապահն
էր և գողանում էր՝ ինչ որ արկղն էին ձգում, ասաց.
«Ի՞նչու այդ իւղը երեք հարիւր դենարի չծախուեցաւ
և աղքատներին չտրուեցաւ»:

Յիսուս ասաց. «Թոյլ տուէք, ինչու էք նեղա-
ցում նրան. դա մի բարի բան գործեց իմ վերաբե-
րութեամբ: Աղքատներն ամեն ժամանակ ձեզ մօտ
են, երբ կամենաք, կարող էք նրանց բարութիւն
առնել, բայց ես միշտ ձեզ մօտ չեմ: Դա ինչ կարող-
էր, արաւ—առաջուց մարմինս օծեց՝ ի նշան իմ
թաղման: Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, ամբողջ աշխարհի
մէջ, ուր որ էլ այս աւետարանը քարոզուի, սրա ա-
րածը չի մոռացուի, այլ կլիշուի սրա լիշատակի
համար»:

«Լոյս փառաց բանդ Աստուած, որ ծագեցեր ի մեզ
«լոյս գիտութեան»: (Ջարական):

§ 50.

ՅԻՍՈՒՍ ՄՏՆՈՒՄ Ի ԵՐՈՍՈՒՄ:

Յիսուս Երուսաղէմ դարձաւ: Երբ Զիթենեաց լե-
րան մօտեցան, աշակերտներից երկուսին ուղարկեց և
ասաց. «Գնացէք այդ գիւղը, որ ձեր առջևն է, այն-
տեղ կգտնէք մի կապած էշ և մի աւանակ էլ նրա
մօտ, արձակեցէք և բերէք: Աշակերտները գնացին
և այնպէս արին, ինչպէս Յիսուս հրամայել էր—բե-
րին էշն ու աւանակը և իրանց հանդերձները վերան
ձգեցին: Յիսուս նստեց նրանցից մինի վերայ: Փողո-
վըրդից շատերն իրանց հանդերձները ճանապարհի
վերայ փռեցին, շատերն էլ ծառից ճիւղեր էին կրտ-
րում ու ճանապարհի վերայ փռում: Եւ երբ Յիսուս
Զիթենեաց լերան գագաթին մօտեցաւ, բոլոր աշա-
կերտներն սկսեցին փառաբանել Աստուծուն այն ա-
մենի համար, ինչ որ տեսել էին: Փողովրդից շա-
տերը, որոնք տօնի առթիւ էին եկել, երբ տեսան,
որ Յիսուս Երուսաղէմ է գնում, արմաւենու ճիւղեր
վեր առան և դուրս եկան նրա առաջ: Երբ Յիսուս
մօտեցաւ քաղաքին, ասաց. «Երանի՛ դու, դոնէ
այսօր, զգայի՛ր թէ ո՞րն է քո խաղաղութիւնը, բայց
այդ բանը քո աչքերից ծածուկ է, դու չես տեսնում:
Ազան օրեր, երբ քո թշնամիները չորս կողմք պատ-
նէշ կպատեն, կպաշարեն քեզ և ամեն կողմից կնե-
ղացնեն: Քեզ հիմնադատակ կանեն, որդիքդ քո մէջը
կկոտորեն ու չեն թողնիլ, որ քո միջումը քարը քա-
րի վերայ կանգնէ, որովհետեւ դու այցելութեանդ
ժամանակը չիմացար»: Փողովուրդը, որ առաջևից և

ետեից զնում էր, աղաղակում էր և ասում. «Ով-սաննան, Դաւթի որդուն, օրհնեալ է Տիրոջ անունով եկող թագաւորը. ովսաննան բարձրումը»: Եւ երբ Երուսաղէմ մտաւ, ամբողջ քաղաքը զղրկեցաւ և ամենայն ոք հարցնում էր. «Ո՞վ է սա»: Ժողովուրդը պատասխանեց. «Սա Յիսուսն է, Նազարէթի մարգարէն»:

Յիսուս մտաւ տաճարը և դուրս արեց բոլոր առևտուր անողներին. դուրս արեց նոյնպէս աղանէ-վաճառներին և կործանեց հատալաճառների սեղան-ներն ու ասաց նրանց. «Գրած է, որ իմ տունը աղօթ-քի տուն պիտի լինի, իսկ դուք նրան աւաղակների ալը էք դարձրել»: Նրա մօտ տաճարում գալիս էին շատ կաղեր և կոյրեր ու բժշկում էր նրանց: Երբ քահա-նայապետները և դպիրները տեսան այս հրաշքները և տաճարում եղողների աղաղակները, որոնք ասում էին. «Ովսաննան Դաւթի որդուն, խիստ բարկացան և ասում էին նրան. «Լսում ես, թէ դրանք ի՞նչ են ասում»: Յիսուսն էլ ասաց նրանց. «Այո՛, մի՞թէ չէք կարդացել, որ մանուկների և կաթնակերների բերանով պիտի հաստատուի օրհնութիւնը»: Յիսուս թողեց նը-րանց, զնաց քաղաքիցը դուրս՝ Բեթանիա և գիշերն այնտեղ մնաց:

«Պատրաստ արարէք զճանապարհս տեառն»: Եսա-լի խ. 3.

Տիրոջ ճանապարհները պատրաստեցէք:

§ 51.

ՅԻՍՈՒՍ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒՄ Ի ԹՂՆԱՄԵԱՅ ԿԵՏ:

ա.

Առաւօտեան՝ երբ Յիսուս քաղաք եկաւ, մտաւ տա-ճարը: Քահանայապետները և ժողովրդի ծերերը մօտ եկան և երբ նա ուսուցանում էր, ասացին. «Ի՞նչ իշխանութիւնով ես անում այդ բաները և ո՞վ տուաւ քեզ այդ իշխանութիւնը»: Յիսուս պատասխանեց և ասաց. «Ես ձեզ մի բան կհարցնեմ, եթէ ինձ պա-տասխանէք, ես էլ ձեզ կասեմ, թէ ինչ իշխանու-թիւնով եմ այս բաներն անում:—Յովհաննէսի մկրդ-տութիւնը հրտեղից էր, երկնքից, թէ մարդկանցից»: Նրանք իրանց մէջ մտածում էին և ասում. «Եթէ երկնքից ասենք, կասէ մեզ, հապա ի՞նչու չհաւա-տացիք նրան, իսկ եթէ անենք մարդկանցից, ժողո-վրդիցը վախենում ենք, վասնզի ամենքը Յովհան-նէսին մարգարէ են ընդունում»: Սորա համար էլ Յիսուսին պատասխանեցին և ասացին. «Չգիտենք»: Նա էլ նրանց ասաց. «Ես էլ ձեզ չեմ ասի, թէ ի՞նչ իշխանութիւնով եմ անում այս բաները»:

բ.

Գորանից յետոյ փարիսեցիները գնացին և խոր-հուրդ արին, թէ ինչպէս խօսքով որոգայթ դնեն նը-րան: Փարիսեցիներն իրանց աշակերտներին հերովդէ-սեանների հետ նրա մօտ ուղարկեցին և ասացին. «Վարդապետ, զիտենք, որ դու ճշմարիտ ես և Աս-տուծոյ ճանապարհը ճշմարտութեամբ ես ուսուցա-

նում. դու ոչ ոքից չես քաշում և ոչ երեսպաշտութիւն գիտես: Այժմ ասա մեզ, կայսեր հարկ տալ պէտք է, թէ ոչ»: Յիսուս նրանց չարութիւնն իմանալով՝ ասաց. «Ի՞նչու էք փորձում ինձ, կեղծաւորներ, ցոյց տուէ՞ք ինձ հարկի դահեկանը»: Նրանք մի դահեկան բերին և տուին նրան: Յիսուս հարցրեց. «Ո՞ւմն է այս պատկերը կամ գիրը»: Նրանք պատասխանեցին. «Կայսեր»: Այն ժամանակն ասաց. «Ուրեմն կայսրինը՝ կայսրին տուէ՞ք, իսկ Աստուծունը՝ Աստուծուն»: Երբ այս բանը լսեցին, խիստ դարմայան, թողին նրան և հեռացան:

Գ.

Յիսուս փարիսեցիներին հետևեալ առակն ասաց. «Մի տանուտէր այգի տնկեց. նրան ցանկով պատեց. մէջը հնձան փորեց, աշտարակ շինեց, յանձնեց մշակներին և գնաց հեռու աշխարհ: Երբ պտղի ժամանակը մօտեցաւ, ուղարկեց ծառաներին մշակների մօտ պտուղն ստանալու: Մշակները ծառաներին բռնեցին, մէկին տանջեցին, միւսին սպանեցին և երրորդին էլ քարկոծեցին: Դարձեալ ուղարկեց ուրիշ ծառաներ առաջիններից շատ, բայց նրանց հետ էլ միևնոյն ձևով վարեցան: Վերջապէս իւր որդուն ուղարկեց՝ ասելով թերևս նրանից ամաչեն: Բայց մշակները որդուն տեսնելով՝ իրանք իրանց ասացին. «Սա է ժառանգը, եկէ՛ք սպանենք և ժառանգութեանը տիրանանք»: Իսկոյն բռնեցին նրան, այգուց դուրս հանեցին և սպանեցին: Երբ այգու տէրը գոյ, ինչ կանէ մշակներին:

Նրանք պատասխանեցին. «Չար մշակներին կը հեռացնէ և այգին կտայ ուրիշ մշակների, որոնք իւր ժամանակին պտուղ կտան»: Այն ժամանակ Յիսուս պատասխանեց. «Այսպէս էլ Աստուծոյ արքայութիւնը ձեզանից կառնուի և կտրուի հեթանոսներին, որոնք պտուղներ կտան»: Փարիսեցիները նկատեցին, որ իրանց վերայ է խօսում: Այնուհետև յարմար ժամանակ էին որոնում, որ բռնեն Յիսուսին, բայց վախենում էին ժողովրդից, որովհետև նրան մարգարէի տեղ էին ընդունում:

Դ.

Յիսուս խօսեց ժողովրդի և իւր աշակերտների հետ ու ասաց. «Մովսէսի աթոռի վերայ դպիրները և փարիսեցիները նստեցան: Ինչ էլ որ ասեն ձեզ, պահեցէ՛ք և արէ՛ք, բայց նրանց գործքերի նման մի անէ՛ք, որովհետև ասում են և չեն կատարում: Ծանր և դժուարակիր բռններ են կապում և գնում մարդկանց ուսերին, բայց իրանք մատով անգամ չեն ուզում շարժել: Նրանց բոլոր գործքերը մարդկանց երևալու համար է — լայնացնում են իրանց գրապանակները և մեծացնում հանդերձի քղանցները: Սիրում են ընթրիքներումն առաջին տեղն ունենալ. ժողովարաններումն առաջին կարգի աթոռներն են ընտրում, որ փողոցներումն իրանց ողջունեն և մարդկանցից ուրբի, ուրբի կոչունեն: Բայց դուք այգի պէս չպիտի լինիք: Ձեզանից մեծը թող ձեր ծառան լինի, ով իրա անձը կբարձրացնէ, կխոնարհեցնէ, կբարձրանայ»:

«Այն ձեզ դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, դուք փակում էք երկնքի արքայութեան դռները մարդոց առաջ. ինքներդ չէք մտնում, իսկ մտնողներին էլ արգելում էք: Այն ձեզ դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, դուք ուտում էք որբ և արիւնների տները և պատճառանքով երկար աղօթք անում, դրա համար էլ աւելի դատապարտութիւն կոտանաք: Այն ձեզ դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, դուք տասանորդում էք անանուխ, սամիթ և չաման, բայց մոռանում էք օրէնքի ծանր ծանր բաները՝ դատաստանը, ողորմածութիւնը և հաւատքը—այս պէտք է անել և այն չմոռանալ: Կոյր առաջնորդներ, մօեղները քամում էք, բայց ուղտերը կուլ էք տալիս: Այն ձեզ դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, դուք մաքրում էք բաժակի և սկաւառակի արտաքին կողմը, բայց ներքուստ լի էք յափշտակութեամբ և տնիրաւութեամբ: Այն ձեզ դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, դուք նման էք ծեփած գերեզմանների, որոնք արտաքուստ գեղեցիկ են երևում, բայց ներքուստ լիքն են մեռելների ոսկորներով և ամեն տեսակ պղծութիւնով: Այսպէս էլ դուք, թէև արտաքուստ արդար էք երևում, բայց ներքուստ լիքն էք կեղծաւորութիւնով և անօրէնութիւնով: Այն ձեզ դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, դուք մարգարէների շիրիմները շինում էք և արդարների գերեզմանները զարդարում ու ասում էք, եթէ մեր հայրենի ժամանակներում ապրէինք, մասնակից չէինք լինի նրանց հետ՝ մարգարէների սպանման: Ուրեմն դուք ձեր մասին

վկայում էք, թէ մարգարէների սպանողների որդիքն էք: Դուք օձեր, իժերի զաւակներ, ինչպէս կարող էք փախչել գեհէնի դատաստանիցը»:

«Երուսաղէմ, Երուսաղէմ, դու որ մարգարէներին կոտորում էիր և քեզ մօտ ուղարկուածներին քարկոծ անում, քանի անգամ կամեցայ քո երեխաները ժողովել այնպէս, ինչպէս հաւը ժողովում է իւր ձագերին թւերի տակ, բայց չկամեցաք: Ահա ձեր տունը աւերակ կ'թողնուի ձեզ»:

«Եղերուբ այսուհետեւ խորագէտք իբրեւ զօձս եւ «միամիտք իբրեւ զաղաւնիս»: Մատ. Ժ. 16.

Եղէք խորագէտ օձերի նման և միամիտ՝ ինչպէս աղաւնիքը:

«Եթէ ոչ առաւելուցու արդարութիւն ձեր աւելի «քան զգարացն և փարիսեցւոց՝ ոչ մտանիցէք յար- «քայութիւն երկնից»: Մատ. ե. 20.

Եթէ ձեր արդարութիւնը դպիրների և փարիսեցիների արդարութիւնից չաւելանայ, երկնքի արքայութիւնը չէք մտնի:

§ 52.

ՅՈՒԴԱՅԻ ՄԱՏՆՈՒԹԻՒՆԸ:

Յիսուս Քրիստոս տաճարումն էր սովորցնում, իսկ զիշերները բարձրանում էր Ձիթենեաց լեռը: Քոյր ժողովուրդը առաւօտանց վաղ գնում էր տաճարը նրան լսելու համար:

Սորանից լետոյ քահանայապետները, դպիրները և ժողովրդի ձերերը ժողովեցան այն քահանայա-

պետի սրահը, որի անունը Կալիափա էր և խորհուրդ արին, թէ ինչպէս Յիսուսին նենդութեամբ բռնեն և սպանեն, բայց ասում էին՝ ոչ այս տօնի ժամանակ, որպէսզի ժողովրդի մէջ խռովութիւն չընկնի:

Այն ժամանակ տասներկուսից մինը, որ Յուդա իսկարիովտացի էր կոչւում, գնաց քահանայապետների մօտ և ասաց. «Ի՞նչ կտաք ինձ, որ ես Յիսուսին ձեզ մատենմ»: Նրանք շատ ուրախացան և երեսուն արծաթ խոստացան նրան: Այնուհետև յարմար ժամանակ էր որոնում Յուդան, որ մատնէ:

«Զի արմատ ամենայն չարեաց արծաթսիրութիւն է»: Ի. Տիմոթ. գ. 10.

«Բաց ոչ իմ կամք, այլ քոյդ լիցին»: Ղուկ. իբ. 42.

§ 53.

ՈՏՆԱԼՈՒՄՅ ԵՒ ԽՈՐՀՐԴԱՆՈՐ ԸՆԹՐԻՔ:

ա.

Բաղարջակերաց առաջին օրն աշակերտները Յիսուսի մօտ եկան և ասացին նրան. «Ո՞րտեղ ես կամենում, որ քեզ համար դատիկը պատրաստենք ուտելու»: Նա էլ ասաց. «Գնացէ՛ք քաղաք՝ այս ինչի մօտ և ասացէ՛ք նրան, վարդապետն ասում է, իմ ժամանակը մօտեցել է, քեզ մօտ պիտի ուտեմ զատիկն աշակերտներիս հետ»: Նրանք էլ այնպէս արին, ինչպէս որ Յիսուս հրամայեց և պատրաստեցին զատիկը: Երեկոյեան սեղան նստեց տասն և երկու աշակերտների հետ և ասաց. «Յանկանալով ցանկացայ այս

դատիկը ձեզ հետ ուտել՝ իմ չարչարելուց առաջ»:

Յիսուս ընթրիքից վեր կացաւ, հանեց հանդերձները և մի ղենջակ առաւ ու մէջքին կապեց: Յետոյ ջուր ածեց կոնքի մէջ, սկսեց ոտները լուանալ և այն ղենջակովը սրբել, որ մէջքին կապած ունէր: Կարգը Սիմօն Պետրոսին հասաւ. նա թոյլ չտուեց և ասաց Յիսուսին. «Տէր, դ՞ու պէտք է իմ ոտները լուանաս»: Յիսուս պատասխանեց և ասաց նրան. «Ինչ որ ես անում եմ, դու այժմ չգիտես, բայց յետոյ կիմանաս»: Պետրոսն ասաց. «Երբէք չեմ թոյլ տայ, որ դու իմ ոտները լուանաս»: Յիսուս պատասխանեց. «Եթէ քո ոտները չլուանամ, ինձ հետ բաժին չես ունենալ»: Այն ժամանակ Սիմօն Պետրոսն ասաց. «Տէր, ոչ թէ իմ ոտները միայն, այլ ձեռներս և գլուխս էլ լուան»: Եւ երբ նրանց ոտները լուաց, առաւ իւր հանդերձները, նորից սեղան նստեց և ասաց. «Գիտէ՛ք թէ ես ի՞նչ արի ձեզ: Դուք ինձ կանչում էք վարդապետ և տէր և լաւ էք անում, որովհետև այդպէս էլ եմ: Եթէ ես՝ Տէրս և վարդապետս ձեր ոտները լուացի, դուք էլ պէտք է իրար ոտները լուանաք: Ես ձեզ օրինակ տուի—ինչպէս ես ձեզ արի, նույնն էլ դուք արէ՛ք միմեանց: Ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, էլ դուք արէ՛ք միմեանց: Ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, ծառան իւր տիրոջից մեծ չէ և ոչ էլ ուղարկուածը՝ ուղարկողից: Եթէ այս գիտէ՛ք, երանելի էք, բայց աւելի երանելի կլինիք, եթէ որ այս անէք»:

բ.

Յիսուս այս ասելով՝ հոգւով տրտմեցաւ և ասաց. «Ճշմարիտն եմ ասում, ձեզանից մէկը կմատնէ

ինձ»։ Աշակերտներն էլ տարակուսած իրար երեսի էին նայում, թէ ում համար է ասում, ուստի ամեն միւնը տեղից վեր կենալով ասում էր. «Տէր, մի՞թէ ես եմ»։ Յիսուս պատասխանեց. «Մարդու Որդին կգնայ, ինչպէս որ զրուած է, բայց վա՛յ այն մարդուն, որի ձեռքով նա պիտի մատնուի. աւելի լաւ էր, եթէ այն մարդը ծնուած չլինէր»։ Այն ժամանակ Յուդան էլ ասաց. «Մի՞թէ ես եմ, վարդապետ»։ Յիսուս ասաց նրան. «Դու ասացիր»։ Յուդան խօսոյն դուրս գնաց։ Արդէն մի՞թեւ էր՝ երեկոյ էր։

Երբ Յուդան դուրս գնաց՝ Յիսուս ասաց. «Տակաւին փոքր ժամանակ էլ ձեզ հետ եմ. այժմ ձեզ եմ ասում. նոր պատուիրան եմ տալիս ձեզ, որ իրար այնպէս սիրէք, ինչպէս ես ձեզ սիրեցի։ Սորանով ձեզ ամենքը կճանաչեն, որ իմ աշակերտներն էք»։

Դ.

Ընթրիքից յետոյ Յիսուս վեր առաւ հաց և օրհնելով՝ կտրեց, աշակերտներին տուեց ու ասաց. «Առէ՛ք, կերէ՛ք, այս է իմ մարմինը, այս արէ՛ք իմ յիշատակի համար»։ Յետոյ բաժակն առաւ, դո՛հացաւ, տուեց նրանց և ասաց. «Խմեցէ՛ք դրանից ամենքդ, այս բաժակը նոր ուխտն է՝ իմ արիւնովը, որ թափւում է ձեզ և շատերի մեղաց թողութեան համար։ Ամեն անգամ՝ երբ խմէ՛ք այս բաժակից, յիշեցէ՛ք ինձ»։

«Որդի մարդոց ոչ եկն պաշտօն առնուլ, այլ պաշտել, եւ տալ զանձն իւր փրկանս փոխանակ բազմաց»։ Մատ. Ի 28.

Մարդու Որդին չեկաւ որ իրան ծառայեն, այլ՝ որ ինքը ծառայէ և շատերի փոխանակ իւր անձը փրկանք տայ»։

§ 54.

ՅԻՍՈՒՍ ԳԵԹՍԵՄԱՆՈՒՄ։

ա.

Օրհնելուց յետոյ՝ Յիսուս իւր աշակերտներին հետ միասին անցաւ Կեսարոնի վտակը և բարձրացաւ Ձիթենեաց լեռը։ Այն ժամանակ Յիսուս ասաց իւր աշակերտներին. «Դուք ամենքդ այս գիշեր կգայթակղուէք ինձանից, որովհետեւ գրած է, հովուին որ զարկեն, ոչխարները կցրուեն»։ Բայց Պետրոսը պատասխանեց և ասաց նրան. «Եթէ ամենքն էլ գայթակղուեն քեզանից, ես չեմ գայթակղուիլ»։ Յիսուս ասաց, «Ճշմարիտն եմ ասում քեզ, այս գիշեր՝ դեռ հաւը չխօսած, երեք անգամ կուրանաս ինձ»։ Պետրոսն ասաց. «Եթէ քեզ հետ մեռնելու էլ լինեմ, դարձեալ չեմ ուրանայ»։ Այսպէս էլ միւս աշակերտներն էին ասում։

բ.

Յիսուս իւր աշակերտներին հետ եկաւ մի պարտէզ, որի անունն էր Գեթսեմանի և ասաց նրանց. «Այստեղ նստեցէ՛ք մինչև ես գնամ և աղօթք անեմ»։ Յետոյ առաւ իւր հետ Պետրոսին, Ջեբեթիայի երկու որդւոցը և սկսեց տրտմել ու վշտանալ։ Յիսուս ասաց նրանց. «Մեռնելու չափ տրտում է ոգիս, մնացէ՛ք

այստեղ և ինձ հետ արթուն կացէք»: Եւ մի փոքր էլ առաջ գնալով՝ երեսի վերայ ընկաւ, աղօթք էր անում և ասում. «Իմ Հայր, եթէ կարելի է, թող այս բաժակն ինձանից անցնի, բայց ոչ թէ ինչպէս ես եմ կամենում, այլ՝ ինչպէս դու: Յիսուս չարձաւ աշակերտների մօտ, գտաւ նրանց քնած և ասաց Պետրոսին. «Այդպէս մէկ ժամ էլ չկարողացաք ինձ հետ արթուն կենալ. արթուն կացէք և աղօթք արէք, որ փորձութեան մէջ չընկնէք, ոգիս յօժար է, բայց մարմինս տկար»: Երկրորդ անգամ Յիսուս գնաց աղօթք արաւ և ասաւ. «Իմ Հայր, եթէ կարելի է, թող այս բաժակն ինձանից անցնի, բայց ոչ թէ ինչպէս ես եմ կամենում, այլ՝ ինչպէս դու»: Պարձաւ ու կրկին քնած գտաւ աշակերտներին: Թողեց նրանց, դարձեալ գնաց. երրորդ անգամ աղօթեց և միւսնոցն խօսքերն ասաց: Յիսուս տագնապի մէջ էր և եռանդով աղօթում էր: Այն ժամանակ Աստուծոյ հրեշտակը երկնքից երևաց և զօրացնում էր նրան, որպէսզի միշտ այդպիսի խօսքեր խօսէ: Աղօթքից վեր կացաւ, եկաւ աշակերտներին մօտ և ասաց. «Ինչու էք քնում, հասաւ ժամը, մարդու Որդին կմատնուի մեղաւորների ձեռքը: Վեր կացէք գնանք, ահա մօտենում է մատնիչը»:

դ.

Եւ երբ նա դեռ խօսում էր, Յուդան քահանայապետի և փարիսեցիների ծառաների հետ միասին՝ մեծ ամբոխով ներս եկան՝ սրերով, ջահերով և լապտերներով: Մատնիչը նրանց նշան էր տուել և ա-

սել. «Որին ես համբուրեմ, նա է, նրան բռնեցէք»: Յուդան մօտեցաւ Յիսուսին և ասաց. «Բարեւ, վարդապետ և համբուրեց: Յիսուս պատասխանեց և ասաց. «Յուդա, համբուրելով ես մատնում մարդու Որդուն»: Յիսուս դուրս եկաւ և ասաց նրանց». «Ո՛ւմն էք ուզում»: Նրանք պատասխանեցին. «Յիսուս Նազովրեցուն»: Յիսուս ասաց. «Ես եմ»: Երբ Յիսուս նրանց ասաց թէ ես եմ, ետ ետ գնացին և գետնի վրայ ընկան: Յիսուս երկրորդ անգամ հարցրեց նրանց. «Ո՛ւմն էք ուզում». Նրանք պատասխանեցին. «Յիսուս Նազովրեցուն»: Յիսուս պատասխանեց. «Ձեզ ասացի թէ ես եմ, եթէ դուք ինձ էք ուզում, թողէք դրանց, որ գնան»: Այն ժամանակ մօտեցան Յիսուսին և բռնեցին: Բայց Սիմօն Պետրոսը քաշեց իւր սուրը, զարկեց քահանայապետի ծառային և նրա աջ ականջը կտրեց: Յիսուս ասաց Պետրոսին. «Սուրդ պատենի մէջ զի՛ր, ով սուր կվերցնի, սրով կկորչի, մի՛թէ չպէտքէ խմել այն բաժակը, որ Հայրս է տուել»: Յիսուս մօտեցաւ նրա ականջին և բժշկեց: Յետոյ դարձաւ և իւր վերայ եկող ամբոխին ասաց. «Ինչպէս մի աւագակի վերայ դուրս եկաք սրերով և բրերով: Ես ամեն օր ձեզ հետ էի տաճարումը և սովորցնում էի, այնտեղ ինձ ձեռք չտուիք և չբռնեցիք, բայց սա ձեր ժամն է և խաւարի իշխանութիւնը»: Նրանք բռնեցին Յիսուսին և կապեցին: Բոլոր աշակերտները թողեցին և փախան:

«Արթուն կացէք եւ աղօթս արարէք զի մի անկանիցիք ի փորձութիւն: Հոգիս յօժար է, բայց մարմինս տկար»: Մատ. իգ. 41.

«Հայր իմ եթէ հնար է՝ անցցէ բաժակս այս չի-
«նէն, բայց ոչ որպէս ես կամիմ, այլ որպէս դու»:
Մատ. իղ. 39.

Իմ հայր, եթէ հնար է, թող այս բաժակն ինձնից
անցնի, բայց ոչ թէ ինչպէս ես եմ կամենում, այլ
ինչպէս դու:

§ 55.

ՅԻՍՈՒՍ ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԵՏՆԵՐԻ ԱՌԱՋ:

Երբ Յիսուսին բռնեցին և կապեցին, առաջին
անգամ տարան Աննայի մօտ, որը Կալիսաիայի աներն
էր: Քահանայապետը հարց ու փորձ արեց Յիսուսին
նրա աշակերտների և վարդապետութեան մասին:
Յիսուս պատասխանեց և ասաց. «Ես չայտնի կեր-
պով քարոզել եմ աշխարհին. ես միշտ սովորեցրել եմ
ժողովարանումը և տաճարումը, ուր բոլոր հրէաները
ժողովում էին. ծածուկ ոչինչ չեմ խօսել: Ինչո՞ւ ես
ինձ հարցնում, լսողներին հարցրու, թէ ի՞նչ եմ քա-
րոզել նրանց»: Երբ նա ասաց, սպասաւորներից մինը,
որ այնտեղ կանգնած էր, Յիսուսին ապտակ տուեց
և ասաց. «Այդպէս ես պատասխանում քահանայա-
պետին»: Յիսուս պատասխանեց և ասաց. «Եթէ
չար բան խօսեցի, ցոյց տո՛ւր որ չարէ, իսկ եթէ բա-
րի խօսեցի, ինչո՞ւ ես խփում ինձ»:

Այնտեղից Աննան կապած ուղարկեց նրան Կա-
լիսիա քահանայապետի մօտ, ուր դպիրները և ծե-
րերն էին ժողոված: Պետրոսը գնում էր նրա լե-
տելից հեռուանց մինչև քահանայապետի սրահը. ներս
մտաւ, նստեց ծառաների մօտ, որպէսզի տեսնէ թէ

ինչ է պատահում: Քահանայապետները, ծերերը և
բոլոր ատեանը Յիսուսի դէմ սուտ վկայութիւններ
էին որոնում, որ մահու դատապարտեն, բայց ոչինչ
չկարողացան գտնել: Թէպէտ այստեղ շատ սուտ վկա-
ներ էին եկել, բայց ոչինչ չկարողացան ապացուցա-
նել: Վերջապէս երկու սուտ վկաներ առաջ եկան և
ասացին. «Սա ասաց, որ ես կարող եմ Աստուծոյ տա-
ճարը քանդել և երեք օրում կրկին շինել: Քահա-
նայապետը վեր կացաւ և ասաց նրան. «Ոչինչ չե՞ս
պատասխանում, ինչ որ սրանք քո դէմ վկայում են»:
Յիսուս լուռ էր: Քահանայապետն ասաց. «Երդում-
եմ տալիս քեզ կենդանի Աստուծոյ անուամբ, ասա՛,
դո՞ւ ես Քրիստոսը, Աստուծոյ որդին: Յիսուսն էլ ա-
սաց. «Դու ասցիր, սակայն ասում եմ ձեզ, որ հի-
միկուանից կտեսնէք մարդու Որդուն զօրութեան աջ
կողմը նստած՝ երկնքի ամպերի վերայ դնալիս»: Այն
ժամանակ քահանայապետը պատառեց իւր հանդերձ-
ները և ասաց. «Սա Աստուծուն հայհոյում է, էլ ի՞նչ
հարկաւոր են մեզ վկաներ, դուք ինքներդ լսեցիք
դրա հայհոյանքը, ի՞նչ էք կարծում»: Նրանք պա-
տասխանեցին և ասացին. «Դա մահու արժանի է»:
Այն ժամանակ թքեցին նրա երեսին և բռնեցին
ծեծեցին, ոմանք էլ ապտակ տուին ասելով. «Մար-
դաբեացիր, Քրիստոս, ո՞վ է քեզ զարկողը»:

«Տէր, առ ո՞վ երթիցուք, բանս կենաց չաւտեմա-
«կանաց ունիս: Եւ մեք հաւատացաք եւ ծանեաք,
«եթէ դու ես Քրիստոս որդի Աստուծոյ»: Յովհ.
է. 69. 70.

Տէր, հոմ մօտ գնանք, յաւիտենական կենաց խօսքեր ունիս դու: Մենք հաւատացինք և ճանաչեցինք, որ դու ես Քրիստոսը՝ կենդանի Աստուծոյ Որդին:

§ 56.

ՊԵՏՐՈՍԻ ՈՒՐԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՅՈՒԴԱՅԻ ՎԱԽԱՆԸ:

ա.

Պետրոսը նստած էր դուրսը՝ սրահում: Մի աղախին մօտ եկաւ նրան և ասաց. «Դու էլ Գալիլիացի Յիսուսի հետն էիր»: Նա բոլորի առաջ ուրացաւ և ասաց. «Ես նրան չեմ ճանաչում»: Սրանից յետոյ մի ուրիշ կին տեսաւ նրան և ասաց այնտեղ եղողներին. «Սա էլ Նազովրեցի Յիսուսի հետն էր»: Պետրոսը դարձեալ ուրացաւ և երդուեց, որ այն մարդուն չէ ճանաչում: Փոքր ժամանակից յետոյ այնտեղ կանգնողներն եկան և Պետրոսին ասացին. «Ճշմարիտ է, դու էլ նրանցից ես, քո խօսքիցն էլ երևում է այդ»: Այն ժամանակ Պետրոս սկսեց անիծել և երդուել, թէ այն մարդուն չէ ճանաչում: Այս միջոցին հաւն իսկոյն խօսեց և Տէրը դարձաւ ու մտիկ տուաւ Պետրոսին: Պետրոսը լիշեց Տիրոջ խօսքը, որ ասել էր. «Մինչև հաւի խօսելը երեք անգամ կուրանաս ինձ»: Պետրոս դուրս գնաց և դառնապէս լաց էր լինում:

բ.

Մատնիչ Յուդան, երբ տեսաւ որ Յիսուսին դատաւարտեցին, զղջաց, երեսուն արծաթը յետ դար-

ձրեց քահանայապետներին և ծերերին ու ասաց. «Ես մեղք գործեցի՝ անմեղ արիւն մատնելով»: Նրանք պատասխանեցին. «Մեղ ինչ, դու գիտես»: Յուդան արծաթը ձգեց տաճարի մէջ, հեռացաւ, գնաց և խեղդուեցաւ: Քահանայապետներն առան արծաթը և ասացին. «Արժան չէ այս փողը գանձանակի մէջ ձգել, որովհետեւ արիւնի գին է»: Խորհուրդ արին և նրանով բրուտի ագարակը գնեցին՝ օտարականներին թաղելու համար:

«Ամենայն, որ խոստովանեցի չիս առաջի մարդկան, խոստովանեցից եւ ես գնմանէ առաջի չօր իմոյ, որ չերկինս է: Եւ որ ուրացի զիս առաջի մարդկան, ուրացալց եւ ես գնա առաջի չօր իմոյ, որ չերկինս է»: Մատ. Ժ. 32, 33.

Ով որ ինձ մարդկանց առաջ կխոստովանէ, ես էլ նրան կխոստովանեմ իմ երկնաւոր չօր առաջ: Իսկ ով որ ինձ կուրանայ մարդկանց առաջ, ես էլ նրան կուրանամ իմ երկնաւոր չօր առաջ:

«Զի որ ըստ Աստուծոյն տրտմութիւն է, ապաշխարութիւն ՚ի փրկութիւն առանց զղջանալոյ, գործէ. իսկ աշխարհի տրտմութիւն մահ գործէ»: II. Թ. ա. Կրնթ. է 10.

Որովհետեւ Աստուածային տրտմութիւնը ապաշխարութիւն է գործում փրկութեան համար՝ առանց զղջալու, իսկ աշխարհի տրտմութիւնը մահ է գործում:

§ 57.

ՅԻՍՈՒՍ ՊԻՂԱՏՈՍԻ ԱՌԱՋ:

Լուսաբացին բոլոր քահանայապետները և ժողովրդի ծերերը Յիսուսի դէմ խորհուրդ արին, որ

սպանեն: Կապեցին նրան և տարան, յանձնեցին Պոնտացի Պիղատոսին, որ երկրի կուսակալն էր: Առաւօտ էր. իրանք չմտան պալատը, որովհետեւ դատկի տօնը մօտ էր, կպղծուէին և զատկական գառը չէին կարող ուտել: Պիղատոսն ինքը դուրս եկաւ նրանց մօտ և ասաց. «Ի՞նչ գանգատ ունիք այդ մարդու դէմ»: Նրանք պատասխանեցին և ասացին. «Եթէ սա չարագործ չլինէր, քեզ մօտ չէինք բերիլ: Պիղատոս ասաց. «Ուրեմն դուք վեր առէք և ձեր օրէնքի համաձայն դատեցէք: «Հրէաները պատասխանեցին և ասացին. «Օրէնքը մեզ իրաւունք չէ տալիս մահու վճիռ տալ. սա մոլորեցնում է ժողովրդին. արգելում է կայսեր հարկ տալ, և իրան թագաւոր է անուանում: «Յիսուս ոչինչ չպատասխանեց քահանայապետների և ժողովրդի ծերերի մեղադրանքներին: Այն ժամանակ Պիղատոսը հարցրեց. «Չե՞ս լսում, թէ որքան բաներ են վկայում քեզ հակառակ»: Յիսուս նրանց ոչինչ չպատասխանեց: Կուսակալը խիստ զարմացաւ այս բանի վերայ: Պիղատոսը ներս մտաւ պալատը, Յիսուսին իւր մօտ կանչեց և ասաց. «Դ՞ու ես հրէաների թագաւորը: «Յիսուսը պատասխանեց և ասաց. «Իմ թագաւորութիւնն այս աշխարհից չէ. եթէ իմ թագաւորութիւնն այս աշխարհից լինէր, իմ ծառաները կպատերազմէին, որ ես հրէաների ձեռքը չմատնուէի, իմ թագաւորութիւնն այս աշխարհից չէ»: Պիղատոս ասաց. «Ուրեմն դու թագաւոր ես»: Յիսուս պատասխանեց. «Դ՞ու ես ասում, որ ես թագաւոր եմ. ես դորա համար եմ ծնել և աշխարհ եկել, որ վկայեմ այն ճշմարտութիւնը, որ ես լսել և տեսել եմ Աստուծոյ մօտ, ով իւր սրտումն այդ ճշմարտութիւնն զգում է, նա իմ ձայնին կլսէ»: Այս լսելով Պիղատոս դարձեալ դուրս գնաց հրէաների մօտ և ասաց նրանց. «Ես ոչ մի յանցանք չեմ գտնում նրա մէջ»:

Այն ժամանակ ժողովուրդը սկսեց ևս աւելի զրպարտել ասելով. «Սա ժողովրդին աղմկում է ամբողջ Հրէաստանի մէջ՝ Գալիլիայից սկսած մինչև այստեղ»: «Պիղատոս երբ Գալիլիայի անուներ լսեց, հարցրեց թէ արդե՞ք նա Գալիլիայիցն է, և երբ իմացաւ որ Հերովդէսի իշխանութիւնիցն է, ուղարկեց նրա մօտ, որն այդ օրերում Երուսաղէմ էր եկել: Հերովդէսը Յիսուսին տեսնելուն պէս, խիստ ուրախացաւ. նա վաղուց ցանկանում էր նրան տեսնել և շատ բաներ էր լսել նրա մասին. յոյս ունէր, որ մի նշան կտեսնէ նրանից: Նա շատ բաներ հարցրեց Յիսուսին, բայց ոչ մի պատասխան չստացաւ: Քահանայապետները և դպիրները կանգնած էին և սաստիկ չարախօսում էին նրանից: Հերովդէսն էլ իւր զինուորների հետ անարգեց նրան՝ ծաղր անելով, սպիտակ հանդերձ հագցրեց և յետ ուղարկեց Պիղատոսի մօտ: Այն օրից սկսած Հերովդէս ու Պիղատոս բարեկամ դարձան իրար հետ, որովհետեւ առաջ միմեանց թըշնամի էին:

Պիղատոս ասաց քահանայապետներին և ժողովրդին. «Դուք այս մարդուն ինձ մօտ բերիք և իբրեւ ժողովրդեան մոլորեցուցիչ ներկայացրիք, ահա ձեր առաջ դատեցի և ոչ մի յանցանք չգտայ նրա մէջ, ինչի մասին որ դուք չարախօսում էք նրանից: Հե-

ըովդէս՝ ևս ոչինչ յանցանք չէ գտել նրանում, որովհետեւ ես Յիսուսին ձեզ հետ նրա մօտ ուղարկեցի, ահա նա ևս մի այնպիսի յանցանք չէ գտել, որ մահու արժանի լինէր, ուստի ես կընտանեմ նրան և կարձակեմ:

Տօնի օրերն էին: Կուսակալը, համաձայն սովորութեան, բանտարկեալներից մինին պէտք է ազատութիւն տար, որին ժողովուրդը կցանկար: Այն ժամանակ մի նշանաւոր բանտարկեալ ունէին՝ անունը Բարաբբա, որը խռովարարի մէկն էր և մարդասպանութեան համար բանտ էր դրուած: Պիղատոս ժողովրդին հարցրեց. Ո՞ւմն էք կամենում, որ արձակեմ, Բարաբբային, թէ Յիսուսին: «Պիղատոս գիտէր, որ հրէաները նախանձու մատնեցին նրան: Բայց քահանայապետները և ժողովրդի ծերերը աղաղակում էին և ասում. «Բարաբբային արձակիր»: Պիղատոս հարցրեց. «Իսկ ի՞նչ անեմ Յիսուսին, որին հրէից թագաւոր էք ասում»: Ամենքը միաբերան աղաղակեցին և ասացին. «Խաչիր, խաչիր նրան»: Կուսակալը նորից հարցրեց. «Բայց ի՞նչ չար բան է գործել նա»: Նրանք ևս աւելի բարձր ձայնով աղաղակում էին և ասում. «Խաչիր, խաչիր նրան»: Երբ Պիղատոսը դատաւորական աթոռի վերայ նստեց, կինը մարդ ուղարկեց ասելու. «Այդ արգար մարդու հետ դու բան չունես, երազումս շատ բան տեսայ նրա մասին:

Սրանից յետոյ Պիղատոս առաւ Յիսուսին և ծեծեց: Զինուորները փշերից պսակ շինեցին. գլխին դրին. ծիրանի հանգերձ հագցրին. աջ ձեռքին մի եղեգն տուին. ծունկ էին չոքում առաջին. ծաղրում

և ասում. «Ողջ կ'աց, հրէից թագաւոր»: Նրանք վեր առան եղէզը, խփում էին գլխին և երեսին ապտակներ տալիս: Պիղատոս դուրս բերեց Յիսուսին: Նա փշեայ պսակ ունէր գլխին և ծիրանի հագած: Պիղատոս ասաց ժողովրդին. «Ահա այդ գձեղ»: Երբ քահանայապետը և ժողովուրդը տեսան նրան, աղաղակեցին. «Խաչիր, խաչիր նրան»: Պիղատոս ասաց. «Ես դրա մէջ յանցանք չեմ գտնում, տարէք և ինքներդ խաչեցէք»: Հրէաները պատասխանեցին նրան. «Մենք օրէնք ունինք և նա դրա համաձայն պէտք է մեռնի, որովհետեւ իրան Աստուծոյ օրդի է անուանում»: Երբ Պիղատոս այս խօսքերը լսեց, վախեցաւ և նորից ներս մտաւ Յիսուսի հետ պալատն ու ասաց նրան. «Դու ի՞նչ տեղից ես»: Յիսուս չպատասխանեց: Պիղատոս ասաց. «Ինձ հետ չե՞ս խօսում, մի՞թէ չգիտես որ ես իշխանութիւն ունիմ քեզ խաչելու և արձակելու»: Յիսուս պատասխանեց. «Դու ոչինչ իշխանութիւն չէիր ունենայ ինձ վերայ, եթէ վերեւիցը տուած չլինէր քեզ, դորա համար՝ նա որ ինձ քեզ մատնեց, նրա յանցանքն աւելի մեծ է»: Սրանից յետոյ Պիղատոս աշխատում էր մի ձեռով արձակել Յիսուսին: Բայց հրէաներն աղաղակում էին և ասում. «Եթէ նորան արձակես, կայսեր բարեկամ չես. ամենայն ոք, որ իրան թագաւոր է անուանում, կայսեր հակառակ է»: Պիղատոս երբ այս խօսքերը լսեց, Յիսուսին դուրս բերեց, բեմի վերայ նստեց և ասաց ժողովրդին. «Ահա ձեր թագաւորը»: Նրանք աղաղակեցին և ասացին. «Վեր առ դրան և խաչիր»: Պիղատոս հարցրեց. «Ձեր թագաւորին խաչեմ»: Նրանք պատաս-

խանեցին. «Մենք ուրիշ թագաւոր չունինք՝ բացի կայսրից»: Պիղատոսն էլ տեսաւ, որ ոչինչ օգուտ չի լինում, այլ աւելի խռովութիւն է լինում, ջուր առաւ, ձեռները լուաց ժողովրդի առաջ և ասաց. «Ես այդ արդարի արիւնիցն անմեղ եմ, դուք գիտէք»: Բոլոր ժողովուրդը պատասխանեց և ասաց. «Թող դորա արիւնը մեր և մեր որդւոց գլխին լինի»: Այն ժամանակ Բարաբբային արձակեց, իսկ Յիսուսին ծեծելուց յետոյ՝ յանձնեց նրանց, որ խաչուի:

«Ահա այդ ցձեզ». Յովհ. ԺԺ. 5.

Ահա այն մարդը:

«Ահաւասիկ գառն Աստուծոյ, որ բառնայ զմեզս «աշխարհի»: Յովհ. ա. 29.

Ահա Աստուծոյ գառը, որն աշխարհիս մեղքերը պիտի բառնայ:

§ 58.

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԽԱՉԵԼՈՒԹԻՒՆԸ:

Զինուորները հանեցին նրա կարմիր քղամիտը և հագցրին իւր շորերը ու տաւրան խաչելու: Յիսուս ինքն էր տանում իւր խաչափայտը: Գալիս պատահեցին Սիմոն Կիւրենացի անունով մէկին, որը դաշտի աշխատանքիցն էր դառնում և ստիպեցին նրան, որ խաչափայտը տանէ: Յիսուսի ետեւից մեծ բազմութիւն էր գնում՝ նոյնպէս շատ կանայք, որոնք սուգ էին անում և լաց լինում: Յիսուս դարձաւ նրանց և ասաց. «Երուսաղէմի աղջիկներ, ինձ վերայ լաց մի լինէք, այլ լաց եղէք ձեր և ձեր որդւոց վերայ, որով-

հետեւ կգան օրեր, երբ կասեն լեռներին՝ թէ մեզ վերայ ընկէք և բլուրներին՝ թէ ծածկեցէք մեզ: Մըտածեցէք փոքր ինչ, եթէ դալար փայտի հետ այսպէս են վարում, չորին ինչ կանեն»: Երկու ուրիշ չարագործ մարդիկ էլ տաւրան, որ նրա հետ միասին խաչեն:

Երբ եկան այնտեղը, որ դազաթն էր կոչւում, երբայեցերէն Գողգոթայ, Յիսուսին քացալ խմացրին՝ լեղու հետ խառնած: Յիսուս ճաշակելուց յետոյ՝ չէր կամենում խմել: Նրա հետ խաչեցին երկու չարագործների էլ—մինին աջ, իսկ միւսին՝ ձախ կողմում: Փամը երեքն էր, որ Յիսուսին խաչեցին: Յիսուսն ասաց. «Ներիր դրանց, Հայր, որովհետեւ իրանք էլ չգիտեն, թէ ինչ են անում: Զինուորները վիճակ ձեռքեցին և բաժանեցին նրա հանդերձները: Պահապանները նստել էին այնտեղ և պաշտպանում էին: Պիղատոս մի տախտակ գրեց և խաչի վերեւից կախել տուեց. տախտակի վերայ գրած էր—ՅԻՍՈՒՍ ՆԱԳՈՎՐԵՑԻ ԹԱԳԱՎՈՐ ՀՐԷԻՑ: Այս տախտակը հրէաներից շատերը կարդացին: Այն ժամանակ քահանայապետներն ասացին Պիղատոսին. «Մի գրել թագաւոր հրէից, գրել որ ինքն էր ասում, թէ թագաւոր եմ հրէից»: Պիղատոս պատասխանեց. «Ինչ որ գրեցի, գրեցի»:

Զինուորները ծաղր էին անում նրան և ասում էին. «Եթէ դու ես հրէից թագաւորը, փրկիր քո անձը»: Այն ու դարձ անողները հայհոյում էին նրան և գլուխները շարժելով ասում. «Ո՛վ տաճարը քանդող և երեք օրում շինող, ազատի՛ր քեզ, եթէ Աստուծոյ որդին ես և իջիր խաչիցը»:

Այսպէս էլ քահանայապետներն էին անում դպիրներն և ծերերն հետ միասին ու ասում. «Ուրիշներին ազատեց, ինքն իրան չէ կարողանում ազատել, թէ որ նա Խորայէլի թագաւորն է, թող իջնէ խաչիցը և հաւատանք նրան»:

Խաչուած չարագործներից մինը հայհոյում էր նրան և ասում. «Եթէ դու ես Քրիստոսը, փրկիր քո անձն էլ, մեզ էլ: Իսկ միւսը սաստելով պատասխանեց նրան և ասաց. «Եւ դու չես վախենում Աստուածանից, որ ինքդ էլ չոյն պատժի մէջն ես: Մենք իրաւացի կերպով ենք պատժուած, որովհետեւ մեր արած գործերի արդար հատուցումն ենք ստացել, իսկ սա ոչ մի անտեղի բան չէ գործել»: Սա դարձաւ և ասաց Յիսուսին. «Տէր, լիշի՛ր ինձ, երբ որ դաս քո թագաւորութիւնովը»: Յիսուս պատասխանեց. «Ղշմարիտն եմ ասում քեզ, դու այսօր ինձ հետ դրախտում կլինես»:

Կանայք ևս կային, որոնք հեռուանց մտիկ էին տալիս. սոքա այն կանայքն էին, որոնք նրա Գալիլիա եղած ժամանակը հետեւում էին նրան և ծառայում: Յիսուսի խաչի մօտ կանգնած էին նրա մայրը, մօրաքոյրը և Մարիամ Մագլադենացին: Յիսուսը տեսնելով իւր մօրը և այն աշակերտին, որին սիրում էր, մօր մօտ կանգնած, ասաց. «Ո՛վ կին, ահա քո որդին»: Յետոյ աշակերտին ասաց. «Ահա քո մայրը»: Եւ այն ժամանակից սկսած աշակերտն իրան մօտ առաւ Մարիամին:

Ժամը վեցին խաւար իջաւ բոլոր երկրի վերայ— արեւը խաւարեցաւ: Ժամը իննի դէմ Յիսուսը մեծ

ձայնով աղաղակեց և ասաց. «Ելի, էլի, լամա սաբաքթանի, այսինքն Աստուած իմ, Աստուած իմ, ինչո՞ւ թողիր ինձ: Սրանից յետոյ Յիսուս ասաց. «Ծառաւ եմ»: Զինուորներից մինը վերցրեց սպունգը, թաթախեց քացախի մէջ և մշտիկ ծալրին դրած՝ նրա բերանին մօտեցրեց:

Երբ Յիսուս քացախը ճաշակեց, ասաց. «Ամենայն ինչ կատարուած է»: Յիսուս մի անգամ էլ խօսեց՝ ասելով. «Հայր, հոգիս քո ձեռքն եմ աւանդում»: Այս ասելով՝ խոնարհեցրեց գլուխը և հոգին աւանդեց: Եւ ահա տաճարի վարագոյրը երկու կտոր եղաւ՝ վերեւից մինչեւ ներքեւ. երկիրը շարժուեցաւ. ժայռերը պատռուեցան. և գերեզմանները բացուեցան: Հարիւրապետը և նոքա, որոնք Յիսուսին պահպանում էին, երբ տեսան շարժը և այն ամեն եղածներն, ասացին. «Ղշմարիտ, որ սա Աստուծոյ որդի էր»: Ժողովուրդը, որ այս տեսարանը դիտելու համար եկել էր, եղած բաները տեսնելով, կուրծքերը ծեծում էին և յետ դառնում:

«Մեծ եւս զայս սէր ոչ ոք ունի, եթէ զանձն իւր զդիցէ ՚ի վերայ բարեկամաց իւրոց»: Յովհ. Ժե. 13.

Սորանից մեծ սէր չկայ, եթէ մինը իւր անձը յօգուտ իւր բարեկամների է զոհում:

«Զի այնպէս սիրեաց Աստուած զաշխարհ՝ մինչեւ զՈրդին իւր միածին ետ, զի ամենայն՝ որ հաւատայ ՚ի նա, մի կորիցէ. այլ ընկալցի զկեանս յաւիտեանականս»: Յովհ. Գ. 16.

«Քրիստոս ՚ի վերայ ամենեցուն մեռաւ, զի որ կենդանիքն իցեն, մի անձանց իցեն կենդանիք, այլ

«այնմ, որ ՚ի վերայ նոցայն մեռաւ եւ յարեալ»: II. թ. ա. Կրնթ. ե. 15.

Քրիստոս ամենքի համար մեռաւ, որ կենդանի լինողներն ալ ևս ոչ թէ իրանց անձերի համար կենդանի լինեն, ալ նրա համար, որը իրանց համար մեռաւ և յարութիւն առաւ:

§ 59.

ՅԻՍՈՒՍԻ ԹԱՂԱՒՄԸ ԵՒ ՅԵՐՈՒԹԻՒՆԸ:

ա.

Թ ա ղ ու մ ն: Ուրբաթ օրն էր: Որպէսզի մարմինները շաբաթ օրը չմնային խաչերի վերայ, հրէաները խնդրեցին Պիղատոսին, որ իրաւունք տրուի մարմինները խաչերի վերայից վեր առնելու: Զինուորներն եկան և առաջինի սրունգները ջարդեցին, այնպէս էլ արին միւսինը, որ նրա հետ խաչուած էր: Բայց երբ Յիսուսի մօտ եկան և նրան մեռած գտան, սրունգները չջարդեցին: Զինուորներէից մինը՝ նրա մահը ստուգելու համար, գեղարդով կողը խոցեց և իսկոյն արին և ջուր դուրս եկաւ: Սրանից յետոյ Յովսէփ անուանով մէկը, որ Արեմաթիայիցն էր և որը ծածուկ աշակերտ էր Յիսուսին, եկաւ Պիղատոսի մօտ և խնդրեց, որ նրա մարմինն իրան տան: Պիղատոս զարմացաւ, որ Յիսուս այդպէս վաղ էր մեռել, սրա համար կանչեց հարիւրապետին և պատուիրեց որ տեղեկանայ այդ մասին: Երբ հարիւրապետից տեղեկացաւ, մարմինը Յովսէփին շնորհեց: Նիկողիմոսն էլ, որ մի անգամ Յիսուսի մօտ էր եկել

զիշերով, եկաւ և բերեց զմուռս հալուէի հետ խաւնած: Առան Յիսուսի մարմինը, կտաւներով պատեցին, ինչպէս որ հրէաների սովորութիւնն էր թաղման ժամանակ: Այնտեղ՝ ուր որ Յիսուսին թաղեցին՝ մի պարտէզ կար, այն պարտիզում մի նոր գերեզման, որի մէջ գեռ ոչ ոք չէր դրուած, այնտեղ դրին Յիսուսի մարմինը և մի մեծ քար գլորեցին դրանը ու հեռացան, դնացին: Այն կանայքն էլ, որ Գալիլիայից նրա հետ եկել էին, գնում էին նրա յետեւից: Սրածք տեսան գերեզմանը և այն թէ ինչպէս դրուեց նրա մարմինը գերեզմանի մէջ: Յետ դարձան, խունկ և իւղ պատրաստեցին. բայց շաբաթ օրը հանդարտ մնացին, ոչինչ չարին՝ պատուիրանի համաձայն:

բ.

Յ ա ղ ու թ իւ ն: 1. Երբ շաբաթ օրն անցաւ՝ Մարիամ Մակթաղենացին, Յակովբի մայր Մարիամը և Սաղօմէն առան զանազան տեսակ խունկ և գնացին դէպի գերեզմանը, որպէսզի Յիսուսի մարմինն օծեն: Նրանք շատ վաղ եկան, արեգակը գեռ նոր էր ծագել: Կանայք միմեանց ասում էին. «Ո՞վ կթաւալեցնէ մեզ համար քարը գերեզմանի դռնիցը»: Նայեցան, տեսան որ քարը գերեզմանից հեռու էր գլորած: Քարը շատ մեծ էր: Մարիամ Մագթաղենացին վազում է և գալիս է Սիմօն Պետրոսի և միւս աշակերտի մօտ, որին Յիսուս սիրում էր և ասում է նրանց. «Տիրոջը գերեզմանից վեր են առել և չենք իմանում, թէ որտեղ են դրել»: Միւս երկու կանայքը ներս մտան գերեզմանը և տեսան, որ մի երիտա-

սարգ նստած է աջ կողմում՝ հագած սպիտակ պատմունճան ու խիստ զարհուրեցան: Երիտասարդն ասաց նրանց. «Մի զարհուրէ՛ք, դուք խաչուած Նազովրեցի Յիսուսին էք փնտռում, յարութիւն առաւ, այստեղ չէ, ինչ էք կենդանին մեռելների մէջ որոնում, ահա այն տեղը, ուր նրան դրին: Գնացէ՛ք, ասացէ՛ք նրա աշակերտներին և Պետրոսին, որ նա ձեզանից առաջ կգնայ Գալիլիա և այնտեղ կտեսնէ՛ք նրան, ինչպէս ձեզ ասել է»: Կանայքը շուտով գերեզմանից դուրս եկան և վազեցին, պատմեցին տասնումէկ աշակերտներին և ուրիշներին: Այս խօսքերը ցնորք երևեցան նրանց և չէին հաւատում, բայց Պետրոսը և Յովհաննէսը վեր կացան, գնացին գերեզմանը և տեսան որ կտաւն առանձին մի կողմն էր դրած: Նրանք չետ դարձան այնտեղից, իրանց մտքումը խիստ զարմանում էին եղածի վերայ:

2. Բայց Մարիամը գերեզմանի մօտ կանգնած էր դուրսը և լաց էր լինում և լաց լինելիս կռացաւ, մտիկ տուաւ գերեզմանի մէջ ու տեսաւ երկու հրեշտակ՝ սպիտակ շորերով նստած, մէկը գլխի կողմը և միւսը՝ ոտների, որտեղ Յիսուսի մարմինը դրուած էր: Հրեշտակներն ասացին Մարիամին. «Ով կին, ինչո՞ւ ես լաց լինում»: Մարիամն ասաց. «Իմ տիւրոջը վեր են առել և չգիտեմ թէ ո՞ւր են դրել»: Եւ երբ այս ասաց, չետ դարձաւ և տեսաւ Յիսուսին կանգնած և չգիտէր, թէ նա է: Յիսուս ասաց նրան. «Կին, ինչո՞ւ ես լաց լինում, ո՞ւմն ես որոնում»: Մարիամը կարծելով թէ պարտիզպանն է, ասաց. «Տէր, եթէ դո՞ւ վեր առար նրան, ասա՛ ինձ, ո՞ւր ես դրել.

որ ես վեր առնեմ»: Յիսուս ասաց. «Մարիամ»: Մարիամ դարձաւ և ասաց նրան. «Քարունի», որ նշանակում է վարդապետ: Յիսուս ասաց. «Մի՛ դիպչիր ինձ, որովհետեւ դեռ չեմ վեր ելել իմ Հօր մօտ: Բայց դնա՛ դու իմ եղբայրների մօտ և ասա՛ նրանց, ես վեր եմ ելնում իմ Հօր մօտ և ձեր Հօր մօտ, իմ Աստուծոյ և ձեր Աստուծոյ մօտ»: Մարիամ Մագթաղենացին եկաւ և պատմեց աշակերտներին. «Ես տեսայ Տիրոջը և այս բանն ինձ նա ասաց»:

3. Յիսուսի աշակերտներից երկուսը միևնոյն օրը գիւղն էին գնում, որ վաթսուսն ասպարէզ Երուսաղէմիցը հեռու էր: Գիւղի անունը Էմմաուս էր: Նրանք իրար մէջ խօսում էին այն բաների մասին, որ պատահել էր: Երբ այսպէս վիճաբանում էին, հէնց ինքը Յիսուս մօտեցաւ նրանց և գնում էր հետները: Բայց նրանց աչքերը բռնուած էին, չճանաչեցին: Յիսուս հարցրեց. «Այդ ինչ բաներ են, որոնց համար իրար հետ վիճում էք և տրտմած էք»: Նրանցից միւնը, որի անունը Կղէոպաս էր, պատասխանեց և ասաց, «Մի՛ թէ դու Երուսաղէմում բնակուող միակ օտարականն ես, որ չգիտես թէ այս օրերում ինչ բաներ պատահեց այնտեղ»: Յիսուս ասաց. «Ի՞նչ բաներ»: Նրանք ասացին. «Յիսուս Նազովրեցու մասին, որ մի մարգարէ մարդ էր՝ զօրաւոր գործքերով Աստուծոյ և բոլոր ժողովրդի առջև, թէ ինչպէս քահանայապետները և իշխանները մահու դատաստանի մատնեցին և խաչեցին նրան: Իսկ մենք յոյս ունէինք թէ նա է, որ Իսրայէլին փրկելու է, բայց և այնպէս այս երրորդ օրն է, որ այս բաները եղան: Մի

և իմ Աստուած»: Յիսուս ասաց. «Թովմաս, դու ինձ տեսար և Հաւատացիր, բայց երանի նրանց, որոնք չեն տեսել և Հաւատում են»:

Ծ. Սորանից յետոյ Յիսուս դարձեալ իւր անձր յայտնեց աշակերտներին Տիրերական ծովի ափին: Յիսուս եկաւ նրանց մօտ և ասաց. «Եկէք, ճաշեցէք»: Աշակերտները ճանաչեցին Տիրոջը: Ըաշելուց յետոյ Յիսուս ասաց Սիմօն Պետրոսին. «Սիմօն՝ Յովնանի որդի, սիրո՞ւմ ես ինձ գրանցից աւելի»: Նա ասաց. «Այո՛, Տէր, դու գիտես, որ ես սիրում եմ քեզ»: Յիսուս ասաց. «Արածացրո՛ւ իմ գառները»: Դարձեալ Հարցրեց. «Սիմօն՝ Յովնանի որդի, սիրո՞ւմ ես ինձ»: Նա ասաց. «Այո՛, Տէր, դու գիտես, որ ես սիրում եմ քեզ»: Յիսուս ասաց. «Արածացրո՛ւ իմ գառները»: Դարձեալ Հարցրեց. «Սիմօն՝ Յովնանի որդի, սիրո՞ւմ ես ինձ»: Նա ասաց. «Այո՛, Տէր, դու գիտես, որ ես սիրում եմ քեզ»: Յիսուս ասաց. «Արածացրո՛ւ իմ գառները»: Յիսուս երրորդ անգամ Հարցրեց. «Սիմօն՝ Յովնանի որդի, սիրո՞ւմ ես ինձ»: Պետրոս տրամեցաւ և ասաց. «Տէր, դու ամեն բան գիտես, դու գիտես, որ ես սիրում եմ քեզ»: Յիսուս ասաց նրան. «Արածացրո՛ւ իմ ոչխարները»: Աջմարիտը, ճրշմարիտն եմ ասում քեզ, երբ որ պատանի էիր, ինքրդ էիր գօտիդ կապում և գնում, ուր կամենում էիր, բայց երբ կծերանաս, ձեռքերդ կմեկնես, ուրիշը գօտիդ կկապէ և կտանէ, ուր որ չես կամենում:

«Եւ մեք Հաւատացաք եւ ծանեաք, եթէ դու ես «Քրիստոսն որդի Աստուծոյ»: Յովհ. գ. 70.

«Յիշեան գՔրիստոս Յիսուս յարուցեալ ՚ի մեռելոց»:

II. Տիմոթ. բ. 8.

«Զի որպէս յարեաւ Քրիստոս ՚ի մեռելոց փառօքն «Հօր՝ նոյնպէս եւ մեք ՚ի նորոգումն կենաց շրջեցուցուք»: Թ. ա. Հռոմ. գ. 4.

Ինչպէս որ Քրիստոս Հօր փառքովը մեռելների միջից յարութիւն առաւ, նոյնպէս մենք էլ կենաց նորոգութեան մէջ շրջենք:

§ 60.

ՅԻՍՈՒՍԻ ՀԱՄԱՐՁՈՒՄՆ.

Յարութիւնից յետոյ Յիսուս Քրիստոս քառասուն օր էլի մնաց երկրիս վերայ իւր աշակերտների մօտ և այդ ժամանակամիջոցում խօսում էր նրանց Հետ երկնքի արքայութեան մասին: Սրանից յետոյ Ձիթենեաց լեռը բարձրացաւ աշակերտների Հետ և այնտեղ նրանց պատուէրներ տուաւ: Երբ այս բանը տեսան, երեսների վերայ վայր ընկան: Յիսուս մօտեցաւ նրանց և ասաց. «Երուսաղէմից չհեռանաք, այլ սպասեցէք Հօր աւետիքին, որը ես ձեզ խօստացել եմ: Յովհաննէսը ջրով մկրտեց, բայց դուք սուրբ Հոգւով կմկրտուէք փոքր ժամանակից յետոյ»:

Աշակերտները Հարցրին. «Տէր, այս ժամանակամիջոցում կրկին պիտի կանգնես Իսրայէլի թագաւորութիւնը»: Նա պատասխանեց նրանց. «Ձեր զործը չէ գիտենալ ժամը և ժամանակը, որ Հայրը իւր իշխանութեան մէջ դրաւ: Բայց դուք զօրութիւն կըստանաք—երբ Հօգին ձեզ վերայ կիջնէ և կլինիք իմ վկաները Երուսաղէմում, ամբողջ Հրէաստանում, Սա-

մարիայում և մինչև երկրի ծայրերը: Ամենայն իշխանութիւն տրուած է ինձ երկնքում և երկրիս վերայ: Ուրեմն զնացէք և բոլոր ազգերին ուսուցէք չոր, Որդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ անունով: Ուսուցէք նրանց որ պահեն այն ամենը, ինչ որ ես ձեզ պատուիրեցի: Ով որ կհաւատայ և կմկրտուի, նա կրփրկուի, իսկ ով չի հաւատայ, նա կը դատապարտուի: Եւ ահա ես ձեզ հետ եմ ամեն օր՝ մինչև աշխարհիս վերջը»:

Եւ երբոր այս ասաց, բարձրացրեց ձեռքերը և օրհնեց նրանց: Օրհնելու ժամանակը բաժանուեց նրանցից և վերացաւ երկինք: Մի ամպ ծածկեց նրան աշակերտներին աչքից: Նրանք երկրպագեցին և մեծ ուրախութիւնով յետ դարձան Երուսաղէմ ու ամեն օր տաճարումն էին, ուր գովում և օրհնում էին Աստուծուն:

«Ոչ գալ արքայութիւն Աստուծոյ խորանօք, զի «ահա արքայութիւն Աստուծոյ ի ներքս ի ձեզ է»:

Ղուկ. ԺԷ. 20, 21.

«Ի տան չօր իմոյ օթեւանք բազում են, երթամ «եւ պատրաստեմ ձեզ տեղի, դարձեալ զամ եւ առնում զձեզ առիս, զի ուր եսն իցեմ եւ դուք անդ լիցէք»: Յովհ. ԺԳ. 2. 3.

Եթէ յարեալք ընդ Քրիստոսի, ապա զվերինն «խնդրիցէք՝ ուր Քրիստոսն նստի ընդ աջմէ Աստուծոյ»: Թ. ա. Կող. Գ. 1.

Արդ՝ եթէ Քրիստոսի հետ յարութիւն էք առել, հապա ուրեմն այն ինդրեցէք, ինչ որ վերեւումն է (երկնային բարիք), ուր Քրիստոսն է նստում չօր աջ կողմը:

Յ Ա Ն Կ

Ն Ո Ր - Կ Տ Ա Կ Ա Ր Ա Ն

ՅԻՍՈՒՍԻ ՄԱՐԿԵՂՈՒԹԻՒՆԸ

I.

§	Եբէ.
1. Յիսուսի ծնունդը	5
2. Արեւելքի մոգերը և Յիսուսի Եգիպտոս փախչիլը	7
3. Յիսուս 12 տարեկան հասակում տաճարումը	11
4. Յովհաննէս Մկրտչի ծնունդը	12
5. Յովհաննէս ապաշխարութիւն է քարոզում և մկրտում	15

II.

6. Յիսուսի մկրտութիւնը	17
7. Յիսուս ընտրում է Սիմօնին և նրա բնակերներին առաքելներ	17
8. Յիսուս կանչում է Մատթէոսին	19
9. Յիսուս և մանուկներ	19
10. Աշակերտները վրձում են, թէ ով է մեծ երկ. արք. մէջ	20
11. Կանայի հարսանիքը	21
12. Կափառնայումի հարիւրապետը	22
13. Տասն բորոտների բժշկուիլը	23
14. Փարիսեցին և մաքսաւորը	24
15. Անառակ որդու առակը	25
16. Յիսուս բժշկում է կոյրին Երիքովի մօտ	27
17. Յիսուս և Զակէոս	28
18. Յիսուս բժշկում է խուլուհամբին	29
19. Ողորմած սամարացու առակը	30
20. Այրի կնոջ լուծան	31
21. Չար ծառայի առակը	31
22. Հինգ հազարի կերակրելը	33
23. Քանանացի կինը	35
24. Յիսուս քարոզում է Նազարէթում	36
25. Հարուստ երիտասարդը	38
26. Անմիտ հարստի առակը	39
27. Կորուսեալ ոչխարի և գրամի առակը	40
28. Յայտնի դուստրը և Նաչինի պատանին	41

§	Երէս.
29. Յովհաննէս Մկրտչի դեսպանները և Պետրոսի խոստովա- նութիւնը.	43
30. Յովհաննէս Մկրտչի մահը	45
31. Սերմանացանի առակը	46
32. Որոմի առակը.	47
33. Ագարակի գանձի և մարգարտի առակը	48
34. Մեծ ընթրիքի առակը.	49
35. Անդամալուծի բժշկութիւնը Վափառնայում քաղաքում և կաղի բժշկութիւնը Պրոպատիկէ կամ Բեդհեզդա ա- ւազանի մօտ	50
36. Յիսուս սաստում է մրրկին	53
37. Կոյր ծնածի բժշկութիւնը	54
38. Այգու մշակների առակը	57
39. Քանքարների առակը	58
40. Հարստի և աղքատ Ղազարոսի առակը	60
41. Տասն կոյսերի առակը	62
42. Վերջին դատաստան	63
43. Լերան քարոզը և ինն երանութիւնք	65
44. Յիսուսի խօսակցութիւնը լուացման, կերակրի, պահքի և շաքարի սրբելու մասին	71
45. Յիսուս և սամարացի կինը	74
46. Մարիամ և Մարթա	77
47. Ղազարոսի յարութիւնը	78

III.

48. Յիսուսի թշնամիները	81
49. Յիսուսի օծումը Բեթանիայում	84
50. Յիսուս մտնում է Երուսաղէմ	85
51. Յիսուս վիճաքանում է թշնամեաց հետ	87
52. Յուդայի մատնութիւնը	91
53. Ոտնալուալ և խորհրդաւոր ընթրիք	92
54. Յիսուս Գեթսեմանում	95
55. Յիսուս քահանայապետների առաջ	98
56. Պետրոսի ուրացութիւնը և Յուդայի վախճանը	100
57. Յիսուս Պիղատոսի առաջ	101
58. Յիսուսի խաչելութիւնը	106
59. Յիսուսի թաղումը և յարութիւնը	110
60. Յիսուսի համբարձումն	117

448

2018

